DIRVA

THE FIELD

Nr. 40

Spalio-October 6, 1955

IN TWO SEC. FIRST SECTION

Cleveland, Ohio

Persilaužimo metai

V. RASTENIS

1948-51 metai buvo savo rūšies persilaužimo metai beveik visoje Amerikos lietuvių spaudoje. Tai buvo metai, kada į šį kraštą kliūsterėjo didelė naujų ateivių banga. Iš jos susidarė lyg ir nauja, žymiai skirtinga skaitytojų bei bendradarbių karta.

Skirtumas buvo gal ne pačioje esmėje, nes lygiai senieji lygiai naujieji ateiviai savoj spaudoj reiškė ir svarstė tuos pačius lietuviškus rūpesčius. Tik tų reikalų supratimas naujoj ateivijoj buvo kiek kitokiu atspalviu nusidažęs. Naujoji ateivija gyveno daugeliu tokių reikalingų ir kartais gal net nebereikalingų rūpesčių, kurie senajai buvo gana tolimi arba ir visiškai nepažįstami. Iš kitos pusės, kas senajai ateivijai buvo labai įprasta, naujajai atrodė ar neįdomu ar nepakankamai svarbu. Pagaliau, pats spaudos stilius, net kalbos atspalvis, kuris senajai ateivijai buvo įprastas, naujajai atrodė "pasenęs", "atsilikęs", ir tie naujieji, kurie pradėjo bendradarbiauti čionykštėje spaudoje, nei nemokėjo prie ano stiliaus prisitaikyti. Jie rašė, kaip buvo išmokę ir papratę. Spaudos "veidas" ėmė keistis. Dalis senųjų skaitytojų tą keitimąsi pripažino kaip pažangą, kita dalis pažiūrėjo į tai abejingai ar net kaip į kokį svetimos dvasios įsiveržimą. Šie, kartais net pyktelėję, ėmė trauktis.

* *

"Dirva", turbūt, buvo viena iš pirmutinių šio krašto lietuviškų laikraščių, savanoriškai pergyvenusių tokį persilaužimą. Čia ir nebuvo įmanoma ką nors daryti šia prasme dalimis, palaipsniui. K. S. Karpiui nutarus perduoti kam nors tą 30 su kaupu metų jo neštą naštą ir ėmus jieškoti sau įpėdinio tarp naujųjų ateivių, tas persilaužimas jau tuo pačiu buvo nuspręstas. K. S. Karpiaus asmenyje jungėsi ir lemiantysis leidėjas, ir redaktorius, ir administratorius, ir rinkėjas, ir svarbiausias laikraščio turinio autorius... Vadinasi, vieno asmens pasikeitimas savaime buvo "viso štabo" pasikeitimas. Tačiau ne tas buvo svarbiausia persilaužimo priežastis.

1948 metais rudenį perėmęs "Dirvą", greit pastebėjau štai kokį reiškinį. Neskaitant tada dar visai mažo būrelio naujųjų ateivių ir keleto tokių skaitytojų, kurie buvo Amerikon atvykę jau iš nepriklausomos Lietuvos, visa skaitytojų masė susidėjo iš atvykusių perokai prieš pačios "Dirvos" įsteigimą, prieš Pirmąjį pasaulinį karą. Taigi, daugumas skaitytojų buvo jau išgyvenę Amerikoj apie 40 ar daugiau metų, ir daugumo amžius buvo arti ar per 60 metų.

Todėl nenuostabu, kad tuo metu tarp gaunamų laiškų kasdien būdavo po vieną, du, dažnai net po kelis tokius, kuriuose skaitytojas pranešdavo, jog jo akys jau susilpnėjusios ar šiaip kokia negerovė įsisukusi ir jis esąs priverstas susilaikyti nuo laikraščio skaitymo; arba kas nors iš šeimos narių angliškai pranešdavo, kad tėvas ar mama mirė ir namuose nebeliko, kas bemokėtų lietuvišką laikraštį skaityti... Tokiu žingsniu skaitytojams traukiantis bei mirštant, per porą-trejetą metų jų būtų likę tik tiek, kad laikraščio leidimas nebebūtų nei įmanomas, nei prasmingas.

Bet tuo pačiu metu pradėjo atvykti būriai naujų ateivių ir naujų skaitytojų bei bendradarbių, kurie su kaupu pildė susidarančias spragas. Per trejus metus "Dirvos" skaitytojai pasikeitė maždaug trimis ketvirtadaliais. Vidutiniškas iš kiekvienos 20 buvusių skaitytojų per tą laiką išnyko apie 13, bet į tos trylikos vietą atsirado apie 22 nauji. Tiesa, tarp pasitraukiančių buvo ir tokių, kurie aiškiai sakė, jog nebenori toliau skaityti laikraščio, kuris jiems nebeįdomus, sunkiai suprantamas, tačiau tokių buvo palyginti reta išimtis tarp pasitraukiančiųjų dėl senatvės ar mirusių.

Toks pagrindinis laikraščio skaitytojų, drauge ir bendradarbių pasikeitimas neišvengiamai turėjo sudaryti atitinkamą persilaužimą visame laikraščio pobūdyje. Tatai yra mažiau ar daugiau pergyvenę beveik visi Amerikos lietuvių laikraščiai.

* *

Ar tuo "persilaužimu" Amerikos lietuvių laikraščiai pagerėjo ar pablogėjo? Vargu galima į tai griežtai atsakyti. Sakytum, gal pakilo "intelektualinis lygis".... Daugiau svarstoma neva svarbesnių visuomeninių-politinių klausimų ir mažiau kreipiama dėmesio į vadinamuosius šeimyniškus reikalus, kuriuos kaikas net pašiepdavo, vadindami "kopūstų ir dešrų gyrimu"...

Bet tas šuolis į "augštą" politiką, deja, ne visada esti reikiamai augšto lygio ir ne visada duoda tiek gero, kiek reiktų. Iš kitos pusės, vadinamųjų "šeimyniškų" įvykių apleidimas irgi ne visada geras dalykas. Tą sritį apleisdama spauda neatlieka ypač išeivijoje svarbaus patarnavimo lietuvių tarpusavio ryšiui tampriau palaikyti. Tas trūkumas yra pastebėtas ir bandomas užpildyti, tik ne visada sekasi tai pakankamai pilnai atlikti, kadangi dabar šiam reikalui yra labai sumažėjusi pačių skaitytojų talka redakcijoms.

* *

Dabartiniuose skaitytojuose vyrauja kiek kitokia pažiūra į jų santykius su savu laikraščiu. Užsimokėjęs skaitytojas į laik-

(Perkelta į 3 psl.)

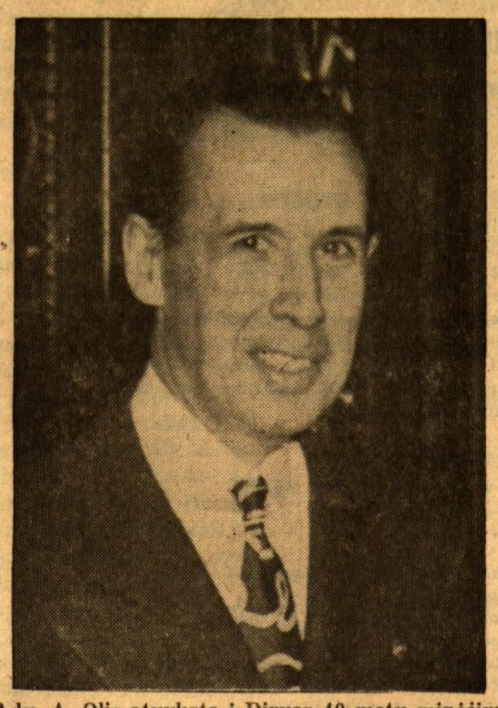

Adv. A. Olis atvyksta į Dirvos 40 metų minėjimą ir ta proga pasakys kalbą.

DIRVAI

Mažai kas šiandien įsivaizduoja kiek pasiaukojimo, darbo, rizikos ir rūpesčių pakėlė tie, kurie prieš 40 metų pradėjo leisti "Dirvą". Retai kas šiandien pagalvoja kiek rūpesčio ir darbo reikalauja to leidimo tęsimas, kad "Dirva" reguliariai kas savaitė mus lankytų.

40 metų jubiliejaus proga sveikindami "Dirvą" mes reiškiame didelę pagarbą ir padėką to darbo pradininkams ir jų įpėdiniams — "Dirvos" leidimo darbo tęsėjams. Mes tikime, kad prieš 40 metų "Dirva" sugebėjusi įdegti tautinės minties žiburėlį, sugebėjusi jį išlaikyti ir padidinti iki šiandien, ateityje švies tautinės minties žiburiu visiems lietuviams.

Sveikindami "Dirvą" naudojamės proga pasveikinti ir "Dirvos" skaitytojų, bendradarbių ir bičiulių šeimą, linkėdami, kad sukaktuvių proga ji dar daugiau padidėtų, būtų vieninga ateityje, kaip buvusi praeityje, ir kad su dar didesniu ryžtu atliktų visus uždavinius, kurie kaip lietuviams — lietuvių tautos likiminėje kovoje, priklauso.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS
CENTRO VALDYBA

BENDRUOMENĖS ŽODIS "DIRVAI" JOS SUKAKTIES PROGA

Didžiai Gerbiamas
Pone Redaktoriau,

Sukakties proga "Dirvą" daug kas sveikina, nes ji yra to verta. Teikitės taip pat priimti ir Lietuvių Bendruomenės sveikinimą bei linkėjimus.

Spauda mūsų Tautai yra tapusi ginklu, kuriuo ji skynėsi ir tebesiskina kelius į laisvę. Iš kitos pusės ji yra tas kasdieninis Tautos penas, nuo kurio priklauso jos dvasinė ir net fizinė sveikata.

Abu šie bruožai yra būdingi ir "Dirvai", šiemet švenčiančiai 40 metų sukaktį. Gimusi laisvojoj Amerikoj, ji ryžtingai stojo į kovą ir dėl Lietuvos laisvės. Vėliau, laisvės metais, ji pagal savo supratimą rūpinosi jau pačiu mūsų Tautos kilimu, gerove ir pažanga. Dabar vėl dalinasi skausmu su kenčiančia prispausta savo Tauta ir gaivina viltį bei tikėjimą Lietuvos prisikėlimu.

Šis lietuviškas kelias iš "Dirvos" pareikalavo didelio patvarumo, pasiaukojimo ir ryžto. Džiugu yra pabrėžti, kad viso to jai, kaip ir visai lietuviškai mūsų spaudai, netrūko. Tikimės, kad "Dirva" ir toliau garbingai eis Lietuvos keliu: ji bus aštrus ginklas laisvės kovoje, ji valys rūdis mūsų gyvenime.

Lietuvių Bendruomenei labai malonu prisiminti dar vieną "Dirvos" bruožą — būtent jos tarnybą pačiai Bendruomenei. Turime pabrėžti, kad jos puslapiai šiam reikalui visados buvo ir yra atviri. Bendruomenė Sukaktuvininkei priektaištų šiuo atžvilgiu neturi. Tetrokštame, kad visų jungtinės pastangos bendruomeninę idėją pagaliau paverstų tuo lietuvišku organizmu, kuris pateisintų į jį dedamas viltis ir atliktų laukiamus uždavinius. "Dirvos" talka čia labai brangi ir laukiama.

Tad ko geriausios sėkmės Jums, Pone Redaktoriau, visiems "Dirvos" bendradarbiams ir visai skaitytojų Šeimai

Su tikra pagarba
St. Barzdukas,
Bendruomenės Valdybos
Pirmininkas

DIRVAI

Šiandien mūsų laikraštis švenčią 40 m. sukaktuves.

Linkiu mielai "Dirvai", kad ji, kaip iki šiol, taip ir ateityje, žadintų lietuvius ir burtų juos, po galingai skambančiu Laisvės Varpu.

Brangiam Ponui Redaktoriui nuoširdžiai dėkoju už giliai patriotinius straipsnelius, o ypač už "Kasdieninę maldą Tėviškei".

Jūsų
S. Smetonienė

REDAKCIJA ATSIPRAŠO,

kad dalis rašinių ir sveikinimų, dėl vietos stokos negalėjo tilpti šiam numeryje. Jie bus atspausti ateinančiuose Dirvos numeriuose.

Tautinės Sąjungos veikėjai — Tautinės Sąjungos pirmininkas Dr. S. Biežis su ponia, Vilties Draugijos pirmininkas J. Bačiūnas su ponia ir BALF iždininkas A. S. Trečiokas su ponia dabar lankosi Europoje. Nuotrauka daryta laive, keliaujant į Italiją. (Plačiau skaityk antroj daly 4 psl.).

Automatizacijos grėsmė ar palaima?

DR. J. PAPLĖNAS

Moderniame ūkyje vyrauja gamybos priemonės, kitais žodžiais — kapitalas, vis mažiau vietos palikdamas kitam gamybos veiksniui — darbui. Pagrindinė gamybos priemonė — mašina vis labiau išstumia darbo reprezentantą — žmogų. Jei dar neseniai darbo ir kapitalo santykiuose rūpesčio kėlė mechanizacija, tai šiandieną į areną ateina nauja sąvoka — automatizacija.

Žodis dėl paties žodžio

Automatizacija šiame rašinyje atstoja anglų kalbos **automation.** Kalbos mokovams gal ir nepatiks šis griozdas; juo labiau, kad jo nerandame nei mūsiškėje enciklopedijoje nei Lietuvių Kalbos Vadove. Bet lygiai nerasime anglų kalbos žodynuose ir **automation** (nebent naujausiuose), nors spaudoje ir kalboje šis žodis jau dažnai linksniuojamas.

Automatizacija yra aukštesnis mechanizacijos laipsnis. Jų abiejų tikslas — žmogaus darbą pakeisti mašinos veikimu.

Mašina pramonėje

Apie XVIII a. vidurį, išradus audimo mašinas ir garo variklius, atėjo mašinų amžius. Nauji išradimai tiek sukrėtė tuometinį gamybos procesą, kad juos istorija pažymėjo pramonės revoliucijos vardu. Su pramonės revoliucija atsirado fabrikų, susiformavo kapitalas ir paaštrėjo darbo ir kapitalo santykiai.

Mūsų proseneliai buvo liudytojai didelio paradokso. Kai žmogui į talką atėjo jo genijaus sukurta mašina, gaminanti šimtą ir tūkstantį kartų daugiau nei žmogaus ranka, darbo žmonių masei atėjo sunkesni laikai. Mašina atėmė iš daugelio rankų primityviuosius gamybos įrankius, o drauge su jais ir duoną. Ir tik valstybės įsikišimas ir darbininkų organizuotumas grąžino pusiausvyrą.

Po 200 metų ir vėl kyla klausimas: ar dabarties pažanga pa-

(Perkelta į 8 psl.)

DIDŽ. GERBIAMIEJI DIRVOS DARBUOTOJAI

Amerikos Lietuvių gyvenime laikraštis Dirva atliko nepaprastai svarbų darbą. Patriotinis lietuvių auklėjimas, tautinės dvasios stiprinimas ir glaudūs bei artimi ryšiai su Lietuva, — tai pagrindiniai Dirvos nuopelnai praeitų keturių dešimčių metų būvyje.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje per tuos dešimtmečius nuolatos bendradarbiavęs su Dirva ir jausdamas šio spaudos organo reikšmę lietuvių visuomenės gyvenime, mielai prisideda prie aukšto įvertinimo jo nuopelnų.

Giliausiu pasitenkinimu ir dėkingumu Susivienijimo veikėjai atsimena neįkainojamą Dirvos paramą šiai broliškai lietuvių organizacijai, kuri sujungė į bendrą šeimą įvairių įsitikinimų ir pažiūrų lietuvius.

Aplink Dirvą susispietusieji lietuvių sluoksniai visados nuoširdžiai rėmė Susivienijimą ir dirbdavo jo labui, tuo pat metu stiprindami solidarumo ryšius tarp atskirų mūsų visuomenėje pasireiškusių srovių.

Todėl šiandien, kai Dirva švenčia savo 40-tąjį gimtadienį, SLA Pildomosios Tarybos vardu turiu garbės pasveikinti Jus, Gerbiamieji Dirvos redaktoriai, bendradarbiai ir leidėjai. Taip pat nuoširdžiai sveikinu visą Dirvos skaitytojų plačią šeimą, kur labai daug yra Susivienijimo narių. Jūsų šiandieninis džiaugsmas artimas ir suprantamas Susivienijimo darbuotojams, kadangi mus riša bendros pastangos padėti broliams lietuviams ir bendros lietuvių vienijimo idėjos.

Savo vardu, Gerbiamieji Dirvos Veikėjai, nuo visos širdies linkiu ilgiausių metų ir vaisingo darbo, linkiu sveikatos ir asmeninės laimės. Tegyvuoja Dirva ir jos plačioji lietuvių patriotų šeima.

Dr. M. J. Vinikas
SLA Sekretorius

DIRVOS TALKA

Dirvos skaitytojų šeima, kurie atsimena savo laikraštį sukaktuvių proga, didėja. Štai tie rėmėjai:

St. Baniulis, Cicero	$2.00
El. Vegelienė, Hudson	2.00
K. Valaitis, Philadelphia	6.50
J. Šarūnas, Hamilton J	2.00
K. Steponaitis, New Haven	1.00
J. Grigaitis, Chicago	3.00
A. J. Simonaitis, Chicago	2.00
K. Baronas, Hamilton	1.00
K. Ališauskas, Chicago	1.00
J. Balnionis, Detroit	5.00
Vl. Adomavičius, S. Boston	5.00
A. Sodaitis, Maspeth	5.00
J. Bereiša, St. Louis	2.00
Clevelando Lietuvių Skautų Tuntas	5.00
St. Vaičius, Chicago	10.00
K. Stundžia, St. Catharines	3.00
SLA centro vadovybė	25.00
P. Paplėnas, Chicago	5.00
Sofija Smetonienė, Cleveland	10.00
J. Rastenis, Cleveland	5.00
P. Damijonaitis, Elizabeth	3.00
Paul Chalko, Cleveland	5.00
A. Zubkus, Brooklyn	1.00
A. Tveras, Chicago	5.00
Ed. Cibas, So. Boston	6.00
V. Šumskis, Cleveland	5.00
Ant. Garmus, Cleveland	5.00
A. Mihelich, Cleveland	25.00
B. Ivanauskas, McHenry	5.00
K. Račkaitis, Rochester	3.00
A. Juodvalkis, E. Chicago	5.00
A. Bimbiris, Los Angeles	3.00
V. Ambrose, Bedford	3.00

Visiems aukotojams nuoširdus ačiū.

PREZIDENTAS EISENHOWERIS

po širdies priepuolio, jau pradeda atlikti kai kurias prezidentines pareigas: pasirašyti svarbesnius raštus, informuoti savo vyriausybės narius.

Garsiojo širdies specialisto Dr. White nuomone prezidentas jau neturėtų kandidatuoti sekančiam terminui. Respublikonų tarpe pradedama vėl plačiau kalbėti apie buv. New Yorko gubernatoriaus Dewey kandidatūrą.

J. TAUTOSE

atsirado didžiulė nemaloni spraga, kada Prancūzija, nepatenkinta dėl įrašymo į dienotvarkę Šiaurės Afrikos klausimo, pradėjo J. Tautas boikutuoti. Ar šis nesusipratimas bus likviduotas, ar po to atsiras ir daugiau spragų — sunku numatyti. Tik keista, kad įrašant Šiaurės Afrikos klausimą, niekas nė nebando įrašyti į dienotvarkę komunistų pavergtų kraštų klausimą.

DIRVA
THE FIELD

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.
Telephone: HEnderson 1-6344.
Issued in Cleveland every Thursday.
Editor: Balys Gaidžiūnas.
Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.
Subscription per year in advance: In the United States — $5.00 in Canada — $5.50, elsewhere — $6.50.
Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.
Telefonas: HEnderson 1-6344.
Išeina Clevelande kas ketvirtadienį.
Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.
Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 d. įstatymą.
Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse $5.00, Kanadoje — $5.50, kitur — $6.50.
Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Šią savaitę...

Balys Gaidžiūnas

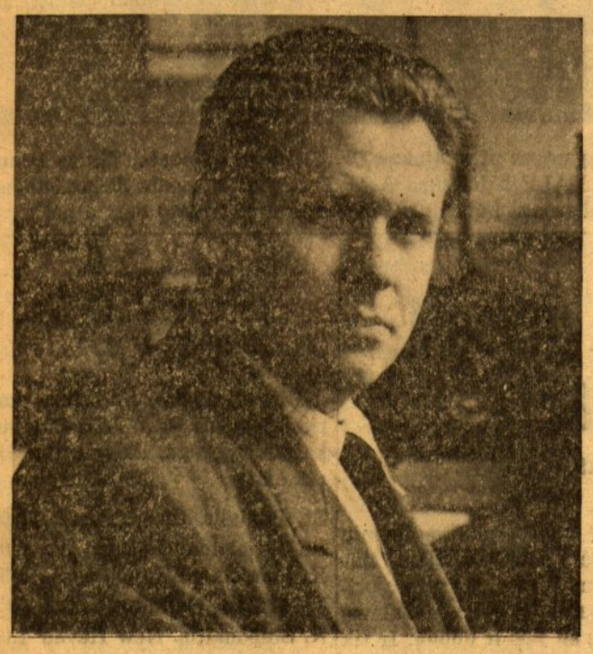

Štai ir sukaktuvinė savaitė atėjo. Keturiasdešimt metų ariama vaga baigta. Bet arimo dar labai daug, todėl dalinamės tik praeities patirtim, peržvelgiam ką turim ir ko dar trukstam ryžtamės ateičiai.

Keturi dešimtmečiai ir kūdikį išveda į suaugusius vyrus. Išveda į tokį amžių, kada jį skaitome pajėgiausiu, kada entuziazmas ieško kompromiso su lygsvara, kada plačiau ir giliau svarstoma, kada jau praeities patyrimas ateina pamokyti.

Dirva per keturius dešimtmečius, redaguojama V. S. Jakubyno, J. Gedmino, K. S. Karpiaus, V. Rastenio, dabar mano, protarpiais taurių pavaduotojų, tarnavo lietuviui ir Lietuvai. Ji niekad neužmiršo būti ir ištikima tam kraštui, kuriame ji gimė ir turi darbo sąlygas. Ji ir ateitin žvelgdama pirmoj eilėj rūpinsis lietuviu ir Lietuva, atliks sąžiningai visas pareigas, kurias geriems piliečiams uždeda šio krašto įstatymai. Šia proga jautriai prisimena adv. Antano Olio neeilinis ir prasmingas pasakymas, kad tik geras lietuvis gali būti ir geras amerikietis.

Minint keturių dešimtmečių praeitį mes minime ir visus tuos, kurie savo entuziazmu, protu, pinigu ir ilgu darbu Dirvai leisti sudarė sąlygas, jas gerino, jai aukojos. Dalis iš jų jau išėjo į anuos Amžinuosius Tolius, dalis baigia gyvenimo kryželį jau gražaus amžiaus sulaukę, dalis dar ir šiandien tebėra aktyvūs mūsų tarpe. Visi jie pelnė mūsų nuoširdžios padėkos. Jos pelnė ir tas, kuris ėmėsi iniciatyvos Dirvą leisti, ir tas, kuris jei augti gyvybines sultis nešė, ir tas, kuris jos kas savaitę laukė ir tebelaukia. Ši sukaktis ir yra geriausia proga visiems pasakyti ačiū!

Niekad ir niekur neesu užtikęs pasakymų, kad lietuvišką laikraštį svetimoje žemėje leisti yra lengvos sąlygos. Bet ima džiaugsmas, kad niekad mums ir nestigo žmonių, kurie to darbo imtųsi. Ir jų, reikia tikėti, niekad nestigs. Tas reiškinys gal daugiausia ir sudaro laidą, kad lietuviškas laikraštis, didesnis ar mažesnis, vienoks ar kitoks, turtins lietuvio dvasinį gyvenimą, primins jam būtinas pareigas savo tautai ir savo valstybei, patars ir padės.

Dirva, po keturių dešimtmečių darbo, numato, kad ateityje, kol mes esam geležine užtvara atitverti nuo ten gyvenančios mūsų tautos, kol jai svetimieji prievarta kasdien pyla baisius nuodus ir žudo, čia dirbantiems tautinį spaudos darbą, sąlygos vis sunkės. Ir kad nebūtume staiga užklupti, mes prieš kelerius metus persiorganizavom. Į leidėjus atėjo Vilties Draugija, susitelkė keli šimtai naujų rėmėjų, įsigijom savus namus. Žodžiu, buvo sudarytos sąlygos, kurios Dirvos leidimą užtikrintų ilgesnį laiką. O dabar, sukakties proga, gausus mūsų skaitytojų ir bičiulių atsiliepimas, dvasinis ir moralinis parėmimas, yra naujas tokio galvojimo patvirtinimas, kad ir nelengvose darbo sąlygose, mes tvirtai versime tolimesnę vagą.

Žinome, kad kaip ankstyvesnieji, taip ir dabartinis jos redaktorius, gal daug ką ne taip atliko, gal pro jų kontrolę prasmuko, tai, kas neturėjo prasmukti, gal mes kartais skaitytojui nedavėm tiek, kiek reikėjo duoti. Bet visa tai atsitiko tik todėl, kad ir geriausius norus turėdami, dažnai ir žinodami, fiziniai nebepajėgiam tai atlikti. Dirvos darbo rankos pačioje redakcijoje ir spaustuvėje niekad nebuvo gausios. Ir nenumatoma, kad ateityje, labai pagausėtų. Todėl kiekvienas esam apsivertę darbais, ir labai skubam, kaip Amerikoj įprasta skubėti.

Be redaktoriaus, dabar nuolat Dirvoje dirba linotipininkas, du ar trys ateinantieji studentai-moksleiviai atskiromis valandomis talkinti. Tai ir visi darbininkai centre. Bet mes didžiuojamės, kad mūsų daug nuoširdžių talkininkų, nuolatinių bendradarbių, kurie pastoviai mums rašo, yra lygiai čia Amerikoje, yra Vokietijoje, yra Šveicarijoje, Švedijoje, Anglijoje, Australijoje ir kitose laisvose pasaulio valstybėse. Lygiai ir mūsų skaitytojų šeima, kaip niekad anksčiau, išsiskiriančiusi po įvairias pasaulio valstybes. Prie jų visų, ne prie vieno kurio miesto skaitytojų, šiandien mums ir reikia taikytis.

Šios reikšmingos sukakties proga redaktorius jaučia didelį malonumą padėkoti visiems, kurie tik mums talkina, kurie Dirvą padeda leisti, kurie sudaro Dirvos skaitytojų šeimą. Ačiū visiems, kurie ką gero esate Dirvai padarę, ir ypatingai ačiū tiems, kurie per ateinančius dešimtmečius taip pat būsite su Dirva.

Henrikas Macijauskas,
Dirvos linotipininkas

ATITAISYMAS

Pereitame (39-me) "Dirvos" numeryje, 1 psl., str. **"Ar bus Vliko sesija New Yorke?"**, penktoje pastraipoje buvo **praleista sakino dalis,** dėl ko tenai skelbiamo LTS pareiškimo paskutinis sakinys nustojo nuoseklios prasmės. Perspausdiname tą pastraipą su praleistąja sakino dalimi (ji pabraukiama):

"Vliko krizę galbūt galėtų išspręsti ne Vliko sesija New Yorke ar kur kitur, bet visų, Vlike dalyvaujančių ir nedalyvaujančių politinių grupių naujas sutarimas. Jo būtų galima bandyti siekti, jei visos dabar Vlike dalyvaujančios grupės atsisakytų **nuo kitus susigrupavimus diskriminuojančios laikysenos ir sutiktų** su jais visais kalbėtis dėl radikalaus Vliko santvarkos, jo vaidmens ir jo santykių su kitais veiksniais priderinimo prie esamų sąlygų".

KAS ir KUR

• **Mūsų didieji keliaunininkai:** J. J. Bačiūnai, Dr. S. Biežiai, A. S. Trečiokai ir Izabelė Dilienė, neseniai būvoję Italijoje, jau lankosi Šveicarijoje ir Vokietijoje. Dr. S. Biežis informuoja, kad turėjo vertingų pasitarimų su min. St. Lozoraičiu. J. J. Bačiūnas rašo: "Gavę Popiežiaus palaiminimą, važiuojame toliau". Dirvos sukakčių proga visi siunčia geriausius sveikinimus ir apgailestauja, kad negalės būti Clevelande. Bet visi žada tą dieną už Dirvą pakelti taures...

• **Dar šiais metais Kolumbijos lietuvių bendruomenė** išsirinks naują Krašto Valdybą. Šį darbą atliks, kaip anksčiau yra įvykę JAV lietuvių bendruomenėje, tam tikslui išrinktas LOKas.

• **Petras Glemža,** Dirvos bendradarbis, po sėkmingos Dr. Maciūno operacijos jau pasveiko ir grįžo dirbti vienos Chicagos spaudos b-vės atlyginimo skyriuje.

• **Dr. J. Dauparas** perėmė prekybos vedėjo pareigas Chicagos lietuvių korporacijoje Varnas Co., prekiaujančioje kristalu ir porcelanu.

• **Dr. K. Žemeckas** iš Chicagos išvyko į Minnesotos universitetą sociologijos ir statistikos dėstyti.

• **Bronė Paplėnienė,** 3 metus dirbanti Cuneo Press b-vės centrinėje kontoroje Chicagoje, ten pat paskirta prižiūrėtoja (supervisor).

• **Bostono studentai santariečiai spalio 9 d.,** sekmadienį, 4 val. Tautinės S-gos Namuose (484 E. 4th St., So. Boston) rodys humoristinę spalvotą ir garsinę filmą apie lietuvių studentų gyvenimą, režisuojant P. Jasiukoniui. Visi studentai kviečiami atsilankyti.

• **Rugsėjo 1 dieną viename susirinkime Chicagoje buvo sudėta 70 dolerių keliems tautiečiams ligonims anapus vandenyno.** Šiomis dienomis gautas pranešimas, kad tą prisiminimo ir solidarumo ženklą gavusieji atsakė chicagiškiams dovanos siuntėjams irgi reikšmingu solidarumo ženklu: dešimtą tos dovanos dalį paaukojo Lietuvos Nepriklausomybės Fondui.

SKAUTAI

SKAUTŲ SĄJUNGOS RINKIMAI

(sks) Šiuo metu eina pabaigon Korespondencinis Pas. Lietuvių Skautų S-gos Suvažiavimas. Jame pravedami ir korespondenciniai S-gos organų rinkimai. Balsų skaičiavimo komisijos š. m. rugsėjo 9 d. posėdžio daviniai iš bendrojo sąrašo P.L.S. S-gos Tarybon buvo išrinkti: vyr. sktn. L. Čepienė, vyr. sktn. E. Putvytė, sktn. Kazys Jonaitis ir sktn. kun. J. Vaišnys, SJ. Kandidatais liko — vyr. sktn. Br. Kviklys ir vyr. sktn. Pr. Karalius.

PLSS Garbės Teisman išrinkti: sktn. Aleksandras Plateris, j. sktn. Alg. Aglinskas, ir sktn. Vacl. Tallat-Kelpša. Kandidatės — sktn. O. Ščiukaitė ir sktn. M. Tumienė.

PLSS Kontrolės Komisijon išrinkti: sktn. G. Juškėnas, psktn. K. Pažemėnas ir j. sktn. L. Knopfmileris. Kandidatai — psktn. Ant. Banionis, psktn. St. Mockuvienė ir sktn. Vl. Pauža.

Pagal Skaučių Seserijos sąrašą PLSS Tarybon išrinktos: sktn. V. Barmienė, sktn. El. Gimbutienė, sktn. Jadv. Gulbinienė ir sktn. O. Gailiūnaitė.

NAUJA KORP! VYTIS VALDYBA

(sks) "Mūsų Vyčio" žiniomis Liet. Stud. Skautų Korp! VYTIS korespondencinė sueiga išrinko naują centr. valdybą: senj. K. Mikėnas — pirmininkas, senj. B. Viskanta — pirmininko pavaduotojas, fil. L. Maskaliūnas — junjorų tėvūnas, A. Kliorė — sekretorius ir R. Tallat-Kelpša — iždininkas.

Fil. A. Plateris perrinktas Korp! VYTIS garbės gynėju. Garbės teisman išrinkti: fil. V. Augulis, fil. H. Lukaševičius ir fil. K. Kasponis. Kontrolės komisijon — fil. A. Juodikis, senj. A. Bakaitis ir senj. A. Augūnas.

NEW YORKO SKAUTAI RUOŠIASI KARIUOMENĖS ŠVENTEI

(sks) New Yorko skautai ir skautės lapkričio 26 d. turės dvigubas iškilmes: jie iškilmingai atidarys savo puikų būklą ir jame paminės Lietuvos Kariuomenės Šventę. Po iškilmingos sueigos bus meninė dalis ir šokiai. Visi Atlanto pakraščio skautai ir skautės bei jų tėveliai ir bičiuliai tą dieną kviečiami N. Y. skautiškon šventėn.

BADEN-POWELLIO SŪNUS PAS LIETUVIUS

(sks) šios vasaros Anglijos rajono lietuvių skautų-ių stovyklos uždarymo iškilmėse tarpe gausių lietuvių ir anglų svečių buvo ir jaunasis lordas Baden-Powellis — skautybės įkūrėjo sūnus. Jis stovyklautojų buvo sutiktas didelėmis ovacijomis. Savo kalboje jis prisiminė kelionę į Lietuvą 1933 m. kartu su savo tėvu ir skaitlingu anglų skautų vadovų būriu. Dar ir dabar maloniai prisimenąs nuoširdų priėmimą Palangoje. Jis pareiškė viltį, kad lietuviai skautai anksčiau ar vėliau vėl galės grįžti į savo laisvą Tėvynę. Baigdamas jaunasis B. P. pabrėžė, kad jo tėvas — Skautybės Įkūrėjas — jei būtų gyvas, tikriausiai tądien būtų atvykęs pas lietuvius skautus.

JŲ DARBAS — LIETUVAI TĖVYNEI!

(sks) LSB 1-jo rajono vadeiva sktn. A. Matonis Tautos Šventės proga savo aplinkraščiu pasveikino visus to rajono skautiškus vienetus.

Bostono "Žalgirio" tunto skautų skiltis dalyvavusi 8-je pas. Jamborėje Kanadoje pasirodė labai gerai. Tas atsiekta įtempto planavimo, pasirengimo ir sutartino darbo dėka. Vadeiva rajono vardu už puikiai atliktą uždavinį dėkoja pasktn. A. Banevičiui ir visiems reprez. skilties dalyviams. Jų darbas — LIETUVAI TĖVYNEI! (sks)

The Cleveland Press
do it yourself hobby and photo SHOW

OCT. 1-9 Cleveland PUBLIC HALL

GENERAL ADMISSION 75c

BENEFIT CLEVELAND PRESS HELPING HAND CHRISTMAS FUND

HOURS: SAT. & SUN. NOON TO 10:30 P. M.
MON. THRU FRI. 4:00 P. M. TO 10:30 P. M.

SKUBINKIT...

ĮSTOKIT ŠIĄ SAVAITĘ! ĮSTOKIT KIEKVIENĄ SAVAITĘ!

$23,800 463 PRIZES WORTH

6 savaitiniuose "FLAME COOKING" MATCHLESS GAS RANGE konkrs.

Jūs galit laimėti

1956 BUICK "CENTURY"
jūsų pasirinktam stiliuje, su power steering ir stabdžiais, white sidewalls, undercoat, radijo, šildymu, langų valytuvais... su viskuo.

DAR 10 DIENŲ ATOSTOGOS 2 ŽMONĖM BERMUDOJ! Pirmiausia jūs būsite nuskraidyti į New Yorką pietums, Waldorf-Astoria viešbutyje jūs pernakvosite, sekančią dieną jūs skrisite į Bermudą... apsistosite gražiame Princess viešbutyje.... kur jūs turėsite pilnas golfo teises, maudyklės ir maudymąsi jūroje. Taip pat galėsite pavažinėti vandens pašliužomis su laivu. Mes net duosime pinigų apsipirkimui. Auklė bus surasta pabūti namie su vaikais.

OR... if you prefer, the cash equivalent of the two grand prizes, $5,000

SKUBINKIT! Įstokite iš anksto... turėkite 6 kartus progą laimėti. Atsiminkite — čia yra vietinis konkursas — jūsų proga yra gera.

Čia viskas, ką jus turite padaryti... Pabaikite šį pareiškimą 25 žodžiais ar mažiau: I prefer a Matchless Gas Range with all the modern advantages of "flame-cooking" because...

77 DOVANOS KAS SAVAITĘ 6 SAVAITES!
463 DOVANOMS LAIMĖTI!

Bus 6 savaitiniai konkursai baigiantis spalio 15, 22 ir 29, lapkričio 5, 12 ir 19. Didžioji dovana teks vienam laimėjusiam savaitinį konkursą.

Kas savaitę šios vertingos dovanos bus duodamos:

2—Pirmos dovanos: Pilnas rūbų komplektas, vertas $250. Laimėtojai pasirenka savo mėgiamiausioj krautuvėj.

10—Antrų dovanų: $150 Benrus laikrodžiai — pasirinkimas moteriško ar vyriško.

15—Trečių dovanų: $42.50 komplektai garsaus Reverve Ware.

50—Ketvirtų dovanų: $10.00 Eversharp "Mr. & Mrs." parkerių komplektas.

GAUKITE ĮSTOJIMO BLANKUS IR TAISYKLES PAS SAVO GAS APPLIANCE KRAUTUVININKĄ.

EKSTRA BONUS DOVANĄ
Jei jūs laimite bet kurią dovaną ir perkate Matchless Gas plytą tarp spalio 1 d. ir dienos, kada įstojat į konkursą... jūs gausite atgal pinigus, kuriuos mokėjot už plytą.

Sponsored by the following GAS Range Manufacturers:

Caloric, Chambers, Dixie-Armaid, Florence, Grand-Sunray, Hardwick, Kenmore, Magic Chef, Maytag, Norge, RCA Estate, Roper, Tappan, Universal

and

The EAST OHIO GAS Company

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PRospect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868
Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.
VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
4455 S. California Ave.
Chicago 32, Ill.
Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus.
Šaukite — YA. 7-7381
Priima: vakarais 6 iki 9, šeštad. 10 ryto iki 4, trečiad. ir sekmad. tik susitarus.

Tel. offic'o ARmitage 6-0161
Tel. buto GRaceland 2-9203
Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave
Chicago 22, Ill.
VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad.,
10 ryto — 1 p. p. trečiadieniais
12—4 p. p. šeštadieniais.

DIRVOS PASKIRTIS ATLIEKAMA

Dirvos 40 m. gyvavimo sukakties proga

K. S. Karpius

I.

Tautininkiškas laikraštis katalikiškoje kolonijoje

Dirvos 40 metų gyvavimo istorija turtinga. Tautininkiška Dirva išaugo katalikiškoje kolonijoje. Ilgas laikraščio gyvavimas sutiko blogas ir geras puses. Blogoji buvo tai kova prieš Dirvą. Geroji — su visais gerais lietuviais gražus talkininkavimas bendrais tautos reikalais.

Dirva buvo atakuojama nuo pat jos įsteigimo, kai žymus biznierius A. B. Bartoševičius, pažiūrėjęs į čia pradėtą leisti mažą laikraštuką Santaiką, sumanė įsteigti bendrovę, įjungti to laikraštuko leidėją į bendrovę ir leisti 8 puslapių savaitinį laikraštį. Bendrovę jis pavadino "Ohio Lithuanian Publishing Company".

Didelis laikraštis buvo reikalingas reklamuoti jo įvairius biznius: jis operavo (bet pats jau nedirbo) savo įsteigtą kirpykląskutyklą; laikė alinę su užrašu lange "Kaunas Cafe"; operavo taupymo ir paskolos bendrovę, panašią kaip Superior Savings and Loan (jis prisidėjo prie šios įkūrimo); vertėsi plačia namų pirkimo-pardavimo prekyba; prie Dirvos įsteigė didžiausią lietuviškų knygų parduotuvę, supirkdamas iš Chicagos Lietuvos leidėjo A. Olšausko (adv. A. A. Olio tėvo) visas jo išleistas knygas; turėjo didelę brangmenų parduotuvę su laikrodžių taisymo skyrium. Alinei ir šiai parduotuvei vadovavo jo žmona.

Menko išsilavinimo žmogus, prieš pabaigą pereito šimtmečio atvykęs į Buffalo, N. Y., ėmėsi plaukų kirpimo ir skutimo amato. Atvykęs į Clevelandą tuo amatu taip pat vertėsi tūlą laiką. Greit įsteigė laivakorčių agentūrą lietuviams į Ameriką atgabenti. Palengva įsijungė ir į kitus biznius.

Kodėl jis, kaip biznierius, nesurišo savo likimo su tuometine lietuvių katalikiška visuomene, kaip darė tuli kiti mūsų biznieriai, tikėdami, kad klebonui pataikaudami galės geriau gyvuoti, neišklausinėjau jo. (Bartoševičius mirė vasario 3, 1946 m. Sulaukė 72 metų amžiaus. Buvo gimęs Pumpėnų miestelyje).

Dirvoje nuo 1917 metų

Kai aš atvykau į Dirvą spalio mėn. 1917 m., Santaikos-Dirvos poros metų gyvavimo istorija buvo buvusi tokia: buvę Santaikos redaktoriai, karšti vyčiai, jaunos, naujos katalikiškos organizacijos vadai, skelbė "Clevelandas mūsų"! Jie norėjo pačiupti Dirvą į savo rankas. Čia pat buvo jų štabas, tik duok jiems laikraštį vesti. Tačiau A. B. Baroševičius pakvietė Dirvai pirmutiniu redaktorium Vincą S. Jokubyną, tautinės minties žmogų, kitados redagavusį SLA organą Tėvynę. Su Jokubynu dirbo tik apie metus laiko. Ir, sakoma, dėl menkų nesusipratimų V. S. Jokubynas Dirvą apleido.

1917 metų vasarą Bartoševičius Dirvą redaguoti psaikvietė Vienybę redagavusį Juozą Gedminą. Kadangi aš Brooklyne dirbau prie Vienybės kartu su J. Gedminu ir jai rašinėjau, ir netrukus pakviestas dirbti Tėvynėje New Yorke ir jai rašinėdavau, J. Gedminas įkalbino Bartoševičių kviesti mane redakcijon padėjėju. Taip aš atsiradau **Clevelande.**

Tad buvo pirmo pasaulinio karo laikai. 1918 metais, patyrus apie paskelbimą Lietuvos nepriklausomybės, Gedminas ėmė rengtis grįžti Lietuvon. Laikinai dar jį prisikalbino atvykti redaguoti Lietuvos į Chicagą, kai Bronius K. Balutis buvo išrinktas tautininkų atstovu Versalio konferencijon.

Norėjo "tautiško" laikraščio

Atsimenu gerai, A. B. Bartoševičiaus pasakojimą. Jis norėjo,

kad Dirvos bendrovės amerikietiškame pavadinime būtų žodis "Lithuanian". Kai pavedė man Dirvą redaguoti pasakė: "Aš noriu, kad Dirva būtų tautiška". Tai reiškė tautininkiška vėliau mums atsiradusiu terminu, skirtinga nuo "katalikiškos" srovės. Ir jaučiuosi, kad jokiu laikotarpiu to gero žmogaus pageidavimo neapvyliau.

Reikia pažymėti, kad A. B. Bartoševičius nebuvo priešingas bažnyčiai, nekovojo nei prieš kunigus, ir to nereikalavo iš manęs ir iš Dirvos. Jam gal tik nepatiko Clevelando tuometinių katalikų veikėjų veidai ar elgėsiai. Kalėdų, Velykų metu, ir kitomis progomis, jis aukodavo bažnyčiai didesnes sumas, negu kiti vietos biznieriai. Ir remdavo parapijiečių organizacijas duodamas skelbimus į jų parengimų programą.

A. A. Bartoševičius savo biznius pradėjo likviduoti 1925 metais. Tais metais jis Dirvą atidavė visiškon mano žinion.

Bendri lietuviški darbai Clevelande

Kolonijai augant, prie tautiniai nusistačiusių žmonių, kurie iš seniau čia gyveno, prisidėjo vis naujų ir naujų, atvykstančių iš kitur. Clevelande turėjom stiprias organizacijas: Amerikos Liet. Tautinės Sandaros kuopą, Tėvynės Mylėtojų Draugijos kuopą, vyrų Varpo chorą, Dr. Vinco Kudirkos pašalpinę draugiją, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje didelę 14-tą kuopą, savo fondų skyrius. Mūsų organizacijoms priklausė nemažai ir rimtų, tautiniai galvojančių parapijiečių, kurie buvo nariais ir religinių organizacijų.

Atsirasdavo tokių reikalų, kad sutartinai dirbdavom su katalikais. Ir nė vieni nesišiaušdavo, nebent jų tūliems vadukams tai nepatikdavo.

Toms srovėms turint atskirus savo Lietuvos reikalams fondus, aukos buvo renkamos paskirai. Bet buvo progų rinkti aukas ir bendram tikslui, kaip pav. 1919 metais Lietuvos Ginklų Fondui. Atsimenu, vienam vakare surinkta virš $4,000. Bendrai dirbta Lietuvos Laisvės paskolą telkiant 1920 metais, rengiant protesto mitingus prieš lenkus dėl Vilniaus krašto pagrobimo, Lietuvos šauliams, ir t.t. Apie 1930 metus, bendrai dirbta statant Lietuvių Kultūrinį Darželį.

Antro pasaulinio karo metu, tautininkams ir katalikams įsteigus Amerikos Lietuvių Tarybą (rugp. 9-10, 1,40), ir įsteigus BALFą, vėl prisiėjo bendrai dirbti. Turėjom bendrą didelį vietos komitetą rūbams ir aukoms rinkti tremtinius remiant. Buvo ir kitokių reikalų, kaip reprezentacijos amerikiečių tarpe, kur reikėjo parodyti šios kolonijos lietuvių pajėgumą. Ir pabaigus darbą nesusipešdavom už garbę ar už kitus mažmožius.

(b. d.)

Sveikinimai DIRVAI

Mielas Redaktoriau,

Sunkus yra lietuviško laikraščio kelias šiame kontinente, o "Dirva" eina savuoju keliu jau 40 metų, eina ne viena, bet su visa gausia savo skaitytojų šeima. Šita šeima yra jos gyvybės laidas, o ji pati — šios šeimos dvasia. Jos abi nuo viena antros priklauso, abi viena antrą įprasmina ir viena be antros neegzistuotų. Tad ir šios sukakties proga norėčiau palinkėti abiems — "Dirvai" ir jos skaitytojų šeimai tampriausio ryšio ir naujų dar didesnių laimėjimų.

Kolegiškai spausdamas ranką
Jūsų
Dr. A. Šapoka
"Tėv. Žibiurių" redaktorius

*

Sveikiname "Dirvą" minint jos 40 metų spaudos darbo sukaktį.

Linkime ir toliau sėkmingai eiti Lietuvos bei lietuviškumo keliu.

Jūsų
Lietuvos Atgimimo Sąjūdis

DIRVAI, sulaukusiai keturiasdešimt metų.

Sunku įsivaizdinti leidėjų, redaktorių ir bendradarbių pasiaukojimo dydį emigrantinėm sąlygom išlaikyti ir kaskart tobulinti laikraštį per ištisas keturiasdešimtis metų. Nuostabūs žmonės! Jie tikrai yra užsitarnavę kiekvieno gyvo lietuvio ir paramos, ir pripažinimo, ir pagarbos. Šia gražios sukakties proga linkime Dirvai niekad nenustoti lankyti lietuvio namų, kad jie išliktų gyvi ir turtingi savo tautos dvasia, kalba ir kultūra. Sveikatos ir ištvermės redaktoriams, bendradarbiams ir leidėjams!

V. Mariūnas,
Rašto Klubo seniūnas

*

"Dirvos" savaitraščiui, jo redaktoriams ir leidėjasm, parodžiusiems daug dėmesio akademinio jaunimo reikalams, švenkiant 40 metų darbo sukaktį, siunčiame savo sveikinimus ir linkėjimus!

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Centro Valdyba

*

Dirvos 40 metų sukakties proga prašome priimti Korp! Neo-Lithuania Clevelande geriausius sveikinimus.

Ta proga leiskite palinkėti, kad Dirva lietuviškąjai išeivijai būtų ne tik švyturiu, nuolat primenančiu artėjančią laisvę pavergtam mūsų kraštui, bet ir dvasiniu aruodu, iš kurio visi tautinės ideologijos bendraminčiai semtųsi stiprybės vienybėje, ideologiniame sąmoningume dirbti mūsų Tėvynės ateičiai.

Su pagarba
J. Čiuberkis,
J. Gaška,
V. Morkūnienė
Korp! Neo-Lithuania
Clevelande Valdyba

*

Sveikiname "Dirvą", redaktorius ir bendradarbius 40 metų gyvavimo proga, su dėkingumu prisimindami Jūsų dėmesį ir paramą, skiriamą akademiniam jaunimui, ir linkime toliau sėkmingai dirbti spaudos darbą.

Lietuvių Studentų Skautų Korporacija VYTIS
Clevelando Skyrius

*

40 m. sukakties proga džiaugiamės Jūsų giliu studijuojančio jaunimo problemų įvertinimu ir "Dirvos" palankumu studentams, linkėdami Jums gerb. Redaktoriau, ilgų-ištvermingų metų spaudos darbe, o "Dirvai" augti ir sėkmingai skleisti lietuvišką žodį.

Clev. Stud. Valdyba ir nariai

*

DIRVAI

Geriausi skautiški sveikinimai DIRVAI ir visiems jos redaktoriams bei leidėjams gražios 40 metų veiklos sukakties proga. Mūsų linkėjimas, kad DIRVA ir toliau lankytų mūsų namus lietuvišku spausdintu žodžiu. Džiaugiamės ir mes šia sukaktimi, nes DIRVA visados rėmė ir remia skautišką veiklą, daug rašo skautiškojo jaunimo temomis bei kiekviename numeryje leidžia skautų skyrių. Jos patalpos visados atviros jaunimui ir skautams. Esame dėkingi DIRVAI ir jos redaktoriui, skautų bičiuliui, Baliui Gaidžiunui už mums rodomą nuoširdumą ir paramą. Iš visos širdies norime, kad DIRVA gyvuotų ir nesutiktų jokių kliūčių. Visados remsime jos darbą ir talkinsime pagal mūsų jėgas. Kartu jungiame kuklią simbolinę auką.

Budžiu!

Clevelando Lietuvių Skautų
Tunto vardu:
psktn. Vytautas Kamantas,
Tuntininkas

KETURIOS DEŠIMTYS METŲ SU DIRVA

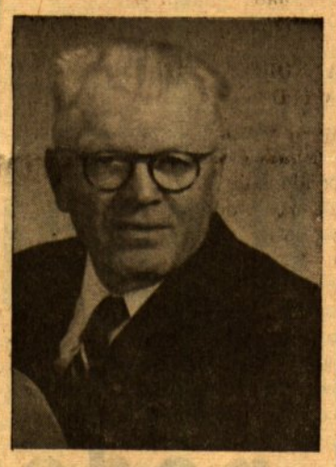

ANTANAS ZDANIS

Dabar, kada tas laikas pergyventas, atrodo, kad taip nesenai buvo. Bet kada žiūri į ateinančius 40 metų, pasirodo, kad labai tolimas laikas jį pasiekti.

Kada prieš keturiasdešimt metų atvažiavau į Clevelandą, tuo laiku buvo įsteigtas mažas, 4 psl. laikraštėlis Santaika. Jį redagavo taip pat jau a. a. Vincas Greičius. Padėjėju buvo Ignas Sakalas.

Greit tą laikraštėlį nupirko tuometinis prekybininkas ir bankininkas A. B. Bartoševičius. Laikraštį perorganizavo, gimė Dirva. Į redaktorius atėjo V. S. Jakubynas. Vėliau Gedminas ir K. S. Karpius.

K. S. Karpius Dirvą redagavo 30 metų. Pergyveno visokius laikus, ypač reikėjo įtemptai dirbti vadinamais krizės laikais. Kai kas net laukė, kad Dirva sustotų. Bet Dirva vis ėjo ir dabar pasiryžusi eiti.

Jau po antrojo pasaulinio karo čia į redaktorius atėjo V. Rastenis, dabar B. Gaidžiūnas. Man čia ypatingai miela pažymėti, kad Dirva per visą laiką, prie visų redaktorių buvo ir tebėra grynai tautinės srovės nesvyruojantis laikraštis. Dabar, kiek žinau, keliauja beveik į visus pasaulio kraštus, kur laisvose sąlygose gyvena lietuvis. Ir man, 40 metų išbuvusiam su Dirva, labai miela ją iš širdies sveikinti, kad ji amžinai neštų lietuviams apšvietą, juos vestų į geresnį gyvenimą, kovotų už lietuvių ir Lietuvos laisvę.

Persilaužimo metai

VINCAS RASTENIS

(Atkelta iš 1 psl.)

raštį dažnai žiūri kaip į prekę: jeigu užmokėjo, tai ji turi būti "gera". Pats skaitytojas nepagalvoja, kad jis galėtų ir turėtų prisidėti prie to pagerinimo. Jeigu kviečiamas rašyti straipsnių ar tiekti žinių, žiūri, ar už tą patarnavimą bus atlyginta. Arba, jei jau atlyginimo ir nejieško, tai iš viso nejaučia reikalo savo darbu prisidėti. Laikraštis turi tą ir tą duoti, o kaip tai pasidaro, tegu sau redaktorius galvą laužo. Skaitytojas, užmokėdamas prenumeratos mokestį, skaito, kad jis yra pilnai apmokėjęs visas išlaidas reikalingas geram laikraščiui pagaminti ir jaučiasi nusipirkęs teisę reikalauti, kad ta jo pirkta prekė būtų augšto lygio. Jeigu tų prenumeratorių lietuviški laikraščiai turėtų nors tris-keturis kartus daugiau, negu dabar, tada skaitytojas mažai beklystų. Tačiau dabar taip nėra. Laikraštis nėra prenumeratoriaus pakankamai apmokėta prekė. Tačiau tuo dabartinių skaitytojų didelė dauguma beveik nesirūpina ir dažnai jaučiasi, jog daro kažkam didelę malonę, jei teikiasi, kad ir gerokai pasivėlavę, nustatytą, nors nepakankamą, kainą sumokėti...

Senojoj ateivijoj į savus laikraščius buvo kitokia pažiūra.

Atsimenu, 1948 metų rudenį eilė senųjų (dar ir dabar nepasitraukusių) skaitytojų pradėjo teirautis, kada gi bus rengiamas "Dirvos" vakaras...

— Koks vakaras? Kaip gi mes, tik dviese su žmona vos spėdami apsisukti, kad laikraštis laiku išeitų, galime dar vakarą rengti?

— Jūs ir nerengsit, — sako. Surengsim mes, tik mums pasakykit dieną, kada patogu. Be vakarų, vien iš skaitytojų, laikraštis neišsilaikys. Reikia paremti, reikia padaryti pinigo. Mes viską padarysim, tik jau, kai dabar naujų žmonių yra atvažiavę, gal iš jų gausit pagalbos programai.

Vakaras įvyko. Programa buvo sulipdyta naujųjų pajėgų pagalba, kad ir mėgėjiška, bet nauja ir turėjo neblogą pasisekimą. Tik buvo tam tikras skirtumas tarp senųjų ir naujųjų skaitytojų talkos. Senieji dirbo, plušo, prakaitavo — be prašymų, be kalbinimų, kad tik daugiau to pelno būtų. Su naujaisiais skaitytojais buvo ne visai taip. Čia reikėjo ir kalbinimų, ir prašymų, ir priminimų, buvo ir abejojimų, ar kiekvienam politika leidžia tokioj talkoj dalyvauti, o kitam kilo klausimas ir kas atlygins už sugaištą laiką... Tiesa, tada tokia talka įvyko pagal senąją tradiciją, be atlyginimų, tačiau tas klausimas vistiek jau "kybojo ore". Jau buvo juntamas skirtumas: senųjų tradicijų skaitytojai ėjo talkon **savo laikraščiui,** naujų skaitytojų veiduose dažniau buvo matyt mintis, kad laikraštis yra leidėjo, redaktoriaus ar kažinkieno tenai biznis ir vienas kitas talkininkas atrodė besijaučiąs lyg ir atėjęs mano privataus namo talkos būdu dažyti ar lentomis apkalti...

Senosios kartos skaitytojai piktinosi išgirdę tokį jiems labai keistą žodį, kaip **honoraras,** tai yra atlyginimas už straipsnių ar žinių laikraščiui tiekimą. Jie puikiai žino, kad didieji šio krašto laikraščiai už tokius dalykus moka net geriau, kaip Europoje, bet kad būtų galima to reikalauti iš lietuviško laikraščio Amerikoj — jiems tatai buvo didžio tautinio nesusipratimo ženklas... Mes, sako, būdavo prie rašto **pridedam** porą dolerių ar penkinę, o ne sau užmokėti reikalaujam! Ir tikrai, dar 1949 metais esu gavęs "Dirvoje" porą ar trejetą rašinių iš senosios ateivijos tarpo, prie kurių buvo prijungta po penkinę, kaip rašė, "sustatymo išlaidoms"... Čia buvo pažiūra, kad jei laikraščio leidėjas ar redaktorius ir "padaro gyvenimą" iš laikraščio — iš ko gi jis gyvens, jei visą laiką tik prie laikraščio dirba — tai padaro sunkiai ir nepavydėtinai, ir kad parama laikraščiui darbu ar pinigu yra visuomeninis patriotinis darbas. Per tai ir laikraščiuose daugiau atsispindėjo tos visuomenės gyvenimas, būdas, dvasia, — su visomis gėrybėmis ir silpnybėmis.

Naujoj ateivijoj daug mažiau to jausmo, kad laikraštis yra visų bendra gėrybė, ir kad visiems verta ne tik jį kritikuoti, bet ir prisidėti prie tos "prekės" trūkumų sumažinimo. Kad laikraščių reikia — daugumas ne tik su tuo sutinka, bet jų net reikalauja. Reikalauja, kad jie būtų tobuli, ir kad būtų daug pigesni negu alaus stiklinė. Ir kad **kažkas** juos padarytų, **kažkas** juos kas savaitę ar kasdien padėtų ant stalo. Keista, bet senoji, augštųjų mokslų beveik neparagavusi ateivija šilčiau žiūrėjo į savo laikraščius, negu dabartinė vadinamoji mokytoji... Jiems nereikėjo aiškinti, kad tas **kažkas** yra taip pat ir jie patys...

* *

Būdinga mūsų visuomenei dar ir tai, kad pas mus, užsikrečiant beveik kiekviena sutinkama mada, niekaip nepajėgiama užsikrėsti čia taip plačiai paplitusia mada rašyti laikraščių redakcijoms laiškus įvairiais laikraštyje paliestais ar paliestinais klausimais. Visi redaktorių bandymai įvesti tokias skiltis laikraščiuose baigėsi nepasisekimu. Tokią skiltį redakcija gali palaikyti nebent pati laiškus prasimanydama... Iš šalies, jei kas rašo, tai nebent tik nuospaudų užimtas. Apie kitus dalykus — pakalbėti tai daug pakalba, bet parašyti — vis laukia, kad "kas nors kitas" parašytų... Taip skaitytojai patys padaro savo laikraščius nuo jų lyg ir atitrūkusius, tai yra, kalbančius į juos lyg iš kažkokių tolimų "augštybių".

* *

Kad "Dirva" per savo 40 metų amžį, išlaikydama savo prigimtąją dvasią ir lietuviškas tautiškas pažiūras lietuvių visuomeniniuose reikaluose, nebuvo sustingusi ir atitinkamai keitėsi su gyvenimo pažanga, tuo galima tik pasidžiaugti. Linkėtina, kad ir toliau ji sugebėtų nuosaikiai ir rimtai žengti su gyvenimu.

Tačiau taip pat linkėtina, kad ir tarp visų tų, kurie ją laiko "savu laikraščiu", įvyktų dar vienas "persilaužimas". Būtent, kad visi šio laikraščio idėjomis gyvenantieji imtų uoliau patys reikštis bendravimu ir kūrybingais įnašais bei savanoriška, draugiška talka. "Dirvos" Redaktoriui linkiu, kad vietoj reikalavimų užpildyti tuos ar kitus trūkumus, jis vis daugiau susilauktų laikraštį keliančių raštų ir darbų ypač iš tų, kurie "Dirvoje" dar to ar kito dalyko pasigenda.

Šitaip rūpindamies savo laikraščiu netruksim susilaukti galimybės jaustis, kad jis yra ne šiaip jau kažkieno mums tiekiamas, o yra tikras **mūsų** laikraštis, mūsų visų nuolatos kuriamas, savas dvasinio, visuomeninio bendravimo židinys.

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai visiems lietuviams

MARGARET McCAFFERY

Councilman

22nd WARD

TIK KĄ ATVEŽTOS

• IMPORTUOTA IŠ OLANDIJOS SODINIMUI
• TULPĖS • NARCIZAI
• CROCUS • HYACINTAI

(Apdenkite savo rudenines gėles su durpėmis)

• DAVIS VIDAUS DAŽAI
• DAVIS LAUKO NAMŲ DAŽAI

Mes turime geriausias žolės sėklas ir trąšas naujam rudens užsėjimui

Geriausias pasirinkimas Evergreen medžių ir krūmų

LANDSCAPE AND FARM SUPPLY

3998 WARRENSVILLE CENTER ROAD
Prie Harvard WA 1-5542

D O W D

FOR A DEAL ON AN OLDSMOBILE

2900 MAYFIELD

Yeager FOR BRAKES
WHEEL ALIGNING on all cars
BY EXPERTS WHO REALLY KNOW HOW
Raybestos
TIME PAYMENTS
"SPECIALISTS SINCE 1920"
6615 CARNEGIE
PHONE HE. 2-2455

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rakandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS
609 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Sunku iš tėvynės pabėgti nelengva jon grįžti

STEPONAS NASVYTIS

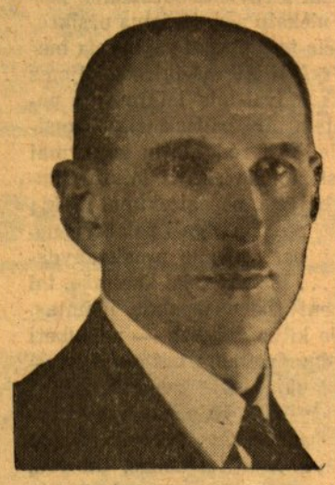

Tai buvo ne taip seniai — 1918 metais, kada pirmas pasaulinis karas artinosi į galą. Lietuvių pabėgėlių dėl karo buvo gana daug, jie buvo išsisklaidę po plačiąja Rusiją, bet daugiausia, rodos, jų buvo Maskvoje.

Kai Lietuvos Taryba 1918 m. vasario 16 d. Vilniuje paskelbė atstatanti nepriklausomą Lietuvos valstybę, ir kai dėl kilusios Rusijoje revoliucijos gyvenimas Rusijoje šuoliais ėjo blogyn, tiek pabėgėlių, tiek seniau apsigyvenusių Rusijoje lietuvių tebuvo vienas noras, kaip galima greičiau grįžti į gimtąjį kraštą. Bet grįžti 1918 metais, bent iki pirmosios jų pusės, buvo nepaprastai sunku. Vokiečiai grįžtančiųjų nenorėjo įleisti Lietuvon dėl maisto stokos ir dėl Rusijoje įvykusios revoliucijos. Jų buvo galvojama, kad grįžtantieji lietuviai yra užkrėsti revoliucijos dvasia, o revoliucijos vokiečiai norėjo išvengti. Grįžtantieji lietuviai mėnesiais slankiojo palei vokiečių-rusų frontą, o padarius bolševikams su vokiečiais separatinę taiką Brestlitovske, palei demarkacijos liniją.

Jie čia pragyvendavo visus savo išteklius, išsiparduodavo iki kraštutinės galimybės besigelbėdami nuo bado, kol sulaukdavo bet kokios galimybės prasprukti pro frontą ar demarkacijos liniją. 1918 metų ankstybą pavasarį į Maskvą atvyko kun. Jokubėnas su leidimu iš vokiečių okupacinės valdžios parvežti į Lietuvą mokytojus, moksleivius ir prieglaudoje esančius asmenis. Toks leidimas buvo gautas ir iš bolševikų valdžios.

Šiam reikalui vadovaujant kun. Jokubėnui buvo sudaryta komisija. Kas gi iš lietuvių pabėgėlių nebūtų norėjęs būti įtrauktas į grįštančiųjų sąrašą? Suprantama, komisija gavo labai daug prašymų iš pabėgėlių įtraukti juos į sąrašą. Komisija rūpinosi įtraukti į sąrašą kuo daugiausia inteligentų, nes jų Lietuvoje labai truko.

To nesudėtingo darbo įvykinimas užsitęsė net iki pusės birželio mėnesio. Turbūt dėl įvairių kliučių iš bolševikų pusės. Pagaliau buvo paskelbta, kad grįžtančiųjų sąrašas sudarytas ir pirmas pabėgėlių transportas iš Maskvos išvyksta birželio 18 d.

Komisijos į grįžtančiųjų asmenų sąrašą buvau įtrauktas ir aš su savo šeima. Visi įtrauktieji į sąrašą buvo tikri, kad galės išvykti iš Maskvos į Lietuvą, todėl jie visi birželio 18 d. rytą atvyko į stotį su daiktais ir šeimomis, atitinkamai sutvarkę visus savo reikalus: atsisakę nuo darbo, gyvento buto ir t.t. Bet kai perkūnas giedrą dieną trenkė į atvykusius žinia, kad kaikurie asmenys bolševikų yra išbraukti iš sąrašo ir negalės išvažiuoti.

Jų tarpe buvau ir aš su savo žmona ir trimis mažamečiais vaikais, kurių jauniausioji duktė serganti, aukšta temperatūra ant motinos rankų. Ta nelaukta žinia mus labai prislėgė. Ką reikės daryti, pas ką grįžti iš stoties į miestą ir kur apsigyventi, kai gyventas butas jau užimtas kitų? Netik aš su šeima, bet ir kiti išbrauktieji iš sąrašo neskubėjo iš stoties grįžti į miestą. Pas visus ruseno pasąmonėje viltis, kad pasiseks išvykti.

Traukinys turėjęs išeiti prieš pietus, atėjus tamsiam vakarui, dar ir nemanė pajudėti. Žmonės slankiojo perone.

Perone sutikau inž. Stanaitį, buvusį vienos mokyklos Maskvoje direktorių. Jis pasakęs keletą nepalankių žodžių dėl bolševikiškos netvarkos pasisakė, kad nors turįs leidimą su šeima važiuoti šiuo transportu, bet dar nevažiuosiąs. Vėliau jis grįžo Lietuvon ir buvo paštų direktorium. Aš jam pasakiau, kad esu iš vykstančiųjų sąrašo išbrauktas ir nežinau, ką reikia daryti. Inž. Stanaitis ištraukęs iš kišenės savo ir savo šeimos leidimus važiuoti, tarė: — še, imk juos ir važiuok.

Pajutau, kad mano ir mano šeimos likimas pakrypo gerojon pusėn, nes inž. Stanaičio šeimos sudėtis buvo panaši į manąją. Giliai padėkojau inž. Stanaičiui už jo tokį didelį pasitarnavimą. Jis palinkėjęs man laimingos kelionės, grįžo namo.

Padrąsintas gautais iš Stanaičio leidimais ir aš pakroviau savo daiktus į vagoną ir patys sulipome.

Vagonas buvo prekinis, bet turėjo iš lentų padarytus suolus ir geležinę krosnį. Jame radau susikrovusį su šeima ir daiktais gerą pažįstama daktarą Bagdoną. Daugiau į mūsų vagoną niekas neįlipo ir mūsų dvi šeimos jame jaukiai jautėsi.

Vėlai naktį traukinys turėjo išeiti. Bet prieš traukinio išvykimą Kapsukas, lydimas advokato Požėlos, ėjo per traukinio vagonus tikrindamas važiuojančius. Neilgai trukus jis rado viename vagone važiuojantį iš sąrašo išbrauktą provizorių Juozą Stuką su šeima. Kapsukas liepė jiems iš traukinio išlipti, bet Stukienė ir jos vaikai taip pradėjo verkti ir klykti, kad Kapsukas susiėmęs už galvos iš to vagono išėjo ir toliau eidamas per vagonus važiuojančių nebetikrino, o tik linkėjo važiuojantiems laimingos kelionės ir sukelti parvykus Lietuvon revoliuciją, panašią į revoliuciją sukeltą Rusijoje. Stukienės ašaros paveikė Kapsuko lietuvišką širdį ir išgelbėjo ir kitų nelegaliai važiuojančių likimą, o jų šiame transporte buvo nemaža.

Kai Kapsukas perėjo traukinį, garvežys sušvilpė ir traukinys pajudėjo. Visi vykome pakeltos nuotaikos lydimi, juk vykome iš revoliucijos varginančio krašto į Nepriklausomą Tėvynę!

(B. d.)

KO DABAR SIEKIA SOVIETAI

(Dėl komunistų akcijos prieš tremtinius)

Ryšium su paskutiniu metu pagyvėjusia sovietų akcija grąžinti tremtinius PJT išleido šiokį savo komunikatą:

— Per pastaruosius kelis mėnesius sovietų kontroliuojamos pavergtųjų Europos valstybių vyriausybės yra ėmusios plačiu mastu įtaigoti savo kraštų tremtinius laisvajame pasaulyje, kad grįžtų į savo tėviškes. Tai repatriacinei akcijai pagrindiniu argumentu yra tariamai prasidėjęs pasaulyje ilgo laikotarpio taikus sambūvis ir dabartinių santvarkų Centro bei Rytų Europos kraštuose tariamas pastovumas. Be to, nurodoma, kad dabartiniai tenykščiai režimai postalininiu laikotarpiu esą stipriai pakitę. Pirmųjų metų nevalyvi įsišokimai esą likviduoti. Kaip tiktai vykstąs harmoningo modus vivendi susiradimas tarp komunistinių reikalavimų ir žmogaus laisvės troškimo, tarp Sovietų Rusijos primestos vadovybės ir pavergtųjų žmonių patriotinių jausmų.

Pagal tą komunistų propagandą šiokiomis aplinkybėmis tremtis esanti neprasminga ir tremtiniai, užuot tuščiai savo jėgas eikvoję svetimose šalyse, turį pareigą grįžti į savo kraštus į talką saviems žmonėms. Šiam tikslui komunistai yra nustatę naujus infiltracijos būdus laisvuose kraštuose. Kad nuslėptų šios propagandos sovietų diktuojamo tarptautinio sąmokslo pobūdį su labai aiškiomis politinėmis užmačiomis, komunistai ją naudoja per tautinius kanalus. Nors tautinės tremtinių grupės dėl jos jau turi savo aiškius nusistatymus, tačiau pravartus ir bendro PJT nusistatymo pareiškimas.

Komunistinių režimų pagrindinis siekimas yra, pasinaudojus vadinama Ženevos dvasia, likviduoti politinę emigraciją, nes tatai būtų beveik tas pats, kaip likviduoti pačią laisvinimo politiką. Siekdami likviduoti laisvinimo politiką, sovietai siekia dviejų dalykų: apsaugoti savo imperiją nuo betkurių išorės sprogdinančių pastangų ir konsoliduoti ją viduje. Vidaus konsolidacijai pasiekti jie ir įtaigoja pavergtų kraštų žmones, kad esamomis sąlygomis jiems nėra kito pasirinkimo ir kad jų padėties gerėjimas visiškai priklauso nuo jų galutinio susitaikymo su nepakeičiamu likimu.

Be abejojimo, savo dabartinę padėtį apsitikrinę, sovietai atnaujintų savo pastangas į galutinį komunistų tikslą — pavergti pasaulį.

Šios padėties akivaizdoje PJT jaučia pareigą atkreipti laisvojo pasaulio dėmesį į šį pavojingą sovietų sąmokslą, kuris tėra dalis bendro Kremliaus strateginio plano prieš Vakarų demokratijas.

Nežiūrint kaikurių vaizdžių bet nereikšmingų atvejų, repatriacinei akcijai nevyksta ir nepavyks palenkti didžiosios dalies tremtinių, kad atsisakytų savo kraštų laisvinimo kovos, nors dauguma jų ir kenčia sunkumus. Sovietams taip pat nepasiseks įtikinti mūsų žmonių, kad jie yra galutinai pasmerkti.

Šio sovietų nepasisekimo įspūdis pavertuose kraštuose bus juo stipresnis ir patvaresnis, jei Vakarų pasaulis pabrėž stipriau nei betkada anksčiau, kad jam nebus priimtinas tarptautinę įtampą keliančių problemų joks iliuzinis sprendimas, kol tos įtampos pačios priežastys, — tarp jų ir prievartinis Centro bei Rytų Europos valstybių pavergimas pirmoj eilėj, — nebus visiškai pašalintos.

Mes esame tikri, kad mūsų patriotiški tautiečiai paklausys mūsų įspėjimo ir nesiduos sugundomi komunistinės propagandos. Ūkio, kultūros ir mokslo srityse tremtiniai daro vertingą įnašą Vakarų civilizacijos bendrai pažangai. Tie, kuriems tenka kovoti ypatingai sunkiomis sąlygomis, — kurias mes įsakmiai reikalaujame laisvąjį pasaulį, kad palengvintų, — turi visada atsiminti, kad jų aukos yra už didžiuosius laisvės ir nepriklausomybės idealus.

Ar jau įstojai į VILTIES draugiją?

Jusų ligoninės doleris padeda kitiems

LIGONINĖS patarnavimas yra asmeninis patarnavimas, kiekvienam ligoniui skirtingas, du iš jų niekad neturi tokius pačius reikalavimus.

Šis patarnavimas negali būti duodamas automatinių mašinų, ant sustatymo linijos — jis yra duodamas pasiryžusių žmonių, ligoninės pasamdytų. Patarnavimas yra dieną ir naktį — nėra 8 val. dienos ligonių reikalavimams.

Apie 70 centų iš kiekvieno ligoninės išleisto dolerio, eina algoms ir darbininkų atlyginimui. Apie 30 centų iš $1.00 yra išleista priemonėm, patarnavimui ir maistui.

Taip ligoninės doleris yra išleidžiamas užmokėti žmonėms. Algos yra didžiausios ligoninės išlaidos. Mes niekad negirdėjom ligoninės pacientą sakant, kad yra perdaug patarnavimų.

Blue Cross SPONSORED BY THESE NON-PROFIT HOSPITALS:

IN CLEVELAND
Booth Memorial
Cleveland City
Cleveland Clinic
Florence Crittenton Home
Evangelical Deaconess
Fairview Park
Forest Hill
Grace
Jewish Convalescent
Lutheran
Mt. Sinai
Polyclinic
St. Alexis
Saint Ann
St. John's
St. Luke's
St. Vincent Charity
Mary B. Talbert
University (Babies and Childrens, Hanna House, Lakeside, MacDonald House)
Woman's

IN THE SUBURBS
Bay View Hospital
Bedford Municipal
Berea Community
Doctors
Euclid-Glenville
Garfield Heights
Huron Road
Lakewood
Marymount
Rainbow

IN NORTHEASTERN OHIO
Amherst
Ashtabula General
Corey at Chardon
Brown Memorial at Conneaut
Elyria Memorial
Geneva Memorial
St. Joseph at Lorain
Allen Memorial at Oberlin
Lake County Memorial at Painesville

CLEVELAND HOSPITAL SERVICE ASSOCIATION

STUDENTŲ ŽODIS

Nr. 36 Nr. 36

Redaguoja: M. Mieželis ir S. Šimoliūnas. **Red. adresas:** 16817 Stoepel, Detroit 21, Mich.

Studentiška žurnalistika

SAULIUS ŠIMOLIŪNAS

Ribotose lietuviškos spaudos sąlygose studentiška spauda yra dar daugiau ribota. Ne paslaptis, kad lietuviški laikraščiai daugiausiai kenčia dėl medžiaginių priežasčių, nors lietuviško žodžio (žurnalistinio ir meniškojo) kūrėjų dar yra ir esantieji parodo daug noro ir darbo, užpildydami laikraščių puslapius. Studentiškoji spauda kenčia dėl kitų priežasčių, nes laikraščių redaktoriai mielai užleidžia savo puslapius studentiškam žodžiui be jokių įsipareigojimų ir reikalavimų. Studentiško negalavimo spaudoje priežastis tėra tik viena, išreiškiama paprasta fraze "nėra kas rašo".

Aišku, čia veikia geležinis įstatymas, kad vaikai emigracijoje pamirš savo tėvus. Mano nuomone, daug paprastesnis ir teisingesnis kelias yra sutikti su tikrove, negu prieš ją kovoti. Bet iš antros pusės mūsų emigracinis amžius dar nėra taip pasistumėjęs į priekį, kad lietuviškas žodis taptų be vietos ir be laiko. Priešingai, nors lietuvybės gesimas nepastebimai ir neatšaukiamai eina visą laiką, visdėlto šiandien mes susitinkame su gyvu lietuviškumu ne vien tik didžiuose miestuose, kaip New Yorkas, Chicago, Clevelandas, Detroitas, Los Angeles, bet ir provinciniuose miestuose ir miesteliuose, tolimose valstybėse, užmiesčiuose esančių įmonių ir ligoninių personaluose, komercinių laivų įgulose ir t.t. Ir viena kyla tikra, kad bent ši karta, ne vien ta, kuri pusamžių nešina atvyko į Ameriką, bet ta jaunesnė karta, kuri dabar studijuoja, organizuojasi, vedasi, išliks būtinai lietuviška, kadangi taip likimas jai lėmė žemėje.

Tad kyla reikalas pažvelgti į studentišką žurnalistiką ir pamąstyti apie jos tolimesnį kelią.

Nors šiandien studentiška spauda yra gausi (septyni mėnesiai skyriai Amerikos ir Kanados periodinėje spaudoje, visa eilė organizacinių biuletenių ir žurnalų), visvien pasigendama įvairumo. Neabejotinai čia veikia keletas veiksnių. Pagrindiniu tačiau laikyčiau labai mažą literatūrinį bagažą. Gal kaip niekad anksčiau mes pajutome emigracines sąlygas, ir todėl šiandien beveik visa studentija siekia praktiškųjų profesijų.

Tam tikras ekonominis gerbūvis, jaunystės socialinės susipažinimo, tyrinėjimo ir keliavimo užduotys, patriotinis momentas, perduotas kaip šventenybė ir kaip išeivio pažymėjimas iš vyresnės kartos į jaunesniąją, paskatino studentus jungtis, organizuotis į įvairias politines, ideologines, visuomenines organizacijas. Organizacijos išsirinko savo valdybas, o tos stengėsi iškelti savo organizaciją tarp kitų. Tokiu būdu atsirado studentiška spauda Amerikoje; pagrindinis veiksnys, iššaukęs ją, yra reprezentacinis - propagandinis. Todėl studentiška žurnalistika tapo paženklinta tam tikru monotoniškumu ir pernelyg dideliu miesčioniškumu.

Praktiškos profesijos studentas Amerikos universitetuose supažindinamas prabėgančiai su kultūrinėmis šakomis. Tremtiniai studentai su tuo supažindinimu susiduria labai paviršutiniškai. Viena, kad jie patys tų dalykų nevertina, antra, kad tie dalykai jiems yra sunkūs dėl kalbos nemokėjimo. O patys vieni atskirai neatranda naujų pasaulių, nes mažai teskaito ir kultūriniu pasauliu beveik nesidomi. Kad ką nors vertą atrastum, kad galėtum papasakoti kitiems, reikia išmokti stebėti ir palyginti. Reikia suprasti, kad kultūriniai laimėjimai ateina lygiai taip pat per darbą, kaip ir moksliniai atradimai. Reikia surasti mintis ir jas atitinkamai sudėti kompozicijos rėmuosna; reikia, kad aprašymas atitiktų rašančiojo ir skaitytojų išgyvenimams. Bet su liūdesiu tenka tvirtinti, kad to nėra studentiškoje spaudoje.

Kažkaip neįmanoma nepajusti studentiškame forume tam tikro dirbtinumo, kuris yra ten, kur nieko kito vietoj jo neturima. Dabartiniai aprašymai didžia dalimi prasilenkia su realybe. Pasisekimo istorijų studentų tarpe yra daug mažiau, negu būtų galima spręsti iš tvano atpasakojimų apie didelius žygius ir darbus. Nepasisekimams ir abejojimams nebėra vietos. Studentiškoje žurnalistikoje nebesistengiama duoti pilnesnės tikrovės iliuzijos. Tokia žurnalistika yra tik pataikavimas masei, o ne jos formavimas pilnesniam gyvenimui, o jei to sąlygos neleistų, tai bent pilnesnio gyvenimo vaizdui, apie kurį būtų galima nors svajoti.

Jokiu būdu nestatau žurnalistinio darbo sau tikslu, bet tikiuosi, kad per žurnalistinį darbą išsirutulios kūrybinis darbas, atsiras ateities lietuviai rašytojai, nors užaugę svetimoje padangėje. Beveik visi mūsų rašytojai dirbo spaudos darbą, taip pat ir kitose tautose rašytojai dažniausiai pradėjo kaip žurnalistai. Žodžiai gali būti sunkiausi uždaviniai, su jais reikia kartais kovoti, kaip Jokūbui su Angelu, kol iš jų maišaties, kaip iš akmens per prakaitą bus iškaltos figūros ir idėjos. Ir ši karta, kuriai lemta pasilikti lietuviškai, tegu įsiklauso į žodžių tyliąją magiką, tegu pajunta lietuvių kalbos grožį ir pasinaudoja jos lankstumu. Visa kas dedasi krūtinėje, suradus atitinkamą žodinę grandinę, galima perkelti į popierio lakštus.

Netikiu, kad Landsbergis, Ostrauskas ir dar kai kas būtų paskutiniai mohikanai tremties literatūroje. Savo laiku pasikalbėjime į Studentų Žodį Landsbergis išreiškė savo tikėjimą, kad kas nors iš kur nors parašys pirmąją didžiąją lietuvišką knygą.

Iš dabartinių studentų laukiame naujų brangių pajėgų. Tų, kurie ateityje gal parašys mūsų gyvenimo epą ištisai ar dalimis. Gi studentiški skyriai spaudoje ir studentų organizacijos tepaieško tų žmonių, kurie besirengdami tiems aukštesniems dalykams, atvaizduotų šiandieninį studentišką gyvenimą gyvai ir menišku teisingumu. Juk pati studentiška buitis yra daug turtingesnė jausmais, vaizdais ir įvykiais, negu šiandieniniai jos aprašymai. Studentiška žurnalistika turi reformuotis. Būtų gera vėl pamatyti kūrybines žiežirbas ir žvaigždes lietuvių tautai aptemusiuose horizontuose.

P. S. **Studentų Žodis kviečia visus skaitytojus, o ypač studentus, į talką straipsniais, vaizdeliais, eilėraščiais ir t.t. Jis nori būti nemelagingos minties ir pergyvenimo puslapis.**

VAIZDAI IŠ SANTARIEČIŲ STOVYKLOS

JUOZAS NENDRIŪNAS

Liūdna mieste rudenį. Lynoja. Namuose elektra įkiriai spinksi visą dieną. O žmonės labai užsiėmę. Skuba nesustodami.

Mintimis sugrįžtu vėl į Tabor Farmą, kur rugsėjo 8-11 d.d. buvo susirinkę santariečiai. Puikiausi prisiminimai, paženklinti maloniais įspūdžiais ir pakilia nuotaika. Ir po poros savaičių kai vis atsigrįžtų į stovyklą, prisiminimai vis tokie pat gaivinantįs ir įdomūs.

Tą sekmadienio vakarą grįžtant namo ir stabtelėjus pakelės smuklėje, dalinomės stovykliniais įspūdžiais.

— Aš nežinau kaip bepajėgsiu gyventi Detroite, — dėstė savo mintis detroitietis.

— Gaila, kad aš vėlai atvykau. Tokios stovyklos nesitikėjau, — pritarė antras kolega iš Detroito.

Vyresnis kolega torontietis nutęsė užsisvajojęs:

— Kitais metais mes vėl sugrįšime.

Abu detroitiečiai linktelėjo galvas pritardami. Ir vėl automobilis išskriejo plentu į temstantį akiratį.

— — — — —

Į santariečių stovyklą — visuotinį suvažiavimą buvo suvažiavę daugiau 100 žmonių. Pradėjo rinktis ketvirtadienį rytą, o šeštadienį jau buvo visi. Iš visos Amerikos. Iš New Yorko bei Bostono ir iš Los Angeles. Iš Detroito, Clevelando, Chicagos, Urbanos ir kitur.

Suvažiavimas atidarytas ketvirtadienį popiet. Invokaciją atliko kun. Šantaras. Atidaromąjį žodį tarė santariečių geriausias bičiulis Juozas Bačiūnas. Jis pasidžiaugė santariečių veikla, nes santariečiai vėl išjudinę studentišką gyvenimą iš snūduriavimų.

Pirmą dieną pirmininkavo Vl. Muchlia. Dienos pagrindinę paskaitą, pavadintą "Pragmatinė Politika", skaitė Julius Šmulkštys. Jis sako, kad būtų naudingiau ir geriau, kad mes savo politinį ir visuomeninį gyvenimą paremtume mokslinėmis studijomis. Visiems politiniams ginčiams ir problemoms visad yra vienas teisingas mokslinis atsakymas. Ši filosofinė pasaulėžiūra yra grynai amerikietiška. Diskusijose išryškėjo, kad šis principas yra daug reikšmingesnis žmogaus medžiaginei būklei, negu dvasiniam stoviui. Žmogus per savo dvasią kūria savitą pasaulį, kuris nepasiduoda nustatomai tvarkai. Todėl kažin ar politika galės visiškai atsisakyti ideologijos?

R. Mieželis padarė pranešimą apie lietuvišką visuomeninę veiklą, o S. Šimoliūnas referavo apie paskutinius kultūrinius išsivystymus lietuvių tarpe.

Vakare vyko šokiai. Sukėsi tango plokštelės ir sukėsi poros. Kiti paskendo kėdėse ir šnekučiavosi. Tik vėlai naktį visa stovykla užmigo.

— — — — —

Be tvarkdarių stovykla anksti pabudo. Niekas nenori likti nevalgęs. Iš ryto įvyko spalvingos diskusijos apie lietuvę studentę. A. Iljasevičius, L. Griškelytė, R. Vaišnys, G. Zauniūtė, moderuojant Z. Rekašiui, bandė įvertinti studentę. Kaip visuomet, taip ir dabar vyriškiai kritikavo, o merginos ginėsi. Bet tai nebuvo vien tik pakartojimas žinomų nuomonių; diskusijos turėjo gilesnę prasmę, nes visdėlto buvo stengiamasi įžvelgti į dalykų esmę.

Popiet kalbėjo H. Žibas. Jo tema buvo "Sovietinamas Lietuvos Jaunimas". Prelegentas kalbėjo įtikinamu pagrindu, nes savo paskaitą buvo stipriai dokumentavęs ir taipogi išlaikė reikiamą objektyvumą. Lietuvos jaunuolis yra išėjęs komunistinę mokyklą ir joje subrendęs. Jo žmoniškumas yra dažnai nustelbiamas komunistinio dirbtinumo. Mūsų uždavinys, sugrįžus namo, būtų jį vėl sugrąžinti į Vakarų vertybių pasaulį. Vincas Rastenis papildė Žibo paskaitą įdomiomis ir išsamiomis pastabomis. Šiandien Lietuvoje vykdoma didesnė sovietizacija negu rusifikacija. Žudomas ne vien tik lietuvis, bet pats žmogus. Antrą dieną pirmininkavo R. Mieželis.

Vakare šlajto gilumoje sudegintas laužas. Marga programa. Ją atliko R. Babickas, Br. Juodelis, Z. Rekašius ir kiti. Plyšo dainos atgarsiais ir staigiais ruožais liejosi liepsnos. Vėliau vėl buvo šokoma, užbaigiant dieną darniai studentiškai.

— — — — —

Trečios dienos priešpietė buvo paskirta skyrių galimybių diskusijoms. Jose dalyvavo T. Naginionis, Vl. Muchlia, L. Sabaliūnas, o moderavo J. Šmulkštys. Vieni pasisakė daugiau už akademinę programą, o kiti už visuomenišką. L. Sabaliūnas patiekė konkretų skyriaus veiklos planą, kur abu momentai sujungti.

Stovyklos kardinaline dalimi laikytinas šeštadienio popietis. Šiandieninis gyvenimas, stokojąs betkokio individualumo, būdingas nuoboduliu ir išsisėmimu, buvo gyvai atidengtas Kosto Ostrausko. Nuobodulis yra charaktesingas šiandieniniam sočiam ir savimi patenkintam žmogui. Žmogus nebenori judėti, kurti, ko nors nepaprasto siekti. Dvasinis pasaulis pareikalauja perdaug vargo, todėl jo geriau iš viso neturėti. Net dvasininkai, kaip žinomasis Peale, išsirengė išlaisvinti žmogų iš jo dvasios. Šis išsisėmimo pavojus gali skaudžiai paliesti ir mus. Būdėkime!

Vincas Rastenis ir Liūdas Šmulkštys kalbėjo apie tautininkų-liaudininkų santykius. Jų tarpusavio santykiai buvo daugiausiai įtakojami aplinkybių, įvykių ir žmonių, o ne pačių idėjų. Šie veiksniai ir tremtyje paliko skirti liaudininkus ir tautininkus. Santariečiai užakcentavo diskusijose, kad jie pageidauja šių partijų suartėjimo, gi santariečių tarpe yra stengiamasi apjungti visas vidurio sroves.

Išrinkta Santaros nauja centro valdyba: pirm. Leonas Sabaliūnas, vicepirm. V. Adamkavičius, sekr. V. Gaškaitė, ižd. Z. Rekašius, narys Vl. Muchlia. Revizijos komisijon pateko J. Šmulkštys, R. Gaška, T. Naginionis.

Įvykusiame meno vakare programą išpildė: K. Ostrauskas, paskaitydamas ištrauką iš savo dramos "Grįžo. 1960 m.", B. Monstavičiūtė — piano, Laužikaitė — solo. Atidaryta meno paroda, kurioje savo kūrinius buvo išstatę Vyt. O. Virkau, Gr. Krasauskaitė, D. Juknevičiūtė. Atskleista ir studentiškos spaudos paroda, suorganizuota R. Mieželio pastangomis. Trečią dieną pirmininkavo H. Žibas.

Los angeliečiai parodė nuotykingą ir nuotaikingą filmą iš Los Angeles studentų veiklos.

Žmonių margumas numirguliavo pro akis šokių salėje, kavinėje, vasarvietės nameliuose ir gatvėje. Vėl susitiko bičiuliai antrą vasarą.

— — — — —

Suvažiavimo iškilmingą aktą pravedė V. Kavolis, buvęs Santaros pirmininkas. Apie lietuvių jaunimo rezistenciją okupacijų metais kalbėjo V. Adamkavičius, kuris anais metais joje buvo pats įsijungęs. Gyvi pavyzdžiai priminė mums, kad neturime palūžti. Turime nesiliauti kovoję dėl Lietuvos. Žodžiu sveikino V. Rastenis ir Liūdas Šmulkštys, Liet. Stud. S-gos pirm. Pr. Joga, Kanados Liet. Stud. S-gos pirm. Br. Vaškelis, dr. J Valaitis Šviesos vardu. Visa eilė sveikinimų raštu. Posėdžio metu įteikiamos premijos, paskirtos nesiskelbiančio asmens, veikliausiam studentui JAV Vl. Muchliai ir Illinois universitete Chicagoje T. Remeikiui. Paskutinį žodį taria šeimininkas Juozas Bačiūnas.

— — — — —

Tai tik kelios suvažiavimo nuotrupos, pabertos ant popieriaus. Bet jų yra daug daugiau. Ir jos pasilieka mintyse ir širdyse. Jos nepradings su pasenusio laikraščio numeriu. Jos jungs santariečius, kol mes vėl susitiksime.

Studentų Žodžio redaktoriai. Iš kairės: S. Šimoliūnas ir R. Mieželis.

Užuominos

Visuotini suvažiavimai Lietuvių Studentų Sąjungos gyvenime yra bene vieni iš svarbiausių momentų. Juose nustatomos gairės ateinantiems metams, apžvelgiamas — kai kada kritiškai, kai kada pagiriančiai — buvosios veiklos balansas, suteikiama proga išgirsti įdomių debatų, paskaitų, referatų bei pačiam studentui plačiai pasireikšti savo mintimis ir darbu diskusijose, meno vakare, šokiuose... Negalim praleisti nepaminėję, jog susitinkame senus draugus ir sudarome naujas draugystes (kurios kartais net į kitą stoną nuveda).

Taigi, suvažiavime dalyvauti kiekvienam studentui yra... ne, nepareiga (tas žodis kai ką nemaloniai nuteikia ir atbaido), bet **malonumas**, kurį praleidus tenka dažnai giliai gailėtis.

Šįmet visuotinis suvažiavimas šaukiamas per Padėkos šventę Clevelande. Tad, nors vieta ir laikas nelabai patogūs tolimesnių vietovių studentams, visi ruoškimės jame dalyvauti.

Šiame suvažiavime, tarp kitko bus iškelti svarbūs statuto ir rinkiminių taisyklių keitimo klausimai. Čia jau reikia kaip galima didesnio studentų skaičiaus nuomonių pareiškimo, nes juk "Vox populi, vox dei". Su keitimų pasiūlymais turėsime progos susipažinti skyrių susirinkimuose dar prieš suvažiavimą. O gal ir mums vėliau pavyks savo nuomonę tais klausimais pareikšti šiuose puslapiuose.

— o —

Šiomis dienomis prenumeratorius pasiekė du svarbūs ir ypač didelio studentų dėmesio verti leidiniai: "Lietuvių Enciklopedijos" šeštasis tomas ir žurnalo "East and West" penktas numeris.

Apie "Lietuvių Enciklopedijos" reikšmę lietuviui studentui būtų gėda ir kalbėti. Tai neįkainuojamos vertės leidinys. Juk tik jame rasime mums taip trukstamus lietuvių kalbos žodžius. Tereikia paskaityti dr. J. Lingio parašytą etnologijos, dr. J. Girniaus — filosofijos (arba jo ypač įdomų dogmatizmo aprašymą penktame tome), adj. J. Pažemėno — Federalinės Rezervų Sistemos ar dr. A. Damušio — fajansų aptarimus ir t.t., kad susirastume tinkamus žodžius ir terminus.

Neseniai teko išgirsti, kad "Lietuvių Enciklopedijos" leidėjas J. Kapočius suprasdamas enciklopedijos reikalingumą studentui ir kartu jo finansinį nepajėgumą **sutiko priimti studentų prenumeratas "Lietuvių Enciklopedijai" be jokio finansinio įmokėjimo dabar, jei studentas pažada** sumokėti už gautus tomus studijas baigęs ir šį jo pasižadėjimą garantuoja kuri nors studentų organizacija. Tuo būdu studentai gali įsigyti enciklopediją nesuvaržydami savęs su išlaidomis studijų metu, kada yra ypač sunku su pinigu. Reikia tikėtis, kad studentai pilai išnaudos šią progą, o mūsų akademinės organizacijos suteiks reikiamas garantijas savo nariams.

Kas metų ketvirtį išeinąs Londone "East and West" yra skirtas Sovietų ir Pabaltijo problemų studijoms. Žurnalą redaguoja trys profesoriai: latvis, estas ir mūsų prof. S. Žymantas. Iki šio laiko išėję penki numeriai daro labai gerą vaizdą savo turiniu ir bendradarbiais.

Šiame numeryje rašo anglų perlamento narė, prancūzų generolas vadovavęs aviacijai Indokinijoje, rusų pulkininkas pabėgęs į Vakarus 1948 m., vokiečių inžinierius kalėjęs rusų darbo stovyklose 6 metus, estų pulkininkas, latvių profesorius, estų novelistas ir a. a. prof. V. Krėvė-Mickevičius. Straipsniai įdomūs ir gerai parengti.

Studentams nuolat matant prieš akis nepateisinamą trukumą informacinių leidinių anglų kalba apie Pabaltjį, "East and West" turėtų būti neatskiriamu draugu, o progų jį panaudoti turime užtektinai.

Prenumeratos mokestis yra tik du doleriai metams. Adresas: Alliance Publishing Company, 81, Cromwell Road, London, S. W. 7.

— o —

Santarininkas ar santarietis? Kuri forma vartotina mūsų kalboje? Šia problemą neseniai svarstė St. B. "Draugo" dienraštyje einančiame lietuvių kalbos skyriuje "Mūsų Kalba", kurį redaguoja dr. P. Skardžius ir S. Barzdukas.

Straipsnyje rašoma, kad "Be kitų savo reikšmių, daiktavardžių priesaga -ininkas žymi taip pat žmones, gyvenančius tam tikroje vietoje, esančius tam tikro luomo, priklausančius tam tikroms organizacijoms ir t.t. Tad pvz. kopininkas yra "kopų gyventojas", ... dailininkas — "dailės kūrėjas ir kt. Kokios nors darbininkų sąjungos nariai yra patys darbininkai, dailininkų draugijos—dailininkai. Pagal tai vėliau imta ir "Aušros" laikraščio leidėjus bei bendradarbius vadinti aušrininkais, "Varpo" žmonės pasidarė varpininkai...

Tačiau tam reikalui gali būti vartojamos ir kitos priesagos. Lietuvių kalba šiuo atžvilgiu yra lanksti. Sakysime, tam tikroje vietoje gyvenančius žmones žymi ir priesaga -ietis: panemunietis yra "panemunės gyventojas", kaunietis yra "Kauno gyventojas"... ši priesaga taip pat rodo ir tam tikrus žmonių tarpusavio santykius: pvz. giminiečiai yra "vienos kurios giminės nariai". Toliau ji imta vartoti ir organizacinei priklausomybei žymėti: šv. Zitos draugijos narės (Kaune) pradėtos vadinti zitietėmis... Šatrijos korporacijos (studentų ateitininkų) nariai tapo šatrijiečiai ir kt.

Reikia pastebėti, kad šitoks skirtingas vartojimas yra jau visuotinai prigijęs ir turi tradicijas. Sakyti pvz. aušriečiai, varpiečiai ar ateitiečiai būtų visai neįprasta. Iš kitos pusės lygiai negyvos lytys būtų ir kazimierininkės ar šatrijininkai."

Straipenio pabaigoje autorius daro išvadą, kad dabar pačių Lietuvių Studentų Santaros narių vartojama forma "santariečiai" neprieštarauja lietuvių kalbos taisyklėms, pabrėždamas, kad "Po šių pastabų jau nesunku atsakyti ir į klausimą kaip vadinti dabartinės lietuvių studentų Santaros sąjungos narius: gali jie būti santarininkai, bet niekuo nedėti ir santariečiai. Pastarasis pavadinimas linkstamas, rodos, labiau vartoti". —rm

VEIKLIAUSIEJI UNIVERSITETUOSE

Šį pavasarį Lietuvių Studentų Santarai buvo vieno studentijos bičiulio pasiūlyta surasti du veikliausius studentus — vieną visoje Amerikoje, antrą Illinois universiteto Chicagos skyriuje — ir jiems perduoti jo paskirtasias premijas. Lietuvių Studentų Santaros centro valdyba iš daugelio jai pasiūlytų veikliųjų šio pagerbimo verčiausiais pripažino Vladą Muchlią ir Tomą Remeikį.

VLADAS MUCHLIA

Pirmasis — vienas iš Los Angeles studentų sąjungos skyriaus iniciatorių, vicepirmininkas ir dabar pirmininkas. Los Angeles lietuviškosios radijo valandėlės programos vedėjas. Ligi šio laiko buvo vietinės Amerikos Lietuvių Tarybos sekretorium. Dalyvavo tautinių šokių grupėje. Yra Lietuvių Studentų Sąjungos studijų komisijos ir Liet. Studentų Santaros spaudos komisijos narys. Priklauso "Santarvės" studentų skyriaus redakciniam kolektyvui. Buvo Los Angeles Santaros įgaliotiniu ir tenai įsteigė šios organizacijos skyrių. Plačiai bendradarbiauja studentiškoje spaudoje; turėjo pagrindinį vyriškąjį vaidmenį Los Angeles santariečių įsuktoje filmoje. Society for Advancement of Management vietinio skyriaus vicepirmininkas. Dviejų garbės korporacijų — Phi Gamma Kappa ir Sigma Tau Sigma — narys. Gi per santariečių suvažiavimą kol. Muchlia buvo išrinktas Liet. Studentų Santaros centro valdybos nariu ypatingiesiems reikalams.

TOMAS REMEIKIS

Antrasis — Illinois universiteto Chicagos skyriaus lietuvių studentų reprezentacinio "Lituanicos" klubo pirmininkas. Klubas šį pavasarį buvo surengęs lietuviškąją parodėlę amerikiečiams ir tą progą išleidęs anglišką leidinį apie Lietuvą. Aktyvus skautų veikėjas Chicagos tunte — draugininkas, skautas vytis, šiais metais vadovavo Chicagos skautų tunto stovyklai. Skautiškosios spaudos bendradarbis. Aktyvus sportininkas, žaidęs Illinois universiteto futbolo komandoje.

Lietuvių Studentų Santaros išrinktajis veikliausiais studentais su pagrindu gali didžiuotis kiekvienas studentas, nes savo darbu jie yra tapę svarbiais lietuvybės kibirkštiesnešėjais į jaunąją kartą. Gi premijų mecenatui, panorėjusiam palikti nežinomam, ir p. J. Bačiūnui, per premijų įteikimą mažesniąją padvigubinusiam, galima tik tarti nuoširdų studentišką ačiū.

v. k.

Kolegoms

B. MAČIUIKAI

ir

GR. ČAPLIKAITEI,

sukūrusiems lietuvišką šeimą, daug laimės ir šviesios ateities linki

Lietuvių Studentų Santara

Kolegas

JONĄ KAZLAUSKĄ

ir

STASĘ RUMBUTYTĘ

jų vestuvių proga sveikina

Lietuvių Studentų Santara

SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELSKUS

Konsulas P. Daužvardis, kuris dalyvaus Dirvos 40 m. minėjime, įteikia dipl. šefo min. S. Lozoraičio pereinamą dovanų mūsų sporto vadovybės nariui V. Adamkavičiui.

PLAUKYMAS 5-SIOSE ŽAIDYNĖSE

Šiose žaidynėse, pirmą kartą per 5 metus, buvo pravesta plaukymo varžybos. Ši klasiška sporto šaka, iki šiol buvusi pasmerkta merdėti, susilaukė gana nemenko susidomėjimo.

Vyrų klasėje, iš, palyginus, gausaus dalyvių būrio išsiskyrė keleta tikrai gabių plaukikų. Pirmiausia pažymėtinas **J. Giedraitis (Hamiltono Kovas)**, kuris savo pasekmėmis krūtine ir laisvu stiliumi yra jau beartėjęs prie Lietuvos rekordų. Giedraitis jau yra gražiai pasirodęs visoje eilėje kanadiečių plaukymo varžybų, už ką Kanados Sporto Apygarda pripažino jį geriausiu 1954 metų Kanados lietuvių sportininku.

Visapusiškai gabus plaukikas pasirodė ir **J. Grina (Chicagos Perkūnas)**, sudaręs gana stiprią konkurenciją žymiai daugiau patyrimo turinčiam Giedraičiui.

Neabejotinai talentingas yra **G. Barzdukas (Clevelando Žaibas)**, kuris būdamas dar visai "žalias" ir dalyvaudamas pirmą kartą plaukymo rungtynėse sugebėjo pasiekti gražią pasekmę. Šis gerokai už savo kitus kolegas — plaukikus fiizniai stipresnis žaliukas, atrodo, kitais metais bus sunkiai kam beįkandamas riešutas, žinoma, jei neapsileis.

Neblogą įspūdį paliko **G. Morkūnas (Perkūnas), Burdulis (Toronto Vytis), A. Nakas (Detroito Kovas)** ir eilė kitų. Su mažomis išimtimis, visi plaukikai buvo labai jauno amžiaus, daugumoje dar jauniai, kas duoda vilčių, kad ateityje turėsime neblogą plaukikų kadrą. Iš mūsų plaukikų-veteranų matėme tik **J. Bulionį (H. Kovas).**

Jeigu pasidžiaugėme gražiu dalyvių skaičiumi vyrų klasėje, tai su apgailestavimu turime pripažinti, kad moteris atstovavo tik . . . 1 dalyvė, būtent, **Martinaitytė (Perkūnas).** Neturint konkurencijos, jai buvo sunkiai įmanoma pasiekti ką nors ypatingesnio, tačiau tokiomis sąlygomis pasiektas pasekmes tenka laikyti neblogomis, ypač, plaukime nugara. Tenka prikišti Clevelando žaibo plaukikėms, kurių bent kelios galėjo visai sekmingai dalyvauti varžybose. Šios rūšies "kuklumas" toli gražu nesiderina su sportine drausme, o kartu mažina ir pačių žaidynių orumą. Lauksime, kad kitais metais mūsų merginos paseks vyrų pavyzdžiu ir gausiai dalyvaus plaukymo varžybose, kaip kad jos padarė lengvojoje atletikoje.

Klubiniu plaukymo varžybų nugalėtoju išėjo **Chicagos LSK Perkūnas,** surinkęs **21 tašką,** palikdamas **Hamiltono Kovą** antroje vietoje su **11 taškų.** Toliau sekė **Toronto Vytis 2 tašk. ir Detroito Kovas bei Clevelando Žaibas po 1 tašką.** Perkūnui pergalę nulėmė Martinaitytė, kuri plaukdama be konkurencijos 4-riose rungtyse surinko 12 taškų.

Techniškos plaukymo pasekmės

Vyrų klasėje. 80 yardų laisvu stiliumi: 1) J. Giedraitis (Hamiltono Kovas) 50.7 sek., 2) J. Grina (Perkūnas), 3) G. Barzdukas (Žaibas). Laimėtojui dovaną paskyrė J. Daugėla.

440 yd. laisvu st.: 1) J. Giedraitis (H. Kovas) 7:01.1 min., 2) J. Grina (Perkūnas) 7:22.5 min., 3) Burdulis (Vytis) 7:59.0 min. Laimėtojui teko O. ir E. Karnėnų dovana.

80 yd. krūtine: 1) J. Giedraitis (H. Kovas) 1:02.2 min., 2) G. Morkūnas (Perkūnas) 1:12.3 min., 3) A. Nakas (Detroito Kovas) 1:14.9 min. Laimėtojui dovaną paskyrė O. ir V. Jokubaičiai.

80 yd. nugara: 1) J. Grina (Perkūnas) 1:11.2 min., 2) J. Bulionis (H. Kovas) 1:15.4 min., 3) Burdulis (Vytis) 1:30.0 min. Laimėtojui dovaną paaukojo LSK Žaibas.

Moterų klasėje Martinaitytė (Perkūnas) dalyvaudama be konkurencijos, pasiekė šias pasekmes:

40 yd. laisvu st.: 30.4 sek. Dovaną paskyrė Dr. D. Kesiūnaitė.

120 yd. laisvu st.: 2:08.8 min. Dovaną paaukojo O. ir E. Karnėnai.

40 yd. krūtine: 38.1 sek. Dovaną paskyrė ALB Clevelando Ap. Valdyba.

40 yd. nugara: 39.4 sek. Dovaną paskyrė I. J. Samas.

ALG. BIELSKUS
Nuotr. V. VALAIČIO

Jaunųjų šokėjų grandinėlės

LIUDAS SAGYS

Jau daugiau kaip dešimts metų, kaip mes atskilę nuo savos žemės, išsiblaškėmė po visą pasaulį. Per visą šią ilgų metų kelionę mums teko susidurti su daugeliu svetimų tautų, kurios mielai norėdavo patirti daugiau apie mūsų kraštą ir jo kultūrą. Ir štai dažnu atveju nedidelėms grupelėms tekdavo didelės pareigos: kokiu nors būdu reprezentuoti Lietuvą. Prieinamiausias reprezentavimo būdas būdavo tautinis menas. Suprantamiausia ir paprašciausia šio meno sritis tautinis šokis.

Amerikoje tautiniam šokiui dirva yra gana palanki. Čia veikia daug tautinių šokių organiazcijų, grupių, leidžiama ištisa eilė tautinių šokių žurnalų, knygų. Tos grupės domisi savais ir svetimais šokiais, jų raida ir konkrečiais šokančių grupių pasirodymais. Lietuviški tautiniai šokiai savo figūrų įvairumu, subtilumu ir žaidimu šokio eigoje, skiriasi nuo kitų tautų šokių ir tuo pačiu atkreipia į save gana daug dėmesio.

Gražus priaugąs lietuviškas jaunimas yra geriausia dirva, kurioje ši mūsų tautinio meno sritis galėtų klestėti ir, patyrusiai rankai vadovaujant, atsiektų gražių vaisių estetiniu ir tautiniu atžvilgiu. Nuo 12 iki 16-17 metų amžiaus šokėjai ir šokėjos turi natūralų jaunatvišką šarmą, kuris grupę daro išviršiniai patrauklią ir tuo pačiu labiau sudomina žiūrovus, kai tuo tarpu vyresnio amžiaus šokėjams statomi didesni reikalavimai. Be to, mokyklinio amžiaus jaunimui šokių grandinėlė gali pasidaryti natūralia auklėjimo ir lituanistine mokykla.

Šokių pamokos vedamos lietuvių kalboje ir lietuviškoje dvasioje netiesioginiai verčia mokytis lituanistinių dalykų, kurie būna patiekti suprantamu, su šokiu surištu vaizdžiu būdu. Visas šitas mokslas jaunimui būna lengvai pasiekiamas. Tereikia tik pastangų tokios grandinėlės mokytojui ir kitiems vyresniesiems, kad tokia šokių grupės mokykla pasidarytų įdomi, patraukli ir kad jaunimas savo noru imtų ją lankyti ir ją nesibodėtų.

LIUDAS SAGYS
Nuotr. V. VALAIČIO

Grupės mokytojo pastangos turėtų būti nukreiptos į įdomų repeticijų pravedimą, šokių parinkimą ir jų įvairinimą gražia, patrauklia choreografija, nekeičiant šokio esmės ir formos. Jaunieji šokėjai domisi savo darbu, kai jiems įdomūs šokami šokiai ir jų sudėstymas.

Kiti vyresnieji turėtų rūpintis tokios šokių grandinėlės pasirodymais lietuvių ir svetimos visuomenės tarpe. Kiekvienas geras pasirodymas yra didelis akstinas aktyviai lankyti pamokas ir tobulėti. Jaunimas gauna progos bendrauti su platesne visuomene, išmoksta drausmės ir tarpusavio susiklausymo. Jų šokamų šokių pasisekimas svetimų tarpe žadina ir kelia tautinę grupės dvasią ir tautinį pasididžiavimą.

Žodžiu, taut. šokiai yra didelis raktas į mūsų jaunimo širdis. Juos tinkamai panaudojus daugelį būtų galima palaikyti prie lietuviško medžio kamieno ir tuo išspręsti bent dalį lietuviško jaunimo problemos.

Šioje vietoje norėčiau priminti mūsų įvykstančią dainų šventę. Kaip būtų gražu ir prasminga matyti šventės programoje bent vieną taut. šokį, atliekamą viso šimto jaunųjų šokėjų. Tereiktų truputį pastangų ir pinigų. Bet tokio pasirodymo organizavimas sužadintų jaun. šokėjuose norą dirbti, repetuoti. Jie sušoktų tik vieną šokį, bet šis šokis metų bėgyje paliktų jaunose sielose daug lietuviškos dvasios.

Tad ką bedarytume visada atsiminkime jaunuosius šokėjus. Grandinėles plečiant, jie galėtų būti ir šokėjais ir dainininkais ir t.t. Taip jau ir turim. Tai Chicagos moksleivių ansamblis. Tereikia jų daugiau. Šitaip ir bus, jei kiekvienas kuo nors paremsime jau esamas šokėjų grandinėles ar steigsime prie lituanistinių mokyklų naujas.

STATEMENT

REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 233) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF

DIRVA, published weekly at Cleveland, Ohio, for October 1, 1955.

1. The names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher: The American Lithuanian Press & Radio Ass'n "VILTIS", Inc. (Not for profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio; Editor: Balys Gaidziunas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio; Managing editor: Balys Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio. Business Manager: Balys Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio.

2. The owner is: (If owned by a corparation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses af the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual member, must be given) The American Lithuanian Press & Radio Ass'n "VILTIS", Inc. (Not for profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio; Board of trustees: Joseph J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, Mich.; Anthony L. Lapinskas, 10350 S. Oakley Ave., Chicago 43, Ill.; Vincas Rastenis, 1285 Dean St., Brooklyn 16, N. Y.; Bronius Nemickas, 71-67 58th Rd., Maspeth, N. Y.; Balys Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio.

3. The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: none.

4. Paragraphs 2 and 3 include, in cases where the stockholders or holders appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show affiant's full knowledge and belief as to the circustances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the ooks of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner.

5. The average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the 12 months preceding the date shown above was: (This information is required from daily, weekly, semi-weekly, and triweekly newspapers only.)

3274 Balys GAIDZIUNAS
Editor & Business Manager

Sworn to and subscribed before me this 1st day of October 1955.

(SEAL)

Joseph F. Mull
Notary Public

My commission expires Feb. 18, 1956.

Tiktai

Stroh's

turi skonį kaip

Stroh's

kadangi

Stroh's

yra Amerikos vienintelis

Ugnimi Gaminamas alus.

(Gaminamas ugnimi 2000 laipsn.)

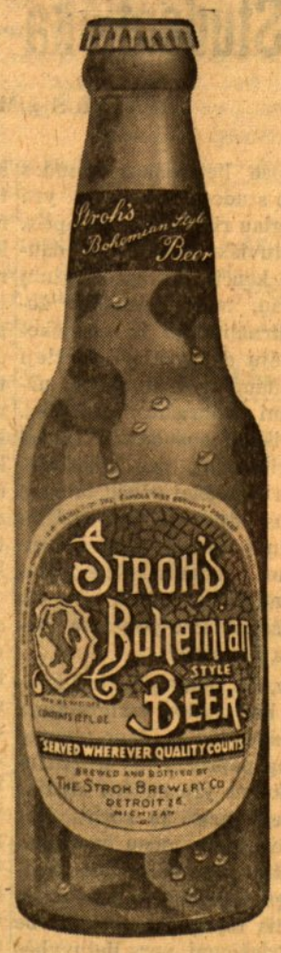

Jums patiks

Stroh's

jis yra šviesesnis!

DABAR UŽ VIETINES KAINAS

Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan.

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO.'S BASEMENT

36 METŲ SUKAKTUVIŲ ISPARDAVIMAS!

Mūsų metuose žemiausios kainos!

DACRON

Surauktos užuolaidos

100 inčių platumo per porą
6" Baby Headed Ruffles
45 ir 54" ilgumai

2.99 PORA

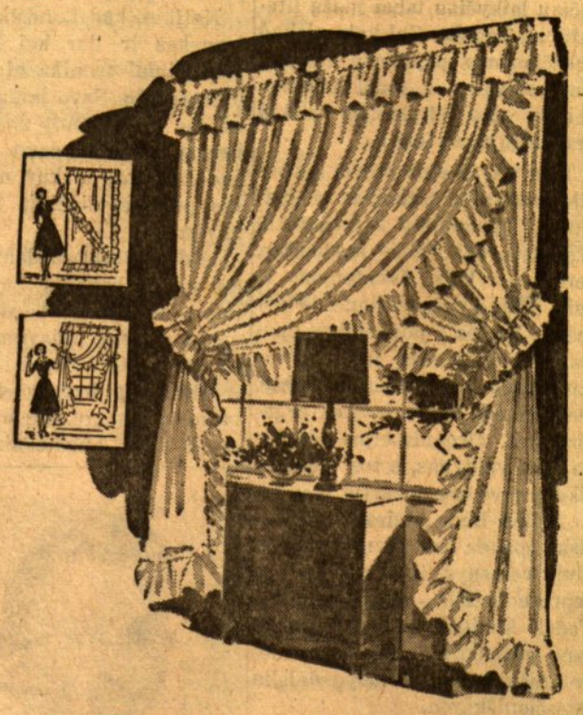

Kiti ilgumai ir platumai

100" platumo 63, 72, 81 ar 90" ilgumo ..... 3.99 pora
Platumas ir pusė 140" platumo, 90" ilgumas ..... 7.99 pora
Dvigubas platumas 188" platumo, 90", ilgumas 9.99 pora
Trigubas platumas 280" platumo, 90" ilgumas .... 14.99 pora
Visi platumai yra porų.

Pagražinkite kiekvieną jūsų langą namuose su šiomis gražiomis Dacron surauktom užuolaidom. Jos yra gamintos iš 100% Dacron dėl specialaus stiprumo. Dacron užuolaidos yra lengvai išvalomos ir beveik nereikalauja prosinimo. Baltos.

The May Co.'s Basement Curtain Department

Clevelande IR APYLINKĖSE

JAU ŠĮ SEKMADIENĮ VISI SUSITINKAM DIRVOS SUKAKTIES MINĖJIME-KONCERTE

Minėjimas - koncertas įvyksta šį sekmadienį, spalio 9 d. Pradžia 4:30 val. Jis įvyksta Slovenian Auditorium, 6409 St. Clair Ave. Visi prašome nevėluoti. Programa, lygiai jauniems, lygiai vyresniems, įdomi, todėl visų ir laukiame.

Dirva per 40 metų daugeliui iš jūsų yra patarnavusi. Dirva ir ateity kiekvienam lietuviui yra pasiryžusi padėti. Todėl ir jos šventė turėtų būti visų švente. Ir bus visiems daug džiaugsmo, jei pasirodysim gausūs. Spalio mėn. 9 d. priklauso Dirvai, todėl ir į jos kvietimą visi atsiliepkim.

Į minėjimą-koncertą biletai parduodami Dirvoje. Jais patariame iš anksto apsirūpinti, kad turėtumėt geresnę vietą. Patogumui Dirva ir sekmadienį bus atidaryta nuo 10:30 iki 12 val. Nuo 3 val. biletai bus Slovenian Auditorium kasoje.

Minėjimo-koncerto talkos komitetas rengia labai turtingą bufetą, laimėjimus ir kitas pramogas. Atsilankę tikrai galės maloniai praleisti laiką.

Kiek girdėti atvyksta svečių ir iš tolimesnių JAV vietų. Bus miela ir su jais susitikti.

Dirvos sukaktis per radiją

Šį penktadienį lietuviškoji radijo valanda paminės Dirvos 40 m. sukaktį. Pasiklausykime.

Iškilmės lietuvių namuose

Lietuvių klubo ir salės atremontavimo proga buvo surengtos gražios iškilmės. Jomis rūpinosi salės ir klubo vadovybė. Susirinko tiek gausiai svečių, kad į banketą pritruko net vietų. Ypatingai daug dalyvavo senųjų Clevelando lietuvių. Buvo atvykusių iš Akrono ir kitur.

Pokylio iškilmes gražiai vedė senas mūsų kolonijos darbuotojas Feliksas Baranauskas. Jis pristatė ir atvykusį miesto mayorą A. Celebrezze, kuris susirinkusiems tarė žodį. Ta proga kalbėjo Lietuvių banko reikalų vedėjas J. Diraitis, Dirvos red. B. Gaidžiūnas, K. S. Karpius, J. Kvederas ir J. Urbšaitis. Sveikinimo žodžius pasakė ir visi salės ir klubo direktoriai: J. Baltrušaitis, A. Buknis, J. Gražulis, J. Kulbokas, P. Šukys, A. Banys, V. Tulauskas, U. Samas ir S. Mačys.

Buvo pasidžiaugta salės vadovybės rūpesčiu gražinti savąjį pastatą, palinkėta darbą tęsti ir visiems Clevelando lietuviams padaryti tikrai jaukia ir miela užeiga.

I. Samas,

mūsų prekybininkas ir laikraščio bičiulis, Dirvos sukakties laimėjimams yra paskiręs gražų ir brangų rankinį laikrodį. Bus įdomu, kam ta vertinga dovana atiteks.

Jonas P. Vaičaitis

Inžinerijos mokslų tęsti įstojo į Tri-State College, inžinierių mokyklą, Angola, Indiana.

Studentų žiniai

Spalio mėn. 15 d. 7 val. vakare įvyksta initium semestri.

Dalios Skardžiūtės ir Edward E. Hahn

vestuvės įvyksta spalio mėn. 8 d. 2 val. Šv. Jono Katedroje.

TOYS GIFTS
Free to you for
having a toy party
Call now
SK 1-3509

Clevelando Lituanistinė Vysk. M. Valančiaus mokykla pradėjo pamokas

Šv. Jurgio parapijinėje m-loje, Šeštadieninėje ir Ketvirtadieninėje mokyklose. Šv. Jurgio parapijinės mokyklos mokiniai turi pamokas pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais. Šeštadieninėje lituanistinėje mokykloje pamokos būna šeštadieniais Šv. Jurgio parapijos mokyklos patalpose. Pamokos prasideda 9 val. 30 min. Šią mokyklą lanko visi pradžios mokyklų mokiniai išskyrus Šv. Jurgio m-los mokinius.

Ketvirtadieninė aukštesnioji lit. mokykla dirba ketvirtadieniais Norwood bibliotekos patalpose. Pamokos prasideda 6 val. 30 min. Ketvirtadienio mokyklą lanko visi lietuviai mokiniai lankantieji aukštesniąsias (high school) mokyklas.

Bus dvi grupės: I-ji gr. lankantieji 9 ir 10 sk., II-ji gr. lankantieji 11 ir 12 sk.

Šį ketvirtadienį ir šeštadienį baigiama mokinių registracija.

Muz. Alf. Mikulskis į Chicagą

Spalio 1 Bendruomenės Valdybos narys kultūros reikalams Čiurlionio ansamblio meno vadovas muz. Alf. Mikulskis ir Čiurlionio ansamblio valdybos pirm. J. P. Našvytis išvyko į Chicagą dalyvauti Alice Stephens ansamblio 15 metų sukakties minėjime. Alf. Mikulskis kartu atstovaus ir Bendruomenės Valdybai.

Akt. Maželis — programos vedėjas

Bendruomenės apylinkės valdybos spalio 29 d. lietuvių salėj rengiamame vakare senosios emigracijos lietuviams veikėjams pagerbti programos vedėju sutiko būti akt. P. Maželis, Vaidilos teatro meno vadovas. Jis rengia kaikurių staigmenų, kurios bus įdomios visiems vakaro dalyviams — tiek pagerbiamiesiems mūsų veteranams, tiek jų pagerbti atsilankiusiems svečiams. Vakaro parengiamieji darbai sparčiai eina į priekį: sudarinėjami sąrašai, organizuojama programa, vaišės ir kt. Netrukus bus pradėti platinti ir kvietimai. Svečiams jie atsieis: vienam asmeniui $3, šeimai (vyrui ir žmonai) $5. Pagerbiamieji veikėjai nieko nemokės.

Išnuomojamas kambarys,
vienam vyrui ar jaunai porai. Gali naudotis virtuve ir kitais patogumais.
Telef. RA 1-2059
Šaukti po 6 val.
1260 E. 83 St.

TOLSTOJAUS FONDAS CLEVELANDE
šeštadienį, spalio 8 d. 8 val. vakaro
Lietuvių salėje
RENGIĄ DIDELĮ
KONCERTĄ
Į koncertą atvyksta Talstojaus duktė Aleksandra.
Po koncerto šokiai grojant geram orkestrui ir rusiškas bufetas.
Koncerto pragramą išpildo:
smuikininkas Alex Braun, operos dainininkas N. N. Grode, Jacob Sidelnik, Lilan Patty, Franz Gorensek ir kt.
ĮĖJIMAS $1.50
Pelnas skiriamas senelių namams.

Clevelando skautų tunte

(sks) Rugs. 28 d. Clevelando skautų tunto vadija savo posėdyje apsvarstė tunto ir vienetų veiklos 6 mėn. planą. Išklausyti vienetų pranešimai apie darbus po stovyklos. Ypač sveikintinas Stp. Dariaus laivo jūrų skautų pastabos. Jie nenuilstamu triūsu ir talka įsitaisė savo plaukiojamam pastatui stiebus ir bures. Nuo rugsėjo 25 d. kuo ne kasdien buriuojama su smagiu vėju Erie ežere. Apie lapkričio pradžią numatyta šaukti tunto sueigą. Lapkr. 1 dieną bus 37-sios Lietuvos Skautų S-gos metinės.

Parengimų kalendoriuj

Bendruomenės parengimų kalendoriuj įregistruota: spalio 16 d. 11:30 val. lietuvių salėj Alto Clevelando skyriaus visuotinis organizacijų atstovų susirinkimas; gruodžio 4 d. Lietuvos Steigiamojo Seimo iškilmingas minėjimas, rengiamas Alto skyriaus.

Chimes Realty
1188 E. 79 St.
GERI NAMAI
Parduodama savėjo įmonė ir krautuvė Superior gatvėj
Per 45 metus išdirbtas geras lietuvio biznis. Yra gyventi 7 k. viršuj. Geras pirkinys, greit šaukit ir gausit daugiau informacijų.
Atstovas:
VICTOR BANIONIS
namuose SW 1-9568
ofise UT 1-0323

Išnuomojami penki kambariai
viršuj, gaso apšildymas.
701 E. 92 St.
Telef. MU 1-2930

Išnuomojami 3 kambariai
dviem asmenim. Gali naudotis visais patogumais. Šeimininkė visai žiemai išvažiuoja Californijon.
Tel. EN 1-6543
5715 Linwood
(41)

PIX BEVERAGE
45 rūšių alus. Kiti gaivinantieji gėrimai. Vynai ir šampanai, vietiniai ir užsieniniai.
Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Atidaryta kiekvieną dieną nuo 9 ryto iki 10 vakaro.
Krautuvę dabar tvarko lietuvis savininkas.
6903 SUPERIOR AVE.
EX 1-3311

DAŽO IR POPIERIUOJA NAMUS
Ant. Kirkilas
Kreipkitės ir gausite geriausią patarnavimą.
7204 Donald Ave. Tel. EN 1-3844
(52)

Community Chest vykdo rinkliavą. Jos surinkti pinigai eina mūsų pačių paramai, kad jaunoji karta sveika išaugtų. Nepagailėk aukos, kada bus pasibelsta į tavo namų duris.

LIETUVAIČIŲ MOTERŲ KIRPYKLOJ
šilti, karšti, garais ir šalti pusmetiniai. Plaukų dažymas.
TERRACE BEAUTY SOLON
1161 East 71 St.
UT 1-1641

Kai sergat — Jūs tuoj šaukiate gydytoją. Kodėl tat nešaukti žinovą, kad gerai patartų svarbiausiais saugumo reikalais ir apdraustų Jūsų ateitį.
Gyvybės, nelaimių, ugnies, automašinų apdrauda
Skambikit: SK 1-2183
PAULINA MOZURAITIS,
agentas

J. S. AUTO SERVICE
Sav. J. Švarcas
7015 Wade Park Ave.
Tel. HE 1-6352
Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.
AUTOMAŠINŲ TASYMAS
Šį mėnesį papiginta kaina įdedam už $6.95 duslintuvą Chevroletui, už $7.05 Fordui, už $8.95 Pontiacui, už $12.50 Oldsmobiliui. Dideli papiginimai dedant duslintuvus ir išmetamus vamzdžius visoms mašinoms.
Kreipkitės į
J. S. AUTO SERVICE

BATŲ KRAUTUVĖ
BATŲ TAISYMAS
Sav. J. Kamaitis
1389 E. 65 St.
East 65 and Wade Park
Atdara nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Nauji batai ir batų taisymas mano krautuvėje daug žemesnėmis kainomis, negu jūs mokate kitur. Ateikit ir įsitikinkit.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE
Nebrangios gėlės vestuvėms, laidotuvėms ir kitiems reikalams. Įvairūs naujai gauti augalai, papuošalai dovanoms. Lietuviški "Rūta' saldainiai. Augalai po 49 ct.
Gaunami money orders (galioja ir užsienyje)
ATIDARYTA NUO 10 RYTO IKI 8 V. VAK. IR SEKMADIENIAIS
6901 SUPERIOR AVE. TELEF.: HE 1-6339

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.
ST. CLAIR BAKERY
Sav. O'Bell-Obelenis
6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525
Antroji mūsų krautuvė yra
1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551
Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.
Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti

Baldus, šaldytuvus, televizijos aparatus, laikrodžius, įrankius, žaislus ir beveik visus kitus buto ir asmens reikmenis galima pirkti iš urmo sandėlių pigiau negu išpardavime tarpininkaujant
BALTIC Supply Company
"Baltic" atstovas Br. Snarskis priiminėja interesantus "Dirvos" namuose trečiadieniais. Dėl informacijų ir priėmimo laiko skambinti tel. KE 1-0210.

KREIPKITĖS Į MUS — GAUSIT GERIAUSĮ PATARNAVIMĄ
BILL SCHLEKIE PLUMBING CO.
Vincas Šlekys
ELEKTRINIS SURŲ IŠVALYMAS
VARINIŲ VANDENS VAMZDŽIŲ PRAVEDIMAS
SW 1-0327 VU 3-5063

J. CIJUNSKAS
LAIKRODININKAS
Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.
6210 Dibble Ave.,
Cleveland 3, Ohio
Tel.: EX 1-0376

REMONTO DARBAI
Atlieku mažus ir pagrindinius namų remontus, tinko darbus, medžio darbus ir dažymą bei dekoravimą.
V. Rickus
Tel. HE 2-0683
1505 Addison Rd. (52)

PRADĖKIT MAŽA SUMA!
BET PRADĖKIT DABAR!
Santaupos apdraustos iki $10.000
3% palūkanų.
PASKOLOS JŪSŲ PERKAMIEMS AR STATOMIEMS NAMAMS
THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.
6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

Clevelandiečiai DABAR gali pamėgti
• Vasaros VĖDINIMĄ • žiemos ŠILDYMĄ
MONCRIEF
VISŲ METŲ Įtaisymu
THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

I. J. SAMAS JEWELER
Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.
7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

LEIMON'S CAFE
VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA
Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai.
Įvairus valgiai, šeštadienių vakarais šokiai grojant geram orkestrui
731 E. 185 ST. KE 1-9737

LIETUVIŲ KLUBAS
6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143
Visi lietuviai laisvalaikį praleidžia savo Klube. Visos lietuvių organizacijos parengimus rengia tik lietuvių salėje.
Klubo ir salės vadovybė visus lietuvius kviečia čia nuolat lankytis, susitikti draugus ir artimuosius.

Pilnai padengta apdrauda HI 2-7626
WM. DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
1132 Summit Dr. Cleveland 24, Ohio

P. J. KERSIS
609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina.. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

DIRVA ★★★ THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: HEnderson 1-6344, Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Kodėl turime būti gerais lietuviais

PIJUS J. ŽIŪRYS,
Avon Lake, Ohio

Per daugelį metų mane, taip pat ir daugelį mano tautiečių, kurie kūdikio metais buvo atvežti į Šiaurinę Ameriką, dažnas klausia: — "Kaip tu išlaikai savo lietuvybę? Kodėl tu nesuamerikonėjai? Ar per savo tautinį atsparumą nenukentėjai materialiai? Ką tu randi lietuviškume, ko nerastum įsiliejęs į amerikinio gyvenimo sūkurį?" — ir dar — "Ar gali vienu ir tuo pačiu metu būti geru Amerikos piliečiu ir tuo pačiu laiku geru lietuviu?"

Tokie klausimai ne taip jau lengvai išsprendžiami, kaip kad iš pirmo žvilgsnio atrodo. Mūsų lietuvybės išsilaikyme prisidėjo daug įvairių aplinkybių bei sąlygų. Kiekvienas doras ir save gerbiantis žmogus, turįs nors paviršutinį išsiauklėjimą, žino, kad tas, kuris meta savo tautybę ir prisiima svetimą, toksai neką tepraranda, nes jis neturi daug ko prarasti, nes toksai žmogus yra paviršutiniškas. Tokius nevertina, su nepasitikėjimu, o dažnai ir su panieka į juos žiūri tie, prie kurių tokie perbėgėliai prisišlieja.

Perbėgėlių klausimą labai tiksliai apibūdina Dr. Ross savo knygoje — "Abnormal Psichology" puslapiuose, kur tarp kita ko jis sako: — "Tie žmonės, kurie pakeičia savo pavardes ir persiima greitai svetima tautybe bei kultūra, yra mažaverčiai, nes jie patys neturėdami ką įnešti, naujosios kultūros nepersiima. tik paveldi josios paviršutinumą bei drumzles. Tokie žmonės buvo mažaverčiai savo tautai, jie nebus vertingais ir svetimai, į kurią taip greitai įsiliejo." — Toliau, tas pats autorius sako, kad pasisavinimas garsių ir garbingų vyrų pavardžų, kaip kad daro juodukai, pavyzdžiui pasivadindami Washingtonais, Linkolnais, Monroes ir kitokiais, liudija, kad tie žmonės yra be vertės, nes siekią įsigyti kokios nors garsenybės antspaudą ir tokiu apgaulės būdu pozuoti, būk ir jie yra vertingi. Ir tie, kurie prisiima svetimą tautybę, taip pat yra nedidelės vertės, nes kitaip jis nemestų savo asmenybės antspaudo. Tokios pamėgdžiojančios bezdžionės yra tik savos rūšies moranai, iešką neužtarnautų nuopelnų . . .

Sakoma, kad geru peiliu yra tik toks, kuris turi geras kriaunas ir dažnai galandamas. Toksai peilis būna nublizgintas ir aštrus. Tas pats pasakytina ir apie žmogų: kuris parodo atsparumą, jo nepalaužia nei garbė nei turtas, jis gyvena visur ir visada savo prigimtu tautiniu antspaudu. Toksai žmogus yra tikras, natūralus, ryškus ir patikimas. Varna, pasipuošusi kanarėlės plunksnomis, nečiulbės, bet kranksės kaip kranksėjusi . . .

Kadaise, 1914 m. kada man teko mokyti lietuvius anglų kalbos Clevelando Goodrich Hallėje, aš susipažinau su viena garsia sociologe panele Gannett. Kartą aš jos apie greito amerikonėjimo reikalus užklausiau. Josios reakcija buvo sekanti: — "Tie žmonės, kurie greitai ištautėja, naujam kraštui yra pavojingi, nes jeigu jie paneigia savo krašto paveldėtą kilmę, gimtą kalbą, papročius ir tradicijas, tą patį jie gali pakartoti ir naujam krašte, nes tokie žmonės yra nesavaimingi, be atsparumo ir ištvermės".

"Rimti žmonės tavęs neniekins, o nerimtų žmonių nuomonė apie tave yra bevertė" — byloja sena britų patarlė. Šita patarlė tinka ir tautybės išlaikymo reikalui. Rimti amerikiečiai kiekvieną ateivį, turintį savigarbą ir branginantį savo tėvų šalį, gerbia kaip dorą, savarankų ir garbingą, vengiantį pataikavimo, žmogų. Gatvinės "kultūros žmonės", dažniausiai pirmosios kartos amerikiečiai, kurie yra praradę savo tėvų atneštinius papročius ir tradicijas, o esti paveldėję tik gatvinę "kultūrą", į žmones išlaikančius savas tautines ypatybės žiūri kaip į kokius neišmanėlius ir jiems net išmetinėja, kad būk tai — "Tu palaikydamas ateivių dvasią ir išlaikydamas savo kilmės pavardę daug ko netenki". — Tokie žmogėnai su gatvės "kultūra" niekados nesukūrė Amerikos Pepio, Einšteino, Schumanhinkes, Boro ir kitokių proto bei dvasios pažibų. Tik tie paliko amžinybės ženklus, kurie "Liko sau ištikimais" ir niekada nesidangstė svetimomis plunksnomis . . .

Lietuvybės išlaikymo sąvokoje aš jaučiu kažką artima ir malonaus, tarpusavio bendravimą. Kiekvienam sutiktam lietuviui aš jaučiu savotiška patraukimą, nes jis yra mūsų prosenuolių dorovės, svetingumo, teisingumo, nuoširdumo bei kitokių savo bočių gerųjų privalumų paveldėtojas. Tas savo tautiečių paveldėtas savybes pajuntu. Aš, kaip ir kiti lietuviai, neklausiam, kiek milijonų jis yra susikrovęs, o jeigu jis yra susikrovęs, mums svarbiau žinoti, kaip ir kuriomis priemonėmis . . . Mums tik rūpi, kad jis būtų ištikimas lietuvis. O jeigu jis tokiu yra, mes žinome, kad su mažomis išimtimis jais galime pasitikėti, su jais draugauti, nes jie savyje turi tą vidinę šilumą, kuri tūkstančius metų glūdėjo lietuvio sieloje ir kurią pasaulis jau pradeda įvertinti.

Išgirdęs lietuvišką kalbą tuoj esi sužavėtas ne tik josios grožiu ir skambėjimu, taip pat josios ryškiu minties perdavimu. Lietuvių kalba imponuoja kaip seniausia gyvoji kalba, ne devinių vėjų ir penkiasdešimties tautų mišinys . . .

Būdamas pobūviuose jautiesi esąs vienas iš mūsų tarpo, jauti nuoširdų šeimynišką jaukumą. Mus tuoj pagauna lietuviška daina, dainuojama per amžių amžius, kurias dainavo mūsų senuolės močiutės jaunasias kartas auklėdamos. Savo tautiečių tarpe pajunti tą savita lietuvišką atkaklumą, susijusį su drąsa ir didvyriškumu, nes jie yra ainiai tos tautos, kurią išugdė milžiniškos girios, kurie pakėlė sunkias šiaurės sąlygos ir azijatų įsibriovimus, teutonų vylius ir slavų klastas, kurie gudriai įsukę nutautinimo nuodus į tikėjimo skraistę laukė mūsų išnykimo. Dabar, tarpe mūsų senųjų, matome naujakurius, išauklėtus laisvos ir nepriklausomos Lietuvos, nešančius naujo Lietuvos atsikurimo diegus. Dalyvaudamas lietuviškuose pobūviuose atsigaivini dvasioje ir pasijunti laimingas, kad esi gimęs lietuviu.

Būti lietuviu, reiškia būti ištikimu savo prigimčiai, savo tradicijoms, savo tėvams, būti sau žmogumi. Tik užaugęs gyvulys nepažįsta savo motinos. Žmogus yra aukštesnis tvarinys, turįs mintį ir dvasios troškimus, mylįs savo tėvus ir savo tautą, yra kilnus ir garbingas žmogus.

Dėlei mūsų ištikimybės naujajai tėvynei, kurios pilietybe mes dengiamės ir kurios globoje mes kūriame naują gyvenimą, mums niekas negali nieko prikišti. Mes sąžiningai tarnaujam šio krašto kariuomenėje ir giname šią šalį. Visur dirbam sąžiningai, mokame valstybinius mokesčius, duodam visoms rinkliavoms ir visais kitais būdais sąžiningai atliekame savo pilietiškas pareigas. Mes besąlyginiai ginam šios šalies pilietines laisves ir palnai jas įvertiname. Tam tikrais laikotarpiais mes atiduodam savo balsus už tuos kandidatus, kurie mūsų manymu turėtų būti šios šalies tvarkdariais ir tarnautojais. Visur dabojam tvarkos bei teisėtumo. Laikantis šių dėsnių mus rykiuoja į pilnateisius ir tikrus šios šalies ištikimus piliečius. Mūsų gimtoji kalba, papročiai, kultūra, tradicijos ir siekiai, kad mūsų senoji Tėvynė būtų laisva, sudaro dar didesnį šio krašto gero piliečio svorį.

Taip aš jaučiuosi po virš 55 metų buvimo šiam krašte esąs geras lietuvis ir ištikimas JAV pilietis. Būdamas ne ispanų, ne prancūzų ir ne anglų, bet lietuvių kilmės, esu pilnateisis šio krašto pilietis, nes tą teisę aš ir mes visi kiti lietuviai, laimėjome per mūsų prosenuolius, kurie į Šiaurinę Ameriką atkeliavę 1861 m. per Gouldalupos salas ir apsigyvenę New Yorke, vadovaujami Tado Kosčiuškos. Jie tą teisę krauju įsigijo, o vėlesni mūsų kilmės krašto ateiviai, prie šios šalies kūrimo prisidėjo savo raumenimis, protu ir dvasia.

Lietuviai į JAV kūrybinį darbą yra įnešę didelį įnašą ir šiame krašte turi jaustis kaip piliečiai esą namie, ir namie su savaja gimta kalba, papročiais bei tradicijomis. Iš lietuvių ši šalis susilaukė tik gero. Mūsų tarpe išdavikų — iskarijotų JAV nebuvo ir, tikėkim, niekada nebus. Tad mano pirmas žodis kiekvienam tautiečiui: — pirmų pirmiausia būk geru lietuviu, mylėk savo kilmės tėvų žemę ir tada būsi padorus naujos tėvynės pilietis, laimingas ir dvasiniai nesužalotas žmogus!

DIRVĄ UŽSISAKYTI galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

JULIUS SMETONA

DIRVAI, KURI SIMBOLIŠKAI REIŠKIA LIETUVIŠKĄ ŽEMĘ...

Antrojo pasaulinio karo metu "Dirvai" teko suvaidinti didžiulį vaidmenį Lietuvos laisvinimo darbe. Nors nedaug ji tada teturėjo pajėgų, bet viltis, kad, vokiečius sutriuškinus, Lietuva atgaus laisvę, visiems teikė stiprybės ir entuziazmo. Kaip Lietuvai Vaduoti Sąjungos organui, "Dirvai" tuomet buvo nelengva: ji turėjo kovoti ir su bolševikais, kurie mus buvo apšaukę hitlerininkais ir fašistais, ir su vadinamaisiais tarybininkais, kurie nepakentė savaimingos Lietuvai Vaduoti Sąjungos veiklos, visai neatsižvelgdami į tos veiklos naudingumą Lietuvai. Tačiau visus tuos sunkumus "Dirva" puikiai nugalėjo, ir tas laikotarpis visuomet liks vienu gražiausių jos gyvavimo laikotarpių.

To laikotarpio pradžia sutapo su mano atvažiavimu į Ameriką. Dar neseniai iš Lietuvos, dar tebepilnas greito grįžimo į Lietuvą vilčių, aš dideliu užsidegimu įsijungiau į Lietuvai Vaduoti Sąjungos veiklą ir tapau pastoviu "Dirvos" bendradarbiu. Uolus bendradarbiavimas "Dirvoje" ir dalyvavimas visuomeninėje veikloje buvo man tarytum šviesi prošvaistė pilkame Amerikos gyvenime ir sykiu didelė paguoda. Nes juk sielvartas dėl Lietuvos netekimo tuomet dar tebebuvo toks naujas.

Bet metai bėgo ir mūsų viltys blėso. Grįžimas į Lietuvą, užuot artėjęs, tolo nuo mūsų. Bolševikams vėl užėmus Lietuvą, visus apėmė didelis nusiminimas, nes buvo aišku, kad Lietuvą užgulė ilga verguvė ir kad mums į Lietuvą greit grįžti tikrai neteks.

Visa tai atsiliepė į Amerikos lietuvių organizacijų nuotaikas ir į lietuviškosios spaudos toną. Trumpu laiku neišvydusi savo vilčių įsigyvenimo — nepriklausomos Lietuvos atsikūrimo — lietuviškoji visuomenė atvėso ir jos akcija labai susilpnėjo. Jei ne tremtiniai, lietuviškoji veikla būtų visai išblėsusi. Bet net ir tremtiniai lietuviškosios visuomenės entuziazmą tepakėlė trumpam laikui. Jie greit persiėmė Amerikos gyvenimo ritmu, susikoncentravo į savus rūpesčius ir bėdas ir vis mažiau beskyrė laiko bendriesiems reikalams. Žinoma, kada didžioji politika nieko gera nelemia pavergtoms tautoms, jų tarpe ir Lietuvai, nelengva yra išlaikyti pirmykštį entuziazmą. Tokiu momentu, rasit, yra natūralu paskęsti į abejingumą ir pasyviai laukti įvykių rutuliojimosi.

Šito akivaizdoje, betgi, kaip tik ir išryškėja visų lietuviškųjų veiksnių, ypatingai lietuviškosios spaudos, paskirtis: neleisti žūti mūsų tikėjimui į Lietuvos prisikėlimą, neleisti nutrūkti ryšiams, kuriuos mums visiems uždėjo mūsų lietuviškoji kilmė, neleisti mums galutinai susnusti. Šiuo sunkiu mažosioms tautoms momentu mums reikia parodyti ypatingo atsparumo, jei norime išsaugoti savo lietuviškumą. Ir "Dirva", kuri simboliškai reiškia lietuviškąją žemę, kaip tik turėtų būti mūsų kelrodžiu ir vadovu: teskatina ir tepalaiko ji mumyse prisirišimą į tą žemę, nors jos kvapo, mums taip mielo, net vėjas per plačiuosius vandenis atnešti neįstengia.

"Dirvos" jubiliejaus proga aš ir norėčiau jai palinkėti sėkmės tai kelrodžio misijai įvykdyti. Nes, nors poeto žodžiais tariant, šiandien "aplinkui miega naktis", niekuomet nereikia užmiršti, kad ir po ilgiausios ir tamsiausios nakties visuomet pateka aušra. Tikėjimas į galutinį aušros triumfą duos mums visų didžiausio troškimo įsigyvenimo — Nepriklausomos Lietuvos prisikėlimo.

A. a. SOFIJAI ŠILINIENEI mirus,

gilios užuojautos žodžius tariame vėlionies vyrui Kaziui Šiliniui, dukrytei Irutei ir sūnums Henrikui ir Vytautui.

Galina, Algirdas ir Algirdas jr. Leonai

Mūsų brangiajai

SOFIJAI ŠILINIENEI

mirus, jos vyrui Kazimierui, dukteriai Irenai ir sūnums Henrikui ir Vytautui giliausią užuojautą reiškia.

Širvaičių šeima

Mirus SOFIJAI ŠILINIENEI,

gilią užuojautą reiškiame Kazimeriui Šiliniui ir Irenai Šilinytei.

Stoškų šeima

Grėsmė ar palaima

(Atkelta iš 1 psl.)

lengvins ar pasunkins darbo žmogaus būtį? Ar automatizacija pagausins bedarbių eiles, ar tik sutrumpins darbo valandas ir prailgins darbininko ir tarnautojo poilsį?

Paskui mašiną ateina automatas

Automatizacija dar tik ateina, o su ja drauge ir atsakymas į jautrų klausimą: ką ji atneša darbo žmogui?

O eina ji sparčiai. Keli pavyzdžiai iš Chicagos spaudos:

Daugiau kaip prieš metus Chicagos urmo prekyba John Plain & Co. įsitaisė elektroninį skaičiuotoją, įgalinusį 10 moterų atlikti darbą, prieš metus dirbtą 150 sąskaitininkų.

Admiral Corp. Harvarde (Ill.) įsirengė 23 automatiškai kontroliuojamus automatus televizijos aparatams montuoti. Automatas įmontuoja 44 skirtingas televizijos dalis per 3½ minutes. Tie automatai pavaduoja šimtus moterų.

Fordo motorų fabrikas Clevelande automatizuotas nuo 1951 m. Senu mechanizacijos būdu pagaminti automobilio motoro blokui, leidžiant jį per eilę mašinų, reikėjo 9 valandų. Automatizuotame fabrike Fordas tai padaro per 15 minučių! Kita operacija — alyvos skylių gręžimas Fordo mašinose — paprastai reikalauja 39 vyrų, išrikiuotų prie 29 mašinų. Šitos operacijos suautomatinimas sumažino žmonių skaičių iki 9, dirbančių prie 3 automatų.

National Biscuit Co. turi automatinę kepyklą Chicagoje. Jos centrą sudaro 12 krosnių. Sausainiai keliauja plieno juosta. Kiekviena krosnis per 8 val. gali pagaminti 5 mil. sausainių — be kepėjų pagalbos!

Hammonde (Ind.) Lever Bros. Co. pasistatė devynių akrų ploto belangį mūrinį prekių sandėlį, saugomą elektroninių akių ir operuojamą visiškai automatiškai.

Viena automatiškiausių valdžios įmonių yra Rockfordo (Ill.) ginklų fabrikas. Jo procesas "paprastas": viename gale įeina metalo gabalai, o kitame išeina baigti 155 mm artilerijos sviediniai, gamybos metu nepaliesti žmogaus rankos.

Automatizacija jau pritaikinta kukurūzų apdirbimo pramonėje Corpus Christi (Tex.), šokolado gamyboje Bloomingtone (Ill.), chemijos pramonėje Chicagoje ir kt.

Ir visur rezultatas tas pats: kai į įmonę ateina automatas, iš jo išeina šimtai darbininkų, palikdami betgi tokią pačią arba net ir didesnę produkciją.

O kaip su įstaigos darbų?

Automatizacija neaplenkia ir biurokratijos.

Commonwealth Edison Co. prieš porą mėnesių įsirengė Chicagoje automatą, pavaduojantį 200 tarnautojų. Specialistai jį vadina skaičiavimo mašina, o tarnautojai tiesiog "pilka pabaisa". "Pabaisa" yra 5 pėdų aukščio ir 12 ilgio. Jon sukrauta per 3000 elektroninių lempų. Tai yra vienas tipas IBM mašinų, žinomų UNIVAC vardu. Ji gali būti pritaikinta įvairioms skaičiavimo operacijoms. Dirba labai greitai. Dešimtženklį skaičių cadaugina iš dešimtženklio per 0.004 sekundės. Edison Co. mokės už šį automatą 29000 dol. nuomos mėnesiui, ir vis dėlto tikisi sutaupyti per metus 750000 dol., perkraudama "pabaisai" abonentų skyriaus 200 tarnautojų pareigas.

Kokiu tempu automatizacija eina į kontoras, rodo automatų pardavimo kilimas. Prieš porą metų jų buvo parduodama už kelis milijonus dolerių, o 1960 m. jų tikimasi parduoti daugiau kaip už bilijoną dolerių.

Automatizacija įstaigose yra logiška išvada iš fakto, kad biurokratizmas reikalauja nepaprastai daug naujų jėgų. Chicagos universiteto žinovo R. K. Burnso žiniomis, JAV įstaigų tarnautojų skaičiaus augimas 1910-49 m. buvo 4 kartus spartesnis, negu kitų sričių darbo jėgos didėjimas.

Socialogas D. Riesman teigia, kad automatizacija labiausia palies moterų darbą kontorose, nes jos dažniausia dirba vienodą, pasikartojantį darbą, kuriam lengviausia pritaikyti robotą.

Sunkiausia automatui išstumti žmogų iš tų sričių, kur nėra masinio vienodo veiksmo pasikartojimo ir kur reikia svarstyti, daryti išvadas ir spręsti. Ateityje tiek fabrikas tiek įstaiga mažiau bus reikalinga nekvalifikuotos darbo masės. Daugiau galimybių gauti darbą turės paruoštas žmogus, pajėgiąs reguliuoti, tvarkyti ir spręsti.

Automatas nepakeis vartotojo

Bet tai tik techniškoji problemos pusė. Jos esencija yra ta, kad automatizacija įgalins pasiekti geresnių gamybos rezultatų mažesnėmis darbo jėgomis. Tačiau produkcija ir vartojimas turi eiti greta. Automatas gali pakeisti žmogų gamintoją, bet negalės pavaduoti žmogaus vartotojo. Ir todėl socialekonominės pusiausvyros būtinumas turės taip balansuoti gamybos ir vartojimo santykį, kad jie vienas kitą skatintų.

Laiko perspektyvoje automatizacija turės veikti darbo laiką, jį trumpindama, nemažindama betgi darbo masės — didžiausio vartotojo — perkamojo pajėgumo. Ta kryptimi reiškinių jau yra ir šiandieną.

O tuo atveju nauja technikos pažanga galės pasidžiaugti ir samdomojo darbo žmogus.

Patark kaimynui prenumeruoti DIRVĄ!

Įsidėmėk
DIRVOS
adresą —
1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio

Tautinėj vynuogių šventėj ši kalifornietė tikrai panaši į vynuogę . . .

★★★ THE FIELD

DIRVA

1955 spalio 6 d. Antroji dalis * No. 40

October 6, 1955 Second Section * No. 40

Kažkas mus vedžioja užrištomis akimis...

(Laikraštininko samprotavimai jubilėjaus proga)

HENRIKAS ŽEMELIS

Laikraščio jubilėjus, ypač toks turtingas, kaip Dirvos 40 m. nueitas kelias, visuomet duoda progos apsižvalgyti apie save, mesti žvilgsnį praeitin ir sustoti ties ateitim. Sukaktuvininkas turi suprantamą pagrindą džiaugsmui, nes jis svetimoj šaly per 40 metų skelbė lietuvišką žodį ir skatino išsibarščiusius lietuvius neužmiršti gimtosios žemės. Skaitytojai, ir tie, kurie jaučia spaudos reikšmę išeivijos gyvenime — taip pat prisideda prie tų gausių linkėjimų sukaktuvininkui.

Tačiau tas ceremonijas atlikti mes paliksime patiems šeimininkams. Kiekvienas laikraštininkas yra toks pat "egoistas", kaip ir tas parapijos klebonas, nes jis žino, kad per metines šventes daugiausia susirenka žmonių į bažnyčią. Todėl pasinaudodami ta proga, mes norėtume trumpais šuoliais pakeliauti po lietuviško gyvenimo gryčią, be tų oficialių sukaktuvinių pareiškimų, vadovaudamiesi praktiško gyvenimo patyrimais, širdim ir faktais.

* * *

Ką jaučia, stebėdamas lietuvišką gyvenimą, spaudos darbininkas, kuris ne tik įvykius fiksuoja, bet kurio pareiga formuoti visuomenės opiniją ir nuolat stovėti tiesos ir pilnos spaudos laisvės sargyboje? Ar lietuvis žurnalistas ir lietuviškas laikraštis pilnai tarnauja tiems pagrindiniams spaudos uždaviniams?

Štai klausimai, kurie kyla kalbant apie spaudą čia Amerikoje, bet juos visuomet turime akcentuoti, tiesiog kalte kalti į galvą. Kodėl? Todėl, kad mūsų spauda šia prasme yra žalias naujokynas, pradžiamoksliai. Mes visi kažkodėl bijome tiesos žodžio, nors save ir vadiname demokratais. Iš vienos pusės tokiais visi dedamės, o iš kitos pusės — skirstome spaudą į "fašistinę" ir "demokratinę". Bet kai tie "tikrieji" demokratai pradeda aiškinti demokratijos teikiamas laisves ir, svarbiausia, jas taikyti gyvenime ir spaudoj — tai nejučiomis tenka aukščiau paminėtas iškabas sukeisti.

Spaudos laisvės klausimuose mes esame atsilikę dešimtmečiais, todėl ir negalime rasti bendros kalbos. Tad ir nenuostabu, jei visokie ginčai ir vidaus gyvenimo įvykių komentarai, jau nekalbant apie jų vežikišką stilių, yra suvestini į paprastų bobelių triukšmavimą, kur niekuomet nesužinosi katra iš jų teisi. Kiek laikraščių, tiek ir tiesų, o kadangi jų yra labai daug (vien Amerikoje, išeina virš 50 perijodinių leidinių), tai viešoji opinija yra formuojama tokiomis skirtingomis kryptimis, jog sueję keli žmonės kalbėti kokiu nors lietuviško gyvenimo reiškiniu — ginčyjasi iki apalpimo ir visi vienodai jaučiasi teisūs.

Kai pradedi iš tolo stebėti tuos ginčus, studijuoti vienų ir kitų argumentus, matai, kad iš viso nėra nė vienos pastovios idėjos, tikslo, autoriteto ar net istorinio fakto. Viskas apversta aukštyn kojomis, iš juodo padaryta balta ir visur pastatytas taškas.

* * *

Dėl ko mes ginčyjamės? Prieš atsakant į šį klausimą, pirmoj vietoj reiktų visus tuos, kurie tuose ginčuose dalyvauja ir jau virš 10 metų pasakoja tuos pačius senus anekdotus — už ištvermę, o skaitytojus už kantrybę — tinkamai pagerbti. Juk, turbūt, nerasime kitur panašaus pavyzdžio, kur kas antrą dieną kartotų vis tą pačią pasaką: Vlikas yra geras ar blogas, prel. Krupavičius prezidentas ar bolševikų draugas, min. Lozoraitis fašistas ar lenkas, Karvelis pasiuntinys Vokietijai ar eilinis vyno pirklys, Lietuvos kariuomenė išdavė kraštą ar tik gėrė degtinę, liberalai yra bolševikų išperos ar klerikalai yra nuoseklūs fašizmo ir tamsybių propoguotojai, ar pagaliau jie visi yra išgamos, o tik mes nekalti avinėliai... Ir t.t.

Todėl iškyla rimtas klausimas, ar iš tikrųjų tas visuomenės gyvenimas pasidarė toks nuobodus, kur tik kartojame senas pasakas, guodžiamės praeitimi ir nematome jokio pasikeitimo. Tiesa, kaip taisyklė, įvairių rūšių pasakoriai užmerkia akis prieš dabartį. Jie nemato tų žiaurių gyvenimo faktų, kurie kasdien keičia mūsų ir pasaulio veidą. Jie, kaip ir toji sena pana, vis mano esanti graži ir jauna.

Gi nuo to laiko, kai palikome savo gimtąjį kraštą pabėgdami nuo bolševikų teroro — visur įvyko milžiniškų pasikeitimų. Pasikeitė pasilikusieji namie, pasikeitėm ir mes. Ypač tragiška padėtis pasidarė mūsų pačių. Neturėdami drąsos pažiūrėti gyvenimo tikrovei į akis ir nuolat kutendami savo ambicijas nerealiomis svajonėmis, pasidarėme nereikalingi, buvę žmonės, tikrieji emigrantai, o ne kovotojai dėl savo krašto laisvės. Štai kur tikroji priežastis to mūsų blaškymosi. Užtat ir nenuostabu, kad visas mūsų visuomeninis gyvenimas tvarkomas partizaniškais pagrindais. Kas galva — tai protas.

Politikieriai sako, kad pirmoj vietoj politika, kultūrininkai vėl rėkia, kad eikvodami visas lėšas ir energiją politikai, apleidžiam kultūrinį darbą, kuris vienintėlis galįs išgelbėti mus nuo tautinės mirties. Rezultate vieni ir kiti nieko nepadaro. Būtų dar pusė bėdos, jei toje prieštaravimų jūroje, mūsų vadinamieji veiksniai mokėtų pajusti gyvenimo tikrovę ir tarti autoritetingą žodį — rikiuojantį visas jėgas vienam bendram tikslui. Deja, jie visi vairuoja išeivijos gyvenimą kaip tik priešinga kryptimi.

Tik pažiūrėkime kokie pasikeitimai įvyko paskutiniaisiais mėnesiais tarptautinėj politikoj. Bolševikai, pakeisdami taktiką ir įdėdami į savo veidus šypsenas, galutinai baigia vakariečius užliuliuoti, o kai kurie kongresmanai ir senatoriai, pabuvoję keletą dienų Sov. Rusijoj, jau viešai aiškina, kad rusai labai taikingi, jokio nepasitenkinimo viduje nėra, girdi, visos State D-to informacijos buvo klaidingos ir reikalauja tuoj uždaryti Voice of America... Genevos konferencija laikoma didžiausiu vakariečių diplomatijos ir prez. Eisenhowerio laimėjimu, dr. Adenauerio ir sovietų susitarimas laikomas Sov. Rusijos politikos bankrotu, gi tikrumoje, vakariečiai, norėdami pralenkti tariamą sovietų "taikos ofenzyvą", dar labiau įklimpo ir dar kartą visais frontais pralaimėjo. Mažiausiai dar daugeliui metų nusitęsė sprendimas.

O ką tas viskas reiškia mums ir mūsų pavergtai Tėvynei? Tik ne tai, ką veiksnių atstovai dažnom progom kartodavo ir dabar kartoja: išlaisvinimo valanda čia pat, dabar su mumis State D-te skaitomasi, nes prieš Genevos konferenciją pašaukė išklausyti mūsų pageidavimų...

* * *

Atsieit, atėjo pats aukščiausias laikas, kada mes savo veiksmuose, politiniuose ir visuomeniniuose, turime padaryti pagrindinį nuodėmių perkratymą ir atviromis akimis pažiūrėti į esamą padėtį, kuri nėra panaši nei į 1918 metus, nei į 1945 metus. Yra reikalingas pagrindinis minčių ir jėgų atnaujinimas ir pergrupavimas. Beje, kas reikalinga pataisyti, pertvarkyti — neįeina į šio rašinio tikslą. Tais klausimais jau prirašyti tomai ir šių eilučių autorius nenorėtų dar kartą kankinti skaitytojus Amerikos atradimu. Blogybė yra tame, kad tie visi pasiūlymai, su rezoliucija "vienybės ardytojai", ramiai guli užrakintuose stalčiuose ir niekas net nemano pastatyti mūsų politinį ir visuomeninį gyvenimą ant realaus pagrindo.

Dar kažkas mus vedžioja užrištomis akimis ir aiškina, kad jūs jaunikliai, nemaištaukite prieš senimą ir visokias valdžias. Mes žinome, ką darome. All right!

Ir taip besikandžiodami, kitų stumiami ir vis retėdami gretose, slenkame iš paskos gyvenimo. Ryžto, apsisprendimo, idealizmo nebėra. Net atominė bomba ir būsimieji planetų satelitai mums nedaro jokio įspūdžio, nes kažkas prisispyręs tvirtina, jog mes visi turime dar važinėti dviračiais ar vaikščioti pėsti, o ne pasinaudoti moderniško gyvenimo teikiamais patogumais ir nepaisyti statomų naujų reikalavimų.

Man atrodo, kad mes esame priėję prie tokio taško, jog kalbėdami apie spaudos laisvę, demokratiškumą ir išlaisvinimo kovą — pirmoj vietoj turime patys išsilaisvinti iš tos hipnozės ir miglų, kurios, perteikdamos kreivus vaizdus, neleidžia pažiūrėti į tikrovę.

Ir kuo greičiau praregėsime, bus sveikiau ir mums ir tiems, kurie laukia iš mūsų protingų veiksmų.

MARIJA SIMS

O, RUDUO!

Sukrauk man kraitį, o ruduo!
Sukrauk man kraitį iš varsų, —
Geltonų lapų krintančių,
Iš ilgesio... iš tų minčių...

Užlieki skausmą tu širdies,
Kai žemę liūdesiu užties —
Ir vėjai plėš rūbus gamtos —
Nė vieno žiedo jau nebus!...

Pakloki patalą pūkų,
Kad būtų minkšta, patogu.
Ir jame saulę paguldyk,
Pasaulio rūpesčius migdyk!

Sukrauk man kraitį, o ruduo!
Sukrauk man kraitį iš audrų,
Iš balto sniego, iš ledų...
Aš savo laimę tau žadu!

GIJOS

Tiek daug gijų! Nesuversiu!
Tik svajonėj pasinersiu —
Neskaitysiu visų siūlų —
Debesėliai viršum gula.

Neišskirstysiu nei nyčių.
Priraizgyta jų, lyg tyčia!
Galvos sukti aš nemoku:
Jai patinka, taip ir šoku!

Kur einu, visur tik gijos —
Lašas — lašą nusivijo...
Ir balutės... ir upeliai —
Rodos, širdį skauda, gelia...

Dienos — metai greitai bėga —
Prasiveržusi per jėgą.
Kaip žolė rasos nebijo —
Išsipainiosiu iš gijų!...

IŠ HORIZONTO

Iš horizonto, iš plataus —
Diena graži, diena išauš...
Ir kas... ir kas jausmus vilios?! —
Diena atskris... diena plasnos...

Iš horizonto, iš plataus,
Puikius raštus dangus išaus.
Ir tau tą rūbą dovanos: —
Iš horizonto... iš dienos...

Iš horizonto, iš plataus
Pakils audra — lašai lietaus...
Ir tavo veidu nuriedės: —
Karšti lašai... lašai širdies!

PER ATEINANČIUS 40 METŲ...

Spaudos draudimo laikotarpis (1864-1904) sunkia našta buvo prislėgęs mūsų Tėvynę Lietuvą. Šis smūgis padarė Lietuvai milžiniškos žalos: jis buvo atėmęs pačią brangiausią kultūros priemonę-knygą, laikraštį ir ištisus 40 metų išlaikė Lietuvos žmones be šviesos. 1904 m. ta žala buvo atstatyta.

Pirmieji lietuviai ateiviai Amerikoje didžiai suprato spausdinto žodžio reikšmę — 1916 m. pradėjo leisti tautinės minties savaitraštį D i r v ą ir šiandieną švenčia lygiai 40 metų nuo jos pirmo numerio pasirodymo. Turint galvoje prieš 40 metų lietuvių tautinį susipratimą, ši sukaktis yra labai didelė ir prasminga.

Kad Dirva tiek metų išsilaikė reikia dėkoti jos buvusiems redaktoriams, kurie sugebėjo ir mokėjo patiekti įdomių minčių, kurios rado gyvo pritarimo lietuvių tarpe. Tad šią proga linkiu ir toliau Dirvai klestėti ir dar gyviau nagrinėti tautines, politines bei kultūrines lietuvių problemas, nes dar daug dirvonų yra apžėlusių, kurios savaitraštis Dirva per sekančius 40 metų turėtų išpurenti.

Jūsų

Juozas Jurevičius, Chicago

DEŠIMT METŲ DIRVĄ SKAITANČIOJO LINKĖJIMAI

Leiskite p. Redaktoriau "Dirvos" 40 metų sukakties proga man, kaip dešimts metų "Dirvos" skaitytojui ir buvusiam bendradarbiui, pasveikinti Jus ir Jūsų bendrus talkininkus, kurie padėjo ir padeda "Dirvai" skinti kelią ir plisti po lietuvių visuomenę.

Reikia pasidžiaugti, kad turime Jungtinėse Amerikos Valstybėse tokio aukšto lygio savaitraštį kaip "Dirva". Jos straipsniai ypač pasižymi objektyvumu ir realiniu atvaizdavimu, vengiant tendencijų. Tiesa, kartais pasitaikydavo "Dirvos" puslapiuose užtikti provincijos reportažų, perdaug išpūstų, nukreiptų į asmenines smulkmenas. Bet reikia tikėtis, kad ir šitos smulkmenos išnyks iš "Dirvos" skilčių ir galės "Dirva" būti šviesiu kelrodžiu mūsų tam tikrai spaudai, kaip reikia vertinti žmogaus silpnybes, neprarandant vartojamo etiketo kultūringame pasaulio gyvenime.

Šia proga norėčiau pareikšti didelę padėką buvusiam "Dirvos" Redaktoriui K. S. Karpiui, kuris, man esant tremtyje po Antrojo pasaulinio karo išgriautoje Vokietijoje, šiltai atsiliepė į mano šauksmą, ir "Dirva" pradėjo nuolat lankyti mane, tuo tarpu kitų Amerikos lietuvių laikraščių redakcijų tylos neįstengiau pralaužti.

Tad linkiu "Dirvai" daug sekmės.

B. Ketarauskas, Los Angeles

*

Geriausi sveikinimai DIRVAI. 40 metų sukaktis įrodo Jūsų nuopelnus lietuvybei ir spaudai.

Tenepritrūksta Jums jėgų skleisti lietuvišką žodį dar ilgus metus.

Jūsų

Henrikas Žemelis

Rochesteris,
1955 m. rugsėjo 25 d.

V. S. JOKUBYNAS

1916 metais Clevelande

(Iš mano atsiminimų)

1916 m. Clevelande lietuvių buvo daug. Gyveno jie šen ir ten, bet daugiausia šiaurinėj miesto dalyj, prie St. Clair, Hamilton ir Oregon gatvių. Prie 21 ir Oregon gatvių buvo ir sena, medinė lietuvių švento Jurgio bažnytėlė. Tai buvo vienintėlis lietuvių centras. Aplinkuma niūri, su daugybe dulkių, suodžių, dūmų ir nepakenčiamo trenksmo, kurį sukeldavo važių judėjimas St. Clair gatvėj; būdavo, kaip elektrikinis važys bėgdamas į Akroną, prie 20 gatvės ima veržti ratus, tai Dirvos redakcijos net langai barška.

Man betgi vis rūpėjo, kiek lietuvių Clevelande galėtų būti, o klausinėjant vienur ir kitur, visur, lyg sutartinai man atsakyta "apie dešimts tūkstančių". Tik kunigas Juozas Halaburda sykį mane surėkė:

Tu jų neklausyk, ką jie čia tau pasakoja apie dešimtį tūkstančių lietuvių. Iš kur jie apie tai žino? Jie negali žinoti geriau už mane. Aš kartą metuose einu kalėdoti, ne sau naudos ieškodamas, tik tam, kad atlankyčiau savo tautiečius ir patirčiau jų gyvenimą. Man nesvarbu kas katalikas, liuteronas, netikėlis ar cicilikas, lankau be skirtumo visus, kokį man kas nurodo ar pasako, bile tik lietuvis. Ir taip savo tautiečius lankydamas aš Clevelande jų surandu šešis tūkstančius su keliais dėsėtkais. Tai iš ko čia gali pasidaryti dešimts tūkstančių?

Ar tas kunigas teisingai man nusakė Clevelando lietuvių skaičių, negalima žinoti, tačiau išvadoje galima neabejoti, kad ir dabar Clevelando lietuvių apitikrio skaičiaus niekas nežino. Tas pats ir su visomis kitomis žymesnėmis lietuvių kolonijomis, visur vaduojamasi tik spėliojimu "apie". Net tokia milžiniška kolonija kaip Chicaga, ir ta vaduojasi tik spėliojimu, nes nuo 40 metų kaip pradėta spėlioti "apie šimtą tūkstančių lietuvių", tai ir dabar tas spėliojimas nesikeičia. O tai negerai.

Clevelande yra nemažai lietuvių liuteronų. 1917 m. iš Chicagos buvo atvykęs sionistų kunigas Razokas. Bandė pravesti lietuvių liuteronų statistiką, bet į šaukiamus susirinkimus beveik niekas neatėjo.

*

SVEIKINANT —

tiems Amerikos letuvams, kurie tebetiki šviesia, laisva lietuvių tautos bei Lietuvos valstybės ateitimi, yra ypatingai džiugu atžymėti DIRVOS sukaktį, savaitraščio, štai jau keturiasdešimtį metų bepuoselėjančio liet. mintį bei spausdintą liet. žodį...

Linkint —

tebūnie derlinga lietuviškoji d i r v a ir teužaugina jinai (kad ir čia — Amerikoje...) ne tik duoną kasdienę arba grožiu spindinčius žiedus, bet ir galingus ąžuolus!...

Inž. archit. Vladas Adomavičius
Boston, Mass.

*

SUKAKTIES PROGA

Jūsų redaguojamo savaitraščio 40 metų jubiliejaus proga siunčiame kuoširdingiausius linkėjimus "Dirvos" įsteigėjams, redaktoriams, bendradarbiams, rėmėjams ir visiems, kurie kuo nors prisidėjo prie jos tobulinimo.

Labai malonu ir džiugu peržvelgti jų išvarytą barą, kuriame per tą laikotarpį, kaip veidrodyje, atspindėjo mūsų tautinis, kultūrinis ir valstybinis gyvenimas.

Šios reikšmingos sukakties proga linkime Jums, Didž. Gerb. P. Redaktoriau, ir ateityje vesti su tokiu pat ryžtingumu mūsų tautinių ir valstybinių problemų sprendimą ir žadinti viso pasaulio lietuviuose, tautinės minties rėmuose, Tėvynės meilę ir nepalaužiamą tikėjimą į gražią, laisvą ir demokratiškai atgimusią Lietuvos valstybę.

Ilgiausių Metų!

Su pagarba
Jūsų

J. K. Žukauskai

Welland, Ont.

Kaip Lietuvoje auklėjamas naujasis žmogus

B. KAZIMIERAITIS

(Tęsinys iš pereito numerio)

Tai pačios svarbiausios straipsnelio eilutės, skirtos Vilniaui ir Lietuvos praeičiai. Daugiau nė tiek nėra jau per abi knygas. Išnyko Lietuvos valstybės kūrimasis, didieji kunigaikščiai, jų valstybiniai darbai ir žygiai, kovos su rusais, vokiečiais ir lenkais. Net pats Gediminas, išeitų, buvo kažkoks pasakiškas asmuo, kurio vardu pavadinta pilis, o ne Lietuvos valdovas.

Toliau jau pasakojama, kas matyti nuo Pilies kalno, kokios Vilniuje yra įstaigos. O tie patys didieji "lietuviai", kuriems Vilniuje pristatyta paminklų, straipsnelyje šitaip aptariami vaikams:

"Lenino aikštėje stovi didingas V. I. Lenino paminklas, o geležinkelio stoties aikštėje — J. V. Stalino paminklas. Šie paminklai gyvai primena žmonėms didžiuosius žmonijos vadus — V. I. Leniną ir J. V. Staliną.

"Černiachovskio aikštėje stovi J. Černiachovskio paminklas. Černiachovskis — tai karys didvyris. Jis vedė Tarybinės Armijos dalinius į kovą prieš hitlerinius grobikus. Jis žuvo kovoje už tarybinių žmonių ir Lietuvos laisvę. Dėl to jį lietuvių tauta labai myli ir gerbia".

Sunku pasakyti, ar Černiachovskis, Leninas ir Stalinas turi atstoti Vytautą Didįjį, Kęstutį, Algirdą ar Basanavičių, Kudirką ar nepriklausomosios Lietuvos gynėjus ir vadovus, bet Gedimino pilies suminėjimas ir tie trys vardai sudaro visą Lietuvos istoriją. Taigi, pradinę mokyklą baigęs lietuviukas apie savo tautos ir krašto praeitį tik tiek ir težinos.

Žinoma, skaitymų knygose praeitis yra ir ypač dabartis yra. II klasei (skyriui) skirtoje knygoje iš 220 psl. yra ištisas didžiulis skyrius, užimąs gerą ketvitadalį knygos, pavadintas "Didžioji Spalio socialistinė revoliucija". Šitame skyriuje jau pačios kaikurios antraštės rodo, kas ten rašoma (Kaip gyveno valstiečiai iki Tarybų valdžios. Kaip gyveno darbininkai iki tarybų valdžios. Žiaurusis grafas, Kaip vienas ponas dieną ilgino, Spalio šventė, Vladimiras Iljičius Leninas, Josifas Visarionovičius Stalinas, Lenino tiesa, Labas rytas, Maskva, MTS, Kolūkyje, Kolūkio gyvulių ir paukščių fermose, Kolūkio darže, Raudonoji gurguolė, Kolūkiečių daina ir t.t.). Vyresniesiems skirtoje knygoje tokios medžiagos dar daugiau (Kremlius, Partija, Gruzijos širdyje, Lenino biustas, Keturi komunarai, Įmonės daina, Jau pakilo mūsų žemė, Už taiką ir t.t.).

Patys skaitinių pavadinimai rodo, kuo turi gyventi ir ko mokytis Lietuvos šiandieninių mokyklų vaikai. Kas tėvams buvo brangu, tai jau užmiršta ir palaidota, o ko jie nekentė, tai vaikams pilama į širdį, lyg medus. Visi tie nuodai nieko bendra neturi su Lietuva. Jie yra sovietiniai, jie iš lietuvių daro sovietinius piliečius, kurie nieko nesigailėtų "didžiajai tėvynei". Jiems skaitymuose pateikiamosios Dagestano legendos berniukas akmeniu pavirto, bet nepasakė Timūrui, kur yra vandens šaltinis. Cvirkos Stepukas neišdavė sužeisto bolševiko. Visais tokiais atvejais tiek vaikai, tiek suaugusieji yra didvyriai, ir mažo paprasto žmogaus jau nebėra. Niekšai buvo tik prieštarybiniais ir vokiečių okupacijos metais, kai bolševikai tąda turėjo progos rodyti savo didvyriškumą. Kadangi knygos bus ruoštos tuojau po karo ir iki šiol vis be pakeitimų kartojamos naujomis laidomis, todėl nenuostabu, kad to išpūsto bolševikinio herojizmo ir propagandinės laikraštinės neapykantos vokiečiams gana daug pridėta (tokie išsireiškimai vaikams, kaip "sužvėrėję fašistiniai budeliai", "muškit prakeiktuosius okupantus!").

Bet augančioji Lietuvos karta mokoma ne tik dievinti Leniną, Staliną, Černiachovskį ar keturis komunistus, sušaudytuosius po 1926 m. gruodžio 17 d., ar bolševikinės didvyres Melnikaitę ir Kosmodemjanskają, ar Klemensą Žutą, apie kurį rašo J. Palemonas-Paleckis. Didžiuma tų asmenų jau yra mirę, paversti "didžiosios tėvynės" ar "didžiojoje tėvynėje" mažosios įvairaus laipsnio šventaisiais, bendriniais ar parapijiniais. Kaip ir visų, taip ir bolševikinių šventųjų dorybės — siektinasis paprasto žmogaus idealas. Kaip siekti ir pasiekti šito idealo — štai tas tikslas, kuris yra skirtas bolševikinei mokyklai, besistengiančiai iš pagrindų pakeisti žmogų.

Sovietinis žmogus — kolektyvinis, bet kolektyvizmo pastangos milijonus žmonių nuvarė į kapus Rusijoje ir Ukrainoje, kai ten buvo suvalstybinta žemė (gana atvirai šitą vyksmą yra pavaizdavęs Šolochov savo "Pakeltoj velėnoje"). Aišku, kad ir Lietuvoje didžiausias rūpestis bolševikams buvo — suvalstybinimas žemės ir kitos smulkiosios nuosavybės (didesniųjų pramonės įmonių suvalstybinimas tegalėjo paliesti tik mažą procentą gyventojų, turėjusių tas įmones, o miškai, vandenys, geležinkeliai buvo suvalstybinti pačios n e p r i klausomosios Lietuvos). Kaip ūkininkas ar mažo namelio savininkas ar smulkus amatininkas jaučiasi, kai jam atimama iš rankų nepriklausomybė sau ir savo šeimai užsidirbti duoną iš seno jam priklausiusioje ar jo paties pirktoje žemėje ar gyventi jo per vargą įsigytame namelyje ar įsakoma nugabenti amatininkų artelėn stališkuosius ar kurpiškuosius įrankius, tą jausmą gali suprasti kiekvienas lietuvis, kuris ką nors turėjo. Tą jausmą nugalėti bolševizmas stengiasi bent augančioje kartoje, nes senajai jau nebėra išsigelbėjimo. Stebuklingiausia, kad lietuvis, kuris mokėjo gerbti valstybės turtą (išimčių visur yra!), staiga jau mokyklos suole turi iš skaitymų knygos mokytis gerbti bendrąją nuosavybę! IV klasės (skyrius) knygoje išspausdintas Lenino našlės N. Krupskajos ilgas pamokymas vaikams, pavadintas "Mano" ir "mūsų". Krupskaja ten pradeda nuo pasikalbėjimo apie berniuką, kuris sienoje pasikabino Lenino paveikslą, išplėštą iš knygos. Krupskaja užsipuolė jį:

"— Juk tu pagadinai knygą.

"— Aš ne iš savo", — atsakė jai vaikas, nes paveikslas buvo išplėštas iš bibliotekos knygos.

Toliau ji pateikia vaikams savo išvedžiojimus dėl sukolchozintos žemės ir dėl kitokio valstybės turto. Kaip, pagal Krupskają, galvojo prieškolchozinių laikų ūkininkas, čia gal ir ne tiek svarbu minėti. Žymiai svarbiau, kaip ji moko vaikus žiūrėti į dabar suvalstybintą turtą ir kaip ji nupasakoja esamą padėtį.

"Stovi, būdavo, traktorius lauke pamirštas", rašo ji, "visi vaikščioja pro šalį, ir niekam jis nerūpi. Niekas negalvoja, kad reikia jį į daržinę įtempti. Lyja, sninga, o traktorius vis tebestovi lauke. "Ne mano" traktorius, "nėr ko man" rūpintis juo".

"Brigadininkas", toliau ji rašo, "kuris turi rūpintis arkliais, eina gulti nutaręs, kad arkliai nepastips, jei naktį pastovės nepašerti. Jei arklys būtų nuosavas — tada kas kita".

Ji toliau rašo ir apie mokinius, kurie grobsto mokyklos knygas, įmonėse kemšasi į kišenes saldainius, vagia elektros lemputes. Žinoma, Krupskajai gal ir netektų atverti kasdieninio gyvenimo žaizdų, jei tas traktorininkas ar arklių brigadininkas turėtų žmoniškas gyvenimo ir darbo sąlygas ar vaikas namie elektros lemputę... Valstybės išnaudojamas vergas turi prasimanyti kaip nors, kad galėtų gyventi!

Bet valstybė, negerindama žmogaus gyvenimo sąlygų, tepakišdama tik savo idealizuojamų šventųjų paveikslus, kaip sektiną pavyzdį, stengiasi iš mažumės įdiegti jam visiškai kitus dorovinius dėsnius. "Kurkite naują gyvenimą, naują buitį, naują kultūrą, kaip kūrė Iljičius."—Išspausdintas Stalino pasakymas vadovėlio pirmajame puslapyje. Kaip tą naująjį gyvenimą sukurti? Pirmiausia su šaknimis reikia išrauti visas piktžoles. Piktžolėmis apibūdinti II klasei (skyriui) skirtoje knygoje išspausdintas vaizdelis apie mokinių ekskursiją per laukus. Jis labai būdingas suprasti tam naujajam žmogui. Ten, be kita ko, rašoma:

"Mokytoja sustoja ir glosto varpas. Jos čeža ir tarytum skamba. Paskui iš pakraščio mokytoja išrauna mėlyną rugiagėlę.

"— Mokytoja, — sako Saulytė, — kodėl išrovėte? Ji tokia graži!

"— Nieko, Saulyte, — atsako mokytoja, — ji graži, bet priešas, kenkėjas. Priešų negalima gailėtis. Rugiagėlė — baisus javų priešas, piktžolė".

Štai jums K. Binkio ir kitų poetų apdainuotoji rugiagėlė ("Vien tik mėlyna akyse, žemėj, ore ir danguj...")! Štai jums socialistinis realizmas, negalįs pakęsti nieko, kas neįsijungia į socialistinę "statybą" ir kovą prieš "kenkėjus-piktžoles"! Nesvarbu čia, žinoma, tai, kad rugiagėlė yra piktžolė, kad su šita naująja šviesa į ją sunyksta visa senoji rugiagėlės romantika, kaip ir kolchozan išeinančio ūkininko sodyba su romantiškais prieklėčiais ir jo paties sodintomis obelaitėmis, bet ypatingas pats tas šio žolyno pakartotinis išvadinimas priešu, kenkėju ir skiepijimas minties nesigailėti. Tai naujojo, bolševikinio, žmogaus stuburkaulis, kurį jam suteikia bolševikinė mokykla, kad jis būtų panašesnis į Leniną, kuris, kaip tvirtina anglų filosofas Russel, su džiaugsmu kalbėjo apie žudymą (B. Russell savo knygoje "Unpopular Essays" rašo šitaip: "Kai aš susitikau su Leninu, tai jis man sudarė žymiai menkesnį įspūdį, kad tai esama didelio žmogaus, negu buvau tikėjęsis, susidariau ryškiausią įspūdį jo fanatiškumo ir mongoliško žiaurumo. Kai paklausiau jį dėl socializmo žemės ūkyje, tai jis žibančiomis akimis paaiškino man, kaip supjudęs neturtinguosius kaimiečius prieš turtinguosius, "ir tie tuojau iškarstė juos ant artimiausių medžių— cha! cha! cha!" Šitas jo kvatojimasis prisiminus skerdynes užšaldė man kraują.").

Pagaliau Anglijos užsienių reikalų ministerija pasisakė, kad prieš ketverius metus pabėgę jų du aukšti pareigūnai, buvo Rusijos šnipai. Jie dabar dirba Maskvoje.

Nors naujasis lietuvis savo istoriją turi pradėti jau nebe nuo Mindaugo ir Gedimino, bet nuo Lenino ir Stalino, nors jo pažiūra į pasaulį turi būti tokia, kaip Lenino ir Stalino — viskas tik "didžiajai" tėvynei, visą meilė jai, o neapykanta visoms rugialėliškoms piktžolėms, kenkėjams, bet jis turi išmokti matyti net ir tai, ko nėra, taip pat iš mažumės, būdamas mokyklos suole, ir nematyti, kas yra.

Taigi vaikams knygon dedami apsakymėliai, kur pasakojama apie Mičiurino sodus — šalčio nebijančias ir burnoje tirpstančias kriaušes, kiaušinio didumo slyvas, abrikosus ir vynuoges, jievose ir šermukšniuose sirpstanias vyšnias (ana, L. Janušytės viename pasakojime kažkur prie Nevėžio pionieriai jau pradeda auginti tokius sodus, jei patikėsime autorei!). Su tokia romantika pasakojama ir apie fabriko darbą ("Staklės-milžinai pačios ir pragręžia, ir drožia, ir padeda gatavas dalis ant nuostabaus keliuko. O darbininkas tik prižiūri jas, kad jos sutartinai dirbtų. O kai reikia sustatyti mašiną iš gatavų dalių, nuostabusis keliukas vėl padeda darbininkams. Darbininkai stovi šalia keliuko. Jis pats atneša jiems, kas reikalinga. Ir darbininkai greit sustato automobilį iš dalių", rašo M. Iljinas ir E. Segalis). Bet tokia mičiuriniškų sodų, fabrikuose lengvai automobilius gaminančių darbininkų, į pionierius besiveržiančių vaikų, būsimųjų Lenino ir Stalino tėvynės didvyrių romantika, aišku, tėra ir tegali būti tik "didžiojoje" tėvynėje. Kitur gyvena žvėrys, o ne žmonės, kurie kitus smaugia ir išnaudoja. Tuos kitų kraštų žmones pavaizduoja du apsakymėliai apie Amerikos negrus ("Džimo likimas" II sk. knygoje ir "Pietinė valstija Alabama" IV sk.).

Jei vėl grįžtume prie ano žemaitės tvirtinimo, kad parvažiavusi ji neradusi Lietuvos, tai mes, labai galimas dalykas, turime vilties pačią Lietuvą rasti, bet jau kitą. Ar ten pakelės šermukšniai ir jievos augins vyšnias, ar mičiurininės kriaušės tirps burnoje — sunku pasakyti, dėl to labai galima suabejoti ir netikėti. Bet kad jaunoji karta mokyklose auklėjama nulietuvinta, nebepažįstanti savo tautos praeities, kad jai tautiškumas nebevaidina jau vaidmens, kad jai skiepijama neapykanta viskam, kas netarybiška, viskam, kas buvo rugiagėliška-piktžoliška, tai rodo tarybiniai vadovėliai, naudojami dabar Lietuvos mokyklose.

Tai nuotraukos iš Rusijos, kur besilankąs JAV Atstovų Rūmų narys J. Holt šio karininko (kairėj) revolveriu buvo grasomas, kam jis kalbina žmones. Dėl šio incidento buvo įteiktos dvi notos, bet rusai nė nemano atsiprašyti.

Nuomonės

PRIEVOLĘ REIKIA ATLIKTI TYLIAI

Maloniai prašau Nuomonių skiltyje atspausti sekantį mano pareiškimą.

Mano straipsnyje "Ar mūsų jaunimas tik maištauja" būsiu užgavęs Clevelando gegužinės rengėjus. Jos pelnas buvo skirtas vietiniam karo invalidui paremti.

Dėl netikslios informacijos, nors ir su prielaida, paminėjau pelno gavus kelioliką dolerių. Tikrenybėje gi esą gauta virš šimto. Tikiu, kad ta suma gauta tiesioginiai iš gegužinės pelno, o neįeina paskirų asmenų aukos, įteiktos jos visai nelankant. Labai apgailestauju geranorius rengėjus, jei juos būsiu įskaudinęs.

Atsiprašydamas tačiau lieku nuomonės, kad toks metodas, nors jis ir tikrai geraširdiškas būtų, nėra efektyvus anai problemai išspręsti. Paramos vajus turėtų būti vykdomas solidariai visos mūsų visuomenės ir be kurio mažiau deramo garsinimo. Mūsų Laisvės Kovų Invalidų vardas yra per garbingas, kad mes jį gegužinėmis reklamuotume. Be to, simboliniai, tas primena lyg baliaus trupinius vargšui.

Mes savo prievolę turėtume sugebėti atlikti tyliai ir mažiau komplikotoje formoje. Gegužinės surengimas pareikalauja daug laiko ir pasišventimo, gi pajamų didelė dalis atitenka ne remiamajam. Svaresnės paramos reikalas tuomi greičiausiai nebuvo ir Clevelande išspręstas. Na, o kaip su kitais karo invalidais, kurie gyvena išsiblaškę ne tik Amerikoje, bet Vokietijoje ir kitur?!

Dar kartą pareiškiu, kad rengėjų geri norai yra girtini.

Pagarbą reiškiantis

J. Mockus

ATKREIPKITE DĖMESĮ

Tokių plokštelių (gramafonams) albumose dar nėra buvę:
V. Januškaitės 15 dainų $8.00
P. Bičkienės 8 dainų $5.50
P. Radzevičiūtės 6 dainų $3.50
S. Liepos 8 dainų $5.50
Kalv.-Matekaitienės 8 d. $6.00
Švedo-Marijošiaus 14 dainų $8.50
Čikagos Vyrų Choro 12 d. $8.00
Čiurlionio Ansamblio 15 d. $10.00
A. Kuprevičiaus piano 9 (Čiurlionio) kūriniai 5.00

Katalogų ir kitų informacijų reikalaukite, juos siunčiame į visus kraštus. O vaikams vežimėliai reto gražumo (gauti iš Europos), kainos nuo $47.00.

Be to rasite dar šias prekes: RAŠOMAS mašinėles visok. raid nuo 67 dol. Foto aparatus Leica. Retina nuo 45 dol. Laikrodžius šveicariškus nuo 18 dol. Gramafonus įvairių rūšių nuo 9 dol.

Šias ir kitas čia neišvardintas plokšteles gausite pas J. Karvelį, 3322 So. Halsted St., Chicago Ill., tel. YA 7-0677.

DIRVA

atlieka įvairius spaudos darbus. Jūs galit pigia kaina atsispausdinti profesines korteles, įvairias blankas, vakarams biletus, vestuvių pakvietimus, plakatus ir kt.

Užsakymai priimami ir paštu.

DIRVA — 1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio
Telef.: HE 1-6344

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Anglų kalbos skaitymas — V. Minkūnas 2.00
Anoj pusėj ežero — P. Andriušis 1.50
Aukso kirvis — Juozas Švaistas 2.50
Apie laiką ir žmones — J. Aistis 2.50
Audra Žemaičiuose — Vl. Andriukaitis 2.20
Atlaidų pavėsy — P. Abelkis 4.00
Aukso ruduo — M. Vaitkus 1.25
Būdas Senovės Lietuvių... — Sim. Daukantas 4.00
Būkite sveiki — Dr. S. Biežis 2.00
Baltasis Vilkas — K. Binkis 1.00
Balutis — J. J. Bačiūno leidinys 1.50
Buriavimas ir jūrininkystė — B. Stundžia 2.00
Cezaris — Mirko Jelusič 2.00
Didžioji Virėja — V. Varnienė 6.00
Didžioji kryžkelė — B. Brazdžionis 2.00
Duktė — Alė Rūta 2.40
Daiktai ir nuorūkos — Leonardas Žitkevičius 1.00
Don Kamiliaus mažasis pasaulis — Guareschi 3.50
Didžiosios atgailos — R. Spalis 3.50
Doleris iš Pittsburgho — Stepas Zobarskas 0.80
Eldorado — J. Svaistas 1.80
Gyvačių lizdas — Francois Mauriac 2.60
Gimdytoja — Francois Mauriac 1.75
Gabija, literatūros metraštis 6.50
Gintariniai vartai — N. Mazalaitė 2.00
Gyvulių ūkis — George Orwell 1.00
Giesmė apie Gediminą — B. Sruoga ir V. Petravičius 2.00
Jaunai inteligentei — V. Andriukaitytė 1.25
Kryžkelės — A. Vienuolis 3.50
Kaimynai — J. Paukštelis 2.50
Kaip jie mus sušaudė — J. Petruitis 1.80
Kuprelis — Ignas Šeinius 2.00
Keliai ir kryžkelės — Putinas 2.50
Kon-Tihi, — Thor Heyerdahl 3.75
Kaimiečiai — V. S. Reymont I-II-III-IV
I ir II dalis ..... po 3.00
III ir IV dalis ..... po 3.50
Kudirkos raštai 5.00
Loreta — Stasius Būdavas 1.80
Kregždutė I — A. Rimkūnas 1.50
Kregždutė II — A. Rimkūnas 2.75
Kiškučio vardinės — Stasys Džiugas 1.50
Lietuvos Istorija — Sruogienė 3.00
Lietuvos pinigai — Juozas K. Karys 5.00
Lietuva — A. Bendorius 2.75
Laiškai žmonėms — G. Papini 2.00
Moters širdis — Guy de Maupassant 2.60
Lyrikos kraitis
Medžio raižiniai — Ign. Končius 5.00
Mikuckis 2.50
Milžino paunksmė — Balys Sruoga 2.50
Mėnuo vad. medaus — N. Mazalaitė 2.50
Naktys Karališkiuose — L. Dovydėnas 2.00
Ora pro nobis — J. Gliauda 4.00
Orfėjaus medis — A. Nyka-Niliūnas 3.00
Pažemintieji ir nuskriaustieji — F. M. Dostojevskis 2.50
Popular Lithuanian Recipes — J. J. Daužvardienė 2.00
Po Tėvynės dangum — Žodžiai vytės Nemunėlio. Paveikslai V. Augustino 2.00
Pragaro pošvaistės — V. Alantas 3.50
Pirmas rūpestis — Jurgis Jankus 2.00
Pietų vėjelis — Vytė Nemunėlis 1.00
Paklydę paukščiai I — Jurgis Jankus 2.20
Paklydę paukščiai II — Jurgis Jankus 2.60
Pietų kryžiaus padangėje — Sudarė Gaučys 4.50
Paskutinis Prūsų sukilėlis — M. Springborn 2.00
Petras Širvokas — Juozas Švaistas 2.75
Po raganos kirviu — Jurgis Jankus 1.50
Pabučiavimas — J. Grušas 1.50
Rytų pasakos — V. Krėvė 3.00
Raudoni batukai — Jurgis Savickis 1.50
Sudie, pone Čipse — James Hilton 0.75
Strėlė danguje — Henrikas Radauskas 2.00
Saulės Takas — Nelė Mazalaitė 3.50
Šilkai ir vilkai — Runcė Dandierienė 1.00
Senųjų lietuviškų knygų istorija — V. Biržiška, kiet. virš. 3.00
papr. virš. 2.00
Saulutė debesėliuos — L. Žitkevičius 1.50
Šventieji akmenys — Faustas Kirša 2.00
Šventoji Lietuva — Jurgis Savickis 3.00
Teresė Neumanaitė — J. Burkus 3.00
Tipelis
Trumpa diena — Alė Rūta 4.00
Pulgis Andriušis (irišta) 3.00
Tomas Nipernadis — August Gailit 2.50
Tarp pelių ir vyrų — John Steinback 1.25
Užgeseęs sniegas — Aloyzas Baronas 2.50
Ugnies pardavėjas — Balys Rukša 1.00
Uždraustas stebuklas — Stasius Būdavas 2.60
Užuovėja — M. Katiliškis 3.50
Vanagaitis — monografija 2.00
Valerijono lašai — Dr. S. Aliūnas 1.00
Vilnius Lietuvos gyvenime — Dr. A. Šapoka 1.50
Velykų pasakos — N. Butkienė 1.00
Vyturėliai Laukuose — Vikt. Šimaitis 0.75
Trylika nelaimių — R. Spalis 1.25
Vaikų knygelė — M. Valančius 1.80
Varpai skamba — Stasius Būdavas 2.50
Žemaičių krikštas — P. Abelkis 2.50
Žemaitis nepražus — Balys Sruoga 3.00

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigus siųskite:
DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

KAS SUKA ANTRĄ AMERIKOS POLITIKOS RATĄ?

(Tęsinys iš pereito nr.)

Senatoriaus William E. Jenner atidengimų tolesni daviniai

Kitos pinklės tai siūlymas įsteigti dvi Kinijas, ir anksčiau ar vėliau, laisvąją Kiniją pavesti UN globon. Mes žinom kur tas nuves. Kai raudonoji Kinija bus saugiai įvesdinta į UN kaip "taiką mylinti valstybė", ji pareikalaus, kad Formoza būtų atiduota ir prijungta Kinijai. Ir kaip įrodymas, kad tas turi būti padaryta, bus pacituojama Kairo deklaracija, kad mes esam pasižadėję tai padaryti.

Gal pats didžiausias pavojus yra paskutinėmis dienomis išleistas pareiškimas, kad mūsų valdžia pasirengusi prašyti kitų UN narių padėti patruliuoti tarp Kinijos ir Formozos esančius vadnenis. Tas reikštų galą visoms pretenzijoms ar tai proamerikoniškos ar anti-komunistinės politikos. Tai reikštų kitą "pergalę", panašiai kaip Korėjoje.

Ką kas bendrai apie UN manytų, visi geri amerikiečiai privalėtų sutikti su keliais faktais. Sovietų Sąjunga yra UN narys, kaip ir jos satelitės. Rusija turi nuolatinę vietą Saugumo Taryboje, su veto teise. UN neturi pasižadėjimų remti laisvę. Ji skirta laisvoms tautoms, ji skirta ir komunistinėms tautoms. Jos štabe tarnauja atvirų komunistų dalis, bet joje veikia ir didokas skaičius slaptų komunistų.

UN pastaru laiku nutarė sumokėti didelius atlyginimus eilei amerikiečių komunistų, kurie senato tyrinėjimo komisijos buvo įtarti komunistais ir paliuosuoti iš UN tarnybų.

UN yra viduryje, besisupanti kaip ant lentos, padėtos per balkį, laisvojo ir komunistinio pasaulių. Kiek ji gali mums prielankumo parodyti — tai tik paskelbdama savo neutralumą. Tai niekas daugiau, kaip atviras koegzistavimas su komunistiniu pasauliu.

UN yra agentas abiejų, komunistinių ir anti-komunistinių valstybių. Ji neturi pateisinimo rodyti prielankumą laisvajai pusei. Ji niekad ir nepretendavo tai daryti. Niekur tarp gausybės dokumentų, išeinančių iš UN nesiranda žymių, kad UN būtų nusistačius laisvosios pusės interesams. UN dirba "taikai", gerovei, vienam pasauliui. Ji nei nepretenduoja dirbanti laisvei.

Gauja stipriai įsigalėjusi

Kodėl aš tikrinu, kad pastangos suminkštinti Formozos atveju nusistatymą — taip pavojingos Amerikos interesams, tokis begėdiškas sulaužymas mūsų moralinių įsipareigojimų — gali paimti viršų nežiūrint rimtų prezidento ir kongreso pasižadėjimų pravesti tikrą Amerikos akcijos liniją?

Priežastis yra tokia. Gangsterių gaują negalima suvaldyti rašyta sutartimi. Pasalingos jėgos grupę valdžioje negalima sutramdyti valstybiniu raštu. Revoliucinės juntos, kurios tikslas yra paglemžti suverenumą, negalima suvaldyti kongreso rezoliucija. Vienatinis atsakymas atkakliai politinės akcijos grupei, pasimojusiai sunaikinti Amerikos garbingumą, tai politinės akcijos grupės pasiryžimas remti Amerikos idealus ir ginti valdžioje asmenis, kurie tiems idealam ištikimi.

Mes kalbėjom palaidai ir paviršutiniai apie šią pasalingą jėgos sistemą. Tačiau kalbų jau nepakanka. Mes vadinom tai Achesono užeisnio politikos produktu. Ši dviguba užsienio politikos kontrolė mūsų valdžioje operavo jau prieš 1940 metus prie Roosevelto patarėjo Harry Hopkins. Ji operavo Achesono laikotarpiu, tačiau ji operuoja lygiai taip sekmingai po to, kai jis pašalintas. Neturim jokios priežasties manyti, kad ta grupė neteko savo įtakos su Achesono pasitraukimu. Viskas, kiek mums žinoma, rodo priešingai.

Kas gi yra tie žmonės, apie kuriuos mes kalbam? Kokiais pagrindais jų galybė remiasi? Mūsų painiavų dalis paeina nuo to, kad ta grupė visai neveikia konstituciniais dėsniais. Mūsų legalus užsienio politikos štabas dirba State Departamente sulyg prezidento direktyva ir kongreso nustatytuose politikos rėmuose. Tačiau ta pasalinga užsienio politikos konspiracija operuoja visur. Kaip plintąs vėžys, ji ignoruoja visą įgimto, sveiko organizmo lygsvarą.

Operuoja Baltuosiuose Rūmuose, State Departamente

Ši kolektyvistų mašina operuoja iš dalies State Departamente, iš dalies Baltųjų Rūmų sekretoriate; operuoja aukštuose sluogsniuose krašto apsaugos vedėjų tarpe, užsienio operacijų administracijoje, slaptoje žinyboje. Betgi svarbi jos dalis operuoja už valdžios ribų. Ją galima rasti spaudoje, partijose, universitetuose, darbo unijose, bizniuose, ir UN organizacijoje. Svarbiausia tai, kad šios politikos mašinos visos dalys veikia koordinuotai. Jos veikia diriguojamos kuriame nors kontrolės punkte, kurio negalim matyti.

Mes bandėm kaltinti mūsų prezidentus, State Departamentą, valdžioje esančią partiją už mūsų nepasisekimus užsienio politikoje. Aš esu įsitikinęs mes neatpažinsim to objekto, kurį turim nugalėti, kol neįsitikinsim, kad jis nėra mūsų legalios valdžios dalimi. Tai yra revoliucinė junta, operuojanti viduje mūsų valdžios ir per valdžią, tik ne mūsų valdžiai, ne mūsų kraštui.

Kas palaiko šį jovalą toje galingoje padėtyje anksčiau demokratų, o dabar respublikonų administracijose? Kodėl trys prezidentai ir daugelis kongresų nepajėgė jo sunaikinti? Tai ilga pasaka, kurią galima trumpiausia atpasakoti — tai atkaklus spaudimas grupių, propaganda ir gausus pinigų aikvojimas.

Galėtumėt klausti manęs, ar ši grupė yra grynai komunistų diriguojama. Abejoju ar mūsų problema yra taip paprasta. Ta grupė, mes žinom, turėjo komunistų partijos narius ir komunistų agentus, ir dar jų tebeturi. Jon įeina socialistai, vieno pasaulio kolektyvistai, ambicingi, godūs valdyti induvidualistai, norį nelaimės valandoje pasistumti priešakin krašto kaštais. Jon įeina taikytojai ir kolaboratoriai, kurie tiki galį pasiekti susitarimo su grobišiais, kurie tiki galį gauti balsus ar jėgą, sutartis ar reklamą iš komunistų. Jon įeina ir nekaltų, menko supratimo žmonelių, mėgstančių didelius, neturinčius prasmės žodžius.

Nežinau kokia proporcija čia yra komunistai, tik žinau tikrai, kad viskas, ką jie daro, taikoma Maskvos naudai, ir kad jie yra Maskvos diriguojami.

(B. d.)

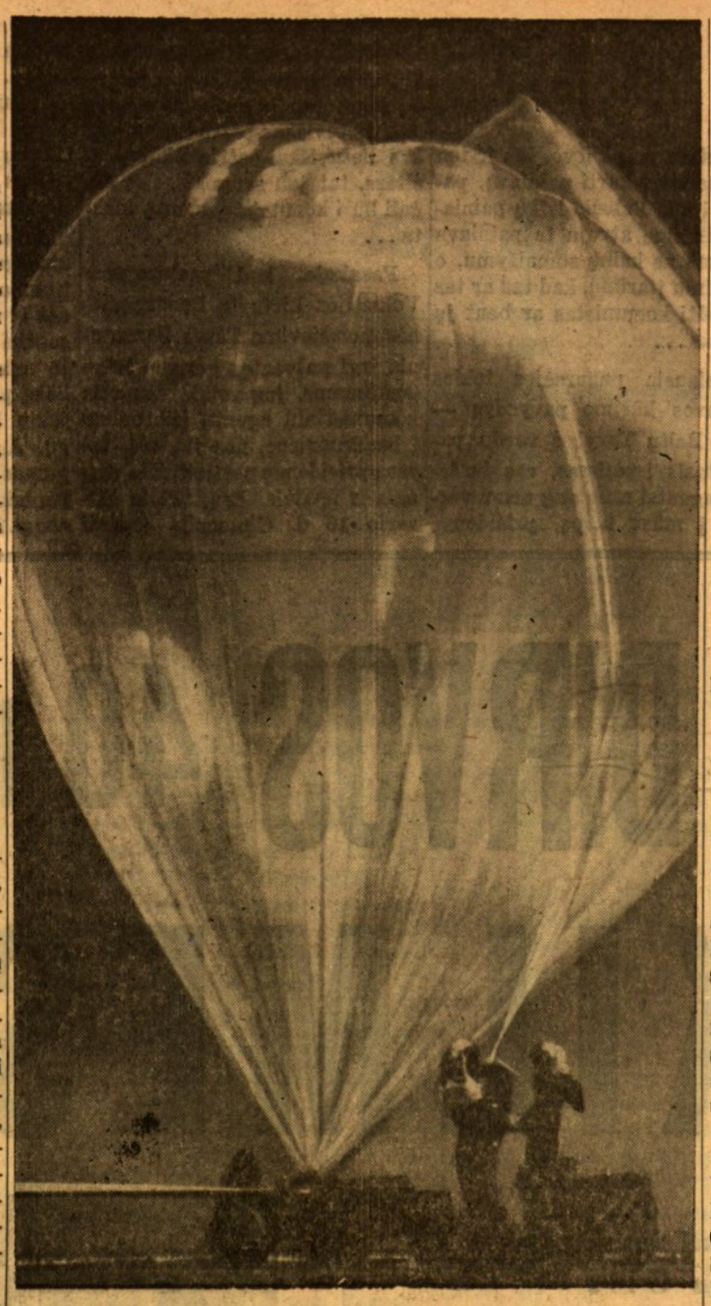

175 pėdų aukščio balionas, paleidžiamas į erdves oro sąlygoms tirti iš Lowry aviacijos stoties, Denver.

Kanto tautinė kilmė

V. ŠIRVYDAS

Dr. M. Anyso pakylėtas (net trijuose mūsų laikraščiuose) filosofo Kanto tautinės kilmės klausimas prašosi toliau svarstomas. Pradėkime su pasidairymais enciklopedijose.

Britannica (1951 m. laida) sako: "His grandfather was an inmigrant from Scotland" (Jo senelis buvo ateivis iš Škotijos). Vokiškasis Meyers Konversations-Leksikon (Leipcigo 1890 m. laida) sako: "Sohn eines Sattlersmeisters, dessen Familie einer Tradition zufolge aus Schottland stammte" (Balniaus sūnus, kurio giminėje laikytasi padavimų apie kilmę iš Škotijos).

The American enciklopedija 1949 m. teigė: "His father, who spelled his last name Cant, was said to be of Scottish origin, though this is denied by some authorities" (Jo tėvas, rašęs pavardę Cant, sakoma, buvęs škotų kilmės, bet šitą kai kurie autoritetai neigia).

Kita amerikiečių enciklopedija, Colliers (1951 m.) rašo: "Jo tėvas buvo balnius ir su motina priklausė griežto dievobaimingumo, stipriai tada Karaliaučiuje Liuterio sektai. Dažnai teigiama, būk Kanto senelis buvęs škotų kilmės, ir Kantas neabejojamai tam tikėjo, bet pas daugumą vokiečių tyrinėtojų šis pasakojimas neranda pritarimo".

Anglų Chambers enciklopedija (1950 m.) pasakoja: "Jis sakosi, iš senelio, esąs škotų kilmės, bet stinga įrodymų. Jos tėvas buvo balnius. Neturtas, ir tėvų didelis dievobaimingumas padarė jam įtakos ir buvo priežastis jo kilniai sausų moralybės dėsnių".

Prancūzų Larousse enc. (1931 m.) sako: "Kant etait fils d'un sellier d'origin ecossais" (Kantas buvo škotų kilmės balniaus sūnus).

Taigi, iki nesenų laikų (1951 m.) žymesnės enciklopedijos nebuvo visai tikros apie Kanto tautinę kilmę. Lietuviui kilmė įdomi dviem požiūriais: 1) sužinoti tiesą, ir 2) jei, iš tikrųjų, ji lietuviška — būtų šilta lietuviškai krūtinei.

Sunku tikėti, kad H. Mortensenas, kuris scenon įžengia naciams prielankus, lietuviams — ne, turėtų pasisekimo teisybę nustatyti. Todėl Dr. A. gerai padarė, įrodydamas jo teorijos apie kuršišką Kanto kilmę nepagrįstinumą. Tačiau, paties Dr. A. pridėti skatikai, taip pat, kritikos neišlaiko. Škotiška Kanto kilmė jam "gryna mistifikacija", nes: 1) Škotijoj (ir Anglijoj) nėra pavardžių artimų žodeliui Cant-Kant; 2) "nesąmonė galvoti, kad škotas būtų imigravęs į Klaipėdą", ir 3) Kantas pasauliui savo škotišką kilmę skelbęs, nes to laikotarpio dvasia liepusi šalintis lietuviškosios.

Regis, visi sutinka, kad Kanto prosenelis buvęs Ričardas Cant. Ričardų nėra nei pas lietuvius, nei pas kuršius, nei pas vokiečius, bet jų gorčiais semk pas anglus ir škotus, karaliais pradedant, elgetomis baigiant. O vienas anglų poeto, Chauder, kūrinių, parašytas 1387 metais, netik turi "The Canterbury Tales" vardą, bet papasakoja apie vytį, kuris daręs su kryžiokais "reizus" į "Lettowen". Canterbur buvo žymus (ir tebėra) katedrinis miestas, ir jo varde žodelytis "Cant" stovi kaip pirštas.

Tariomoji "nesąmonė" apie kokio nors škoto emigravimą Klaipėdon išrodo sąmonė istorijos šviesoje. Pernai, kada pasaulis minėjo 150 metų Kanto mirties sukaktį, Anglijos valstybinio radijo leidžiamas savaitinis žurnalas "The Listener" paskelbė prof. Karl R. Popperio paskaitą "Apšvietos gadynės filosofas", kurioje Kantas apibūdintas kaip žmogus ir filosofas. Žurnalo skiltyse skaitytojai sukėlė diskusijų, kurių tarpe paliesta ir Kanto tautinė kilmė.

P. Wykeman laiškas redakcijai citavo klaipėdietį istoriką Johanną Sembritzkį — gaila, nepažymėdamas jo raštų šaltinių patikrinimui. Sako, Sembritzkis jau 1899 metais nustatęs, kad Kanto senelis nebuvęs ateivis iš Škotijos, bet 1918 metais jam pavykę nustatyti, kad prosenelis, Ričardas atvykęs į Rytų Prūsiją iš Škotijos 1630 metais. Šis Ričardas Cant buvęs narys nemažo škotų kareivių būrelio, parsisamdžiusio švedų karaliui, kuris tada, 1626-1635 metais kariavo su Lenkija.

Šapokos "Lietuvos Iistorija" apie šį karą sako: "Tada švedų karalius Adolfas Gustavas persikėlė kariauti į Lenkiją ir užėmė šiai priklausomą Prūsiją. Altmarke, 1625 metais pasirašyta šešeriems metams paliaubos ir švedams buvo pavesta kai kurie uostai, jų tarpe ir Klaipėda" (pusl. 309).

Škotų gausumą Prūsijoj (ir Vokietijoj) įrodo dvi anglo T. A. Fisherio knygos: "The Scots in Germany" (1902 metais) ir "The Scots of Eastern and Western Prussia" (1903 m.) Fisheris rašo: "Imanuelio Kanto senelio tėvas buvo škotas. Yra išlikęs juodraštis laiško — atsakymo švedų vyskupui Lindblomui, kuris filosofo klausinėjo, bene jie švedų kilmės. Kantas sako: "Man labai gerai žinoma, kad mano senelis buvo prūsų-lietuvių miesto Tilžės pilietis ir ateivis iš Škotijos" (pusl. 231). Iš tikrųjų, ne senelis, bet prosenelis buvo ateivis iš Škotijos.

Kitas "The Listener" skiltyse dalyvavęs diskusininkas, buvęs Karaliaučiaus universiteto profesorius H. E. Kiewe, dabar anglų Oksfordo universitete, sakosi savo laiku surinkęs 200 škotiškų pavardžių Rytų Prūsijos žinomų šeimų tarpe ir jas 1933 metais paskelbęs Karaliaučiaus dienraštyje, Koenigsberger Allgemeine Zeitung. Smarkiai supykę naciai studentai. Po jų suruoštos demonstracijos Kiewe išsikraustė Anglijon. Ypač pyko, kam maršalas Mackensen įrodytas kilęs iš škotų MacKenzie.

Kanto tariamą nedrąsumą skelbtis esant lietuvių kilmės tenka įrašyti prie niekam garbės nedarančių nepagrįstų prasimanymų. Aukščiau įvardintoje prof. Popperio, per Anglijos radiją pasakytoje paskelbtoje, sakoma:

"Šimtą penkiosdešimts metų atgal mirė Imanuelis Kantas, visą savo 80 metų išgyvenęs Prūsijos užkampio Karaliaučiaus mieste. Čia į pabaigą daug metų gyveno vienišas ir draugai tarėsi be didelių iškilmių laidoti. Bet amatininko sūnaus laidotuvės pasidarė karališkomis. Vos miestą apibėgo žinia apie jo mirtį, kaip žmonės pradėjo būriais rinktis, reikalaudami velionį pamatyti. Laidotuvių metu viskas mieste sustojo. Į kapus lydėjo tūkstantinės minios ir skambino visų bažnyčių varpai. Tų dienų pasakotojai sakė, Karaliaučius niekad pirmiau tokių dalykų nebuvo matęs.

"Tokį stebėtiną žmonių jausmų sukilimą sunku išaiškinti. Argi jo priežastis, kad Kantas buvo didelis filosofas ir labai aukštos doros žmogus? Man rodos, čia būta ko tai daugiau. Norisi tikėti, kad monarko Fridricho Wilhelmo valstybėje bažnyčių varpai ataidėjo Amerikos ir Prancūzijos revoliucijų iškeltus laisvės šūkius. Aš drįstų tvirtinti, kad Kantas savo piliečiams pasidarė tų idėjų kūnas. Jie tūkstantinėmis miniomis ir atėjo atiduoti pagarbą mokytojui, kuris jiems skelbė žmogaus teises, reikalavo visiems lygybės prieš įstatymus, ragino auklėtis pasaulio piliečiais, suokė vykdyti amžiną taiką, o, svarbiausia, siekti žmogaus laisvės apšvietos priemonėmis".

Absoliučių monarkų metu reikėjo drąsos skelbti tokias drąsias idėjas. Todėl, kas gi tikės, kad Kantas buvo nedrąsus pripažinti esąs lietuvių kilmės, jei, iš tikrųjų žinojo, jos buvęs? Be to, mūsų spauda dažnai cituoja jo žodžius vokiečiams, kur reikalavo leisti prūsų lietuviams šviestis gimtoje kalboje.

Kanto prosenelis, Richard Cant, buvo ateivis škotas, patekęs Rytų Prūsijon kaip švedų karaliaus samdinys švedų kariuomenėje, kare prieš lenkus. Jis čia vedė Heydekrugės (Šilutės) karčiamninko vokiečio Liederio dukterį ir mirė karčiamninku Tilžėje 1670 metais. Po tėvo mirties sūnus Hansas, kuris buvo pramokęs balniaus amato, vedė vokietaitę Reinsch ir nusikėlė gyventi į Klaipėdą, kur mirė 1715 metais. Jo sesuo ištekėjo už škoto, kuris, matyti, emigravęs į Klaipėdos kraštą.

Hanso antrasis sūnus, Johanes Georg (gimė 1683 m. mirė 1746 m.) apsigyveno Karaliaučiuje, buvo balnius, ir po tėvo mirties, 1715 metais vedė nurembergietę vokietaitę Oną Reginą Reuterytę. Ketvirtas jo devyneto vaikų buvo filosofas Imanuelis Kantas.

Tai Afrikos karūnuotieji paukščiai Washingtono zoologijos sode pirmą kartą susilaukė įpėdinio.

SVEIKINIMAS IŠ DAYTON

Malonu prisiminti Dirvos laikraščio 40 metų sukaktį. Dirva yra atlikus, ir šiandien atlieka prakilnius darbus savos tautos labui ir tautiečių skaitytojų kultūrinimui.

Linkiu Dirvai dar ilgus metus gyvuoti. Toksai laikraštis lietuviams reikalingas.

Ta proga siunčiu paramos 5 dol. Vėliau irgi nebus pamiršta parama.

J. A. Urbonas,
1302 Lamar St.,
Dayton 4, Ohio.

AR ŽINAI?

AMERIKOS PREZIDENTŲ NEGALAVIMAI

Pradedant šiuo šimtmečiu, JAV turėjo, su dabartiniu, dešimt prezidentų. Trys jų mirė pareigų metu. Ar ketvirtam, susirgusiam Eisenhoweriui, pavyks išbaigti terminą, kurio dar liko 15 mėnesių?

William McKinles (respublikonas, išrinktas 1896 m.) nušautas antro termino pusmetyje, rugs. 6, 1901 m.

Teodoras Roosevelt (Resp., buvęs prie McKinley viceprezidentu), baigęs terminą dar buvo išrinktas vienam terminui, iki 1909 m. Jis mirė 1919 m.

William H. Taft (Resp., išrinktas 1909), ištarnavo vieną terminą, iki 1913 m. Mirė 1930 m., buvęs Aukščiausiojo Teismo pirmininku.

Woodrow T. Wilson (dem., prezidentavęs du terminus, 1913-1921). Pirmo pasaulinio karo prezidentas, sunkiai dirbdamas, kad būtų įsteigta Tautų Sąjunga, nusivylė, kai Amerikos kongresas atmetė, prarado sveikatą. Jį pakirto panašus smūgis, kaip dabar Eisenhowerį, prezidentu beesant. Pragyveno dar trejetą metų ligotas, mirė 1924 m.

Warren G. Harding (resp.), išrinktas 1921 metais, mirė nebaigęs termino, tarnavęs du metus ir penkis mėnesius.

Calvin Coolidge (resp., buvęs viceprezidentu), išbaigęs Hardingo terminą, dar išrinktas kitam, 1925-29 m., mirė 1933 m.

Herbert C. Hoover (resp.), išrinktas vienam terminui, 1929-33, dar ir dabar gyvas, sulaukęs 80 metų amžiaus.

Franklin D. Roosevelt (dem., išrinktas 1933 m.), mirė tarnaudamas ketvirtą terminą, bal. 12, 1945 metais.

Harry S. Truman (dem.), išbaigęs Roosevelto terminą, išrinktas dar vienam terminui, baigė prezidentavęs 1952 metais, kada išrinko Eisenhower.

Eisenhoweris visas viltis deda į viceprezidentą, Nixon. Ir jeigu ne šis susirgimas, kandidatuodamas 1956 metais antram terminui, Eisenhoweris numatė viceprezidentu vėl reikalauti Nixoną. Viceprezidentus paprastai keitinėja partijos vadai kiekvienų nominacijų metu, jei prezidestu nominuoja ir tą patį asmenį. Viceprezidentai paprastai būdavo senyvo amžiaus žmonės.

Prieš viceprezidentą Nixoną, kuris dar palyginamai jaunas, 47 m., kairieji varo atkaklią kovą, nes jis kaip senatorius, pirmutinis uždarė sovietų agentą Alger Hiss į kalėjimą už vogimą valstybės dokumentų.

Susidariusi klika jau ruošia kitą respublikoną kandidatą 1956 metų nominacijoms, tai Aukščiausio Teismo pirmininką Warren. Jų tikslas Nixoną pastumti į šalį, jeigu Eisenhoweris išbus iki termino galo ir nominacijos ateis formaliu keliu. Respublikonai vadai numato, kad Eisenhower jau nekandidatuos.

K. S. K.

NAUJAS OLDSMOBILE?

Norėtumėt vieną turėti?

NORITE GERO PATARNAVIMO

ir

LAISVO SUSITARIMO?

Ateikit pas Alex KUNEVIČIUS

MICHAEL OLDSMOBILE CO.

10640 St. Clair Ave. MU 1-7000

Atidara pirmad.-trečiad.-penktad. vakarais. Šeštadienį po pietų.

Lietuviai keliauja garsindami Lietuvą

Rašo A. S. TREČIOKAS

Rugsėjo mėn. 14 d., nauju S. S. Independence laivu, iš New Yorko į Neapolį pirma klase išvažiavo 7 lietuviai ir per 150 kitataučių.

Po keturių dienų kelionės, rugsėjo 18 d. priplaukėm Azorų salas. Tai 9 salų grupė, kuri žinoma jau nuo 1351 metų. Visose, palyginti ankštose salose, gyvena per 287,000 gyventojų. Jų bendras sausumos plotas užima 890 kvadratinių mylių. Azoro salos jau nuo 15 šimtmečio priklausė Portugalijai.

Salų gyventojai yra gerai suorganizavę žuvininkystę, turi du didžiulius žuvies apdirbimo fabrikus. Daugiausia žuvies parduoda Portugalijai. Kadangi klimatas palankus, augina daug vaisių, įvairių daržovių, javų. Matyti ir daug raguočių.

Azorų salos didžiuojasi savo aukštais ir ypatingais kalnais, ypatingai Pico kalnu, kuris esąs 20,000 pėdų žemiau jūros lygio ir 7,613 pėdų virš jūros lygio. Bet tie kalnai, išsiveržus vulkanams, gyventojams padaro daug nuostolių.

Mes keliaujame patogiai. Laive dar yra daug neparduotų vietų. Gal bus pakenkęs laivų krovėjų streikas, kuris dar nebuvo pasibaigęs prieš laivui išplaukiant iš New Yorko. Mes, lietuviai, keliaujame patogiai. J. J. Bačiūnai savo buvusį kambarį turėjo progos pakeisti į vieną iš geriausių "svitų". Izabelė Dilienė gavo vieną kambarį sau, gi mes su Biežiais esame labai patenkinti savais. Maistas yra toks geras ir dažnas, kad dabartinius mūsų rūbus gal reikės atiduoti BALFui, gi jų vietoje platesnius įsigyti...

Laivo kapitonas Ernest H. Nelson mūsų lietuvišką grupę buvo pakvietęs savo svečiais ir viešniomis. Vaišino kokteliais ir kitokiais gardumynais. Ta proga susipažinome su laivo štabo nariais ir vėliau buvome jų pakviesti į kokteilio vakarą. Čia pasitaikė sueiti į pažintį su dr. Hans Smetana, kuris iš Valstybės Departamento, Washington, D. C., tarnybiniais reikalais vyksta su savo šeima į Tolimuosius Rytus. Su dr. Smetana buvo labai malonu lietuviškais reikalais pasikalbėti, kuris apie Lietuvą gerai informuotas ir apie daugelį dalykų prisiminė iš nepriklausomos Lietuvos gyvenimo laikų. Dr. Smetana aiškiai išsiskyrė iš kitų kaipo aukštos kultūros žmogus.

Valgomajame salone, greta mūsų stalo, yra kunigų stalas, prie kurio sėdi: arkivyskupas Joseph Ritter iš St. Louis, prelatas C. Donahue ir kunigai: C. Bosler ir T. J. Champoux. Pastarasis iš Springfield, Mass. pažįstąs daugelį lietuvių kunigų ir plačiai susipažinęs su lietuvių veikla, kurią aukštai vertina.

Sekmadienio vakare arkivyskupas J. Ritter vaišino mūsų lietuvišką stalą ir pakėlė **tostą už Lietuvos laisvę.** Mes, lietuvių grupės vardu, pirmadienio vakare pakvietėme arkivyskupą J. Ritter su jo palydovais kunigais būti mūsų svečiais ir ta proga padėkojom už jo linkėjimus LIETUVAI LAISVĖS.

Teko susipažinti ir su vyskupu John A. Donovan iš Detroit, Mich., kuris apgailestavo, kad Lietuvą ir jos gyventojus rusai komunistai naikina.

Lietuviai sujdomino kitataučius

Ona Biežienė specialiai suruoštame koncerte dainavo su dideliu pasisekimu lietuviškai ir angliškai. Dr. S. Biežis su Ieva Trečiokiene šokių vakare laimėjo pirmą dovaną. Marijone Bačiūnienė išlošė daugiausiai pinigų pirmam bingo vakare.

Dr. S. Biežis ir visuomenininkas Juozas Bačiūnas yra labai susirūpinę visuomeniškais reikalais ir dažnai rašo lietuviškai spaudai. A. S. Trečiokas rūpinasi, kad gerai pradėta kelionė iki galo gerai pavyktų.

Kelionė yra įdomi, nes pirmą sykį tenka keliauti šia linija. Nauji ir įdomūs vaizdai.

Mūsų laivas spausdina dienraštį The Sun-Lane News, kuris gauna žinias iš visų pasaulio kraštų įvairiais svarbesniais reikalais.

Gibraltaras — Britų stipriausia tvirtovė

1,500 jardų ilgumo ir tiktai dvejų kvadratinių mylių, o gyventojų net 28,000 yra. Kelių turi 25 mylios. Britų kareivinės, muzėjus, dvi skaityklos, 6 viešbučiai ir 4 ligoninės.

Beveik per visą tūkstantį metų šią tvirtovę valdė marokiečiai ir ispanai, prieš britų užėmimą, kuris įvyko 1704 metais.

DIRVA

LAUKIA

JŪSŲ TALKOS!

DAINŲ ŠVENTĖS KOMITETAS SKELBIA KONKURSĄ

JAV ir Kanados Lietuvių Dainų Šventės Komitetas skelbia dainos konkursą visiems lietuviams kompozitoriams, gyvenantiems laisvajame pasaulyje. Konkursui yra nustatytos šios sąlygos:

1. Dainos tekstą lietuvių gyvenimo arba tautos likimo tema pasirenka pats kompozitorius.

2. Daina privalo būti parašyta keturiems balsams mišriam chorui.

3. Rankraštis turi būti pasirašytas slapyvardžiu ir ne kompozitoriaus ranka. Atskirame voke turi būti įdėtas lapelis su kompozitoriaus vardu, pavarde ir tiksliu adresu bei kūrinio pavadinimu.

4. Kūrinys su abiem vokais turi būti siunčiamas šiuo adresu: JAV ir Kanados Lietuvių Dainų Šventės Komitetas, c/o Mr. J. Kreivėnas, 1602 So. 48 Ct., Cicero 50, Illinois.

5. Konkurso terminas baigiasi 1955 m. gruodžio mėn. 15 d.

6. Dainas įvertins Dainų Šventės Komiteto jury komisija, kurią sudaro šie muzikai: Aleksandras Kučiūnas — jury komisijos pirmininkas, nariai — Alfonsas Mikulskis, Izidorius Vasyliūnas, Vytautas Marijošius, Kazys Steponavičius.

7. Geriausiai įvertintos dainos kompozitoriui skiriama 100 dol. premija. Antrosios geriausiai įvertintos dainos kompozitoriui skiriama 50 dol. Abi premijos gali būti skiriamos už dvi dainas ir tam pačiam kompozitoriui.

8. Daina, laimėjusi pirmąją premiją, bus atliebama mišraus jungtinio choro Dainų Šventės metu.

9. Dainų Šventės Komitetas su nepremijuotų dainų autoriais tarsis atskirai dėl jų išleidimo.

Dainų Šventės Komitetas prašo visus lietuvius kompozitorius, nesvarbu kur jie begyventu, gausiai dalyvauti šiame dainos konkurse.

JAV ir Kanados Lietuvių Dainų Šventės Komitetas

Naujas Babelio bokštas?

Senajame Testamente pasakojama, kaip Dievas sukliūdė žmonėms užsimojimą pastatyti bokštą "iki dangaus" ir tuo būdu lyg ir susilyginti su pačiu Dievu: jis "sumaišė kalbas", tai yra padarė taip, kad žmonės ėmė kalbėti įvairiomis kalbomis ir taip susipainiojo, kad statybos nebegalėjo tęsti.

Dabar, jeigu jau ne pats Viešpats Dievas, tai bent kaikurie mūsų, lietuvių išeivijoje atsidūrusieji veikėjai, besitariantieji esą arčiau prie Dievo, šen ir ten ėmė bandyti kurti painiavą, panašią į aną Babelio laikų painiavą. Tik šiuo atveju ta painiava kuriama ne kalbų sumaišymu, o skleidimu įtarimų, kad tas ar tas gali būti komunistas ar bent jų agentas...

Labiausia pagarsėjęs tokios painiavos kūrimo pavyzdys — tūlos Baltų Tarybos vardu paskelbtasis įspėjimas, esą bolševikų agentai maždaug urmu veržiasi į mūsų tarpą, prisidengę patriotiškų organizacijų vardais ir patriotiškais šūkiais. Vadinasi, jeigu jau organizacijos vardas lietuviškas-patriotiškas, ar kas lietuviškai-patriotiškai prasitars, tai jau saugokis, nes čia gali būti komunistų agentų klasta...

Pasakoja, kad pastarajame Vokietijos Lietuvių Bendruomenės suvažiavime Tėvas Bernatonis irgi pašventęs gerokai laiko įspėjimams, jog reikia saugotis komunistinių agentų įsibrovimo į bendruomenę, nes jie, esą, tai darą prisidengę patriotiniais vardais ir šūkiais. Esą, net ir Vasario 16 d. Gimnazija galinti gauti aukų iš kokių įtartinų šaltinių... Vadinasi, net šiam tikslui aukojantieji jau gali būti įtarti, kad jie tai daro piktais tikslais. Kaip atskirti, kuris patriotas ar aukotojas geras ir kuris komunistų agentas?

Atsargumo visur reikia, bet atsargumas nuvestas iki kraštutinumo, gali būti pavojingesnis net ir už neatsargumą. Toks visuotinis įtarinėjimas lietuviškoje veikloje gali sukelti tik babelišką painiavą ir sugriauti ją be jokių bolševikų agentų pastangų. Ar toks neprotingas atsargumas skatinamas tikrai iš susirūpinimo lietuviškos veiklos apsauga?

Galbūt apsauga, bet apsauga ne lietuviškos veiklos apskritai, o greičiau tik apsauga tos veiklos monopolio vien tiktai tų rankose, kurie skelbiasi esą "arčiau prie Dievo".

Neseniai laikraščiuose pasirodė pasakojimas apie Kanados St. Catharines lietuvių koloniją, kaip pereitais metais tapusi likviduota šeštadieninė mokykla.

Kaikurie tėvai pasiskundę, kad dėl nepatogaus susisiekimo vargu būsią galima tą mokyklą išlaikyti. Bet atsiradęs toks lietuvis, Juozas Šarapnickas, kuris, nors pats neturėdamas nei vaikų, nei automobilio, suorganizavęs priemones vaikams į lietuvišką šeštadieninę mokyklą atvežti ir po pamokų parvežti namo. Kiekvieną šeštadienį jis tam parūpindavęs automobilius ir viskas ėję sklandžiai iki pat Kalėdų. Tik visdėlto ne visi lietuvių vaikai į tą lietuvišką šeštadieninę mokyklą buvę priimti. Nekatalikų lietuvių vaikai tuojau buvę atmesti. O paskui kažkas išaiškinęs, kad Juozas Šarapnickas neaukojąs bažnyčiai, taigi... komunistas, todėl jo patarnavimu esą negalima naudotis. J. Šarapnickas nuo susisiekimo priemonių mokyklai organizavimo buvęs pašalintas, o mokykla, likusi be susisiekimo priemonių... uždaryta!

Jeigu taip, tai, sakykite, koks gi bolševikų agentas galėtų geriau pasitarnauti lietuviškos veiklos griovimui, kaip čia pasitarnavo tie, kurie neva taip griežtai prieš "komunistų infiltraciją" kovoja!

Ten pat rašoma dar štai kas apie tos pačios St. Catharines kolonijos dvasią. Vieni sako, kad komunistas yra tas, kas bažnyčiai neaukoja. Kiti atsikerta, kad aukojimas bažnyčiai yra priemonė tikriems komunistams užsimaskuoti... Taip geriausi lietuviai ima vieni kitiems lipdyti "komunisto" etiketę ir susidaro tokia painiava, kurioje jau nebeaišku, kas yra kas. Tokioj painiavoj ir tikram piktų tikslų agentui labai patogu iš tikrųjų įsiterpti, jeigu jau toks rastų reikalo čia pasidarbuoti. Nes kur gi geriausia žvejoti, jei ne sudrumstam vandeny!

"Katalikybė ir lietuvybė neatskiriama", "Lietuvių bendruomenė gali būti stipri tik burdamasi apie parapijas" — labai dažnai kartojamos "taisyklės". Dėl šių "taisyklių" taisyklingumo ir šiaip jau būtų galima abejoti, bet kai jas gyvendina tokiomis isteriškų įtarinėjamų priemonėmis, tai prasideda tokia babeliška painiava, kuri, jeigu neatsimuštų į šaltesnes galvas, galėtų tik suardyti visą lietuvišką organizuotą veikimą, neišskiriant nei pačių lietuviškų parapijų.

T. Kanadiškis

Visi būkim DIRVOS 40 metų IŠKILMĖSE

Pagrindinę minėjimo kalbą pasakys
adv. Antanas Olis

Žodį tars konsulas
P. Daužvardis

Koncertinę programą atliks
Aldona Stempužienė,
Akompanuoja **Regina Brazaitienė**
Povilas Stogis
Akompanuoja **Alma Melcher**
ir
"Grandinėlės" šokėjai
vedami **L. Sagio**

Minėjimas-koncertas įvyksta
spalio mėn. 9 d. 4:30 val.
Slovenian Auditorium
ŠOKIAMS GROS GERAS ORKESTRAS
Biletai po $2.00, $1.50 ir $1.00 parduodami Dirvoje. ir prie įėjimo nuo 3 val.

CLEVELANDE NAMAI BRANGIAUSI

Jei norėtumėt dabar pasistatyti papraščiausią gyvenamą namą, jūs nevisur vienodai mokėtumėt. Clevelande toks namas būtų brangiausias, o Los Angeles pigiausias.

Dedama lentelė rodo kur toks pat namas jums kaštuotų.

Cleveland	$9157
Buffalo	8701
Chicago	8669
Milwaukee	8515
St. Louis	8260
Pittsburgh	8064
Detroit	7761
San Francisco	7682
Boston	7674
Jamaica, N. Y.	7449
Baltimore	7418
Washington	7383
Philadelphia	7189
Houston	6942
Los Angeles	6621

Ačiū visiems, kurie talkinot šį padidintą, Dirvos 40 metų sukakties numerį, leidžiant.

DIRVA